

2007–2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programos pasiektų tikslų ir uždavinių vertinimo ataskaita

Šis dokumentas yra „Kiekybinio ir kokybinio 2007–2013 m. veiksmų programų pasiektų tikslų ir uždavinių vertinimo“ integruotos ataskaitos 2 priedas

Kuriame
Lietuvos ateitį

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

1.1	VEIKSMŲ PROGRAMOS FIZINIO IR FINANSINIO ĮGYVENDINIMO ANALIZĖ.....	4
1.2	EAVP INDĖLIS DIDINANT UŽIMTUMĄ, ĮGYVENDINANT LISABONOS STRATEGIJĄ IR ES BALTIJOS JŪROS REGIONO STRATEGIJĄ	12
1.2.1	EAVP indėlis didinant užimtumą (darbo vietų kūrimui)	12
1.2.2	EAVP indėlis įgyvendinant Lisabonos strategiją.....	13
1.2.3	EAVP indėlis įgyvendinant ES Baltijos jūros regiono strategiją	15
1.3	EAVP PRIORITETŲ REZULTATYVUMO IR POVEIKIO ANALIZĖ	17
1.3.1	EAVP 1 prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ rezultatyvumas ir poveikis.....	17
1.3.1.1	Uždavinys Nr. 1 „Sustiprinti viešą ir privačių mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bazę, siekiant padidinti viešo sektoriaus MTTP veiklos efektyvumą ir prieinamumą įmonėms“	17
1.3.1.2	Uždavinys Nr. 3 „Padidinti mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje“ 20	
1.3.1.3	Uždavinys Nr. 4 „Pagerinti žinių ir technologijų sklaidos terpę, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą MTTP srityje“	21
1.3.2	EAVP 2 prioriteto „Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas“ rezultatyvumas ir poveikis 25	
1.3.2.1	Uždavinys Nr. 1 „Padidinti įmonių produktyvumą“	25
1.3.2.2	Uždavinys Nr. 2 „Padidinti veikiančių įmonių gyvybingumą ir paskatinti verslumą“	26
1.3.2.3	Uždavinys Nr. 3 „Pagerinti MVĮ priėjimą prie finansavimo šaltinių“	27
1.3.2.4	Uždavinys Nr. 4 „Pritaikyti viešąsias teritorijas investicijoms pritraukti“	28
1.3.3	EAVP 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ rezultatyvumas ir poveikis.....	32
1.3.3.1	Uždavinys Nr. 1 „Plėtoti elektroninius sprendimus, didinant viešojo sektoriaus institucijų efektyvumą ir skatinant elektroninio verslo iniciatyvas šalyje“	32
1.3.3.2	Uždavinys Nr. 2 „Sukurti tolygią ir saugią elektroninių tinklų infrastruktūrą šalyje“	34
1.3.4	EAVP 4 prioriteto „Esminė ekonominė infrastruktūra“ rezultatyvumas ir poveikis	36
1.3.4.1	Uždavinys Nr. 1 „Sudaryti technines galimybes ir aplinkosauginės prielaidas Lietuvos elektros ir dujų rinkų integracijai į vieningą ES elektros ir dujų rinką“	36
1.3.4.2	Uždavinys Nr. 2 „Padidinti energijos tiekimo patikimumą ir saugumą“	39
1.3.4.3	Uždavinys Nr. 3 „Eismo saugos inžinerinių priemonių diegimas“	41
1.3.4.4	Uždavinys Nr. 4 „Valstybinės ir regioninės reikšmės transporto infrastruktūros techninių parametru gerinimas“	42
1.3.4.5	Uždavinys Nr. 5 „Regioninės vandens transporto infrastruktūros plėtra“	43
1.3.5	EAVP 5 prioriteto „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“ rezultatyvumas ir poveikis	44
1.3.5.1	Uždavinys Nr. 1 „Nepakankamų sausumos transporto infrastruktūros jungčių su kitomis ES valstybėmis ir trečiųjų šalių transporto tinklais išplėtojimas, transeuropinio (TEN-T) tinklo pritaikymas augančiam eismo intensyvumui“ 44	
1.3.5.2	Uždavinys Nr. 2 „Svarbiausio šalies tranzito mazgo – Klaipėdos valstybinio jūrų uosto – geresnis potencialo panaudojimas ir konkurencingumo didinimas“	45
1.3.5.3	Uždavinys Nr. 3 „Tarptautinių oro uostų infrastruktūros pajėgumo išvystymas“	47
1.3.5.4	Uždavinys Nr. 4 „Transporto avaringumo ir grūsčių (TEN-T) tinkle mažinimas“	48
1.3.6	EAVP 6 prioriteto „Techninė parama EAVP įgyvendinimui“ rezultatyvumas ir poveikis	50
1.3.6.1	Uždavinys Nr. 1 „Užtikrinti efektyvų ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal konvergencijos tikslą, valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą įgyvendinant šią EAVP“	50
1.3.6.2	Uždavinys Nr. 2 „Gerinti visuomenės informuotumą apie EAVP teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus, vykdyti EAVP vertinimą“	52

SANTRUMPOS

EAVP	-	2007–2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programa
EK	-	Europos Komisija
ES	-	Europos Sąjunga
EUROSTAT	-	Europos Sąjungos statistikos tarnyba
SFMIS	-	ES struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema
SSVP	-	2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programa
ŽIPVP	-	2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa
TPVP	-	2007–2013 m. Techninės paramos veiksmų programa

1.1 VEIKSMŲ PROGRAMOS FIZINIO IR FINANSINIO ĮGYVENDINIMO ANALIZĖ

Ekonomikos augimo veiksmų programa (toliau – EAVP) buvo patvirtinta 2007 m. liepos 30 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. K(2007)3740. Ši programa skirta spartinti ūkio augimą ilguoju laikotarpiu, siekiant sumažinti Lietuvos ir ES vidurkio išsivystymo netolygumus. Įgyvendinant šią programą, buvo siekiama trijų pagrindinių tikslų: (1) didinti aukštos pridėtinės vertės verslo lyginamąją dalį; (2) didinti verslo produktyvumo lygį, ypač sudarant palankią aplinką inovacijoms ir smulkiąjam bei vidutiniam verslui; (3) efektyvinti ekonominę infrastruktūrą.

Per 2007–2013 m. programinį laikotarpį iš viso buvo įgyvendinti 3262 projektai, kuriems panaudota 4.12 mlrd. eurų (t. y. 47 proc. visų 2007–2013 m. programinio laikotarpio ES investicijų). Projektai sudarė prielaidas augti produktyvumui ir stiprėti žiniomis ir inovacine veikla paremtus ūkio sektorius. Taip pat sukurta palanki, inovacijas skatinanti verslo aplinka bei efektyvi ekonominė infrastruktūra, sudaranti geriausias sąlygas sparčiai ūkio plėtrai.

Sėkmingas EAVP įgyvendinimas, išreikštas fizinių rodiklių pasiekimais, tiesiogiai atspindi Sanglaudos politikos tikslų pasiekimo lygį. 1 lentelėje yra pateikiama informacija apie pagrindinių rodiklių pasiekimus įgyvendinant EAVP. Pateikti pagrindiniai rodikliai atitinka 2009 m. liepos mėnesio Europos Komisijos patvirtinto Darbo dokumento Nr. 7 priede Nr. 1 pateiktus rodiklius, jų matavimo vienetus bei apibrėžimus. Informacija apie stebėsenos rodiklių pasiekimus įgyvendinant EAVP, kurie neatitinka Darbinio dokumento Nr. 7 Priede Nr. 1 pateiktų rodiklių, pateikiama ataskaitos 3 dalyje „Įgyvendinimas pagal prioritetus“.

1 lentelė. Pagrindinių rodiklių pasiekimai įgyvendinant EAVP

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ¹
(1) Sukurtų darbo vietų skaičius ²	Pasiekimas	0	0	63	126	422	1816	3703	6845	8444,16	8444,16
	Tikslas										NA
	Pradinis taškas	NA									
(4) MTTP projektų skaičius ³	Pasiekimas	0	0	196	363	468	569	1530	1526	1444	1444
	Tikslas										880
	Pradinis taškas	78									
(5) Bendradarbiavimo tarp įmonių ir tyrimų institucijų projektų skaičius ⁴	Pasiekimas	0	0	0	4	8	22	32	31	28	28
	Tikslas										NA
	Pradinis taškas	NA									
(6) Sukurta darbo vietų mokslinių tyrimų srityje ⁵	Pasiekimas	0	0	63	126	133	202	299	542	1982	1982
	Tikslas										650 ⁶
	Pradinis taškas	0									
	Pasiekimas	0	0	484	544	773	1065	1512	1509	1462	1458⁸
	Tikslas										1000

¹ Stulpelyje „Iš viso“ eilutėje „Pasiekimas“ nurodoma rodiklio pasiekimo reikšmė, apskaičiuota akumuliuotu būdu iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos, tačiau neįskaičiuojant pradinės situacijos reikšmių. Stulpelyje „Iš viso“ eilutėje „Tikslas“ EAVP suplanuota pasiekti rodiklio reikšmė.

² Šio rodiklio pasiekimai apima 6 pagrindinio rodiklio „Sukurta darbo vietų mokslinių tyrimų srityje“ (1982 vnt.) pasiekimus bei Ūkio ministerijos (toliau – ŪM) administruojamo 2 prioriteto „Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas“ priemonių įgyvendinimo stebėsenai EAVP priede nustatytų papildomų (nacionalinių) rodiklių pasiekimus (6462,16 vnt.). Kadangi šis rodiklis nėra nustatytas EAVP, tai eilutėse „Tikslas“ ir „Pradinis taškas“ nurodoma „NA“ (nėra duomenų).

³ Šio rodiklio pasiekimai yra nurodyti remiantis 1 prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ 1, 3 ir 4 uždavinių projektų finansavimo ir administravimo sutartyse numatytomis pagrindinio rodiklio „MTTP projektų skaičius“ reikšmėmis (atitinkamai 49+1339+56).

⁴ Nurodomas pagal VP2-1.4-ŪM-01-K priemonę „Inoklaster LT“ (17 vnt.) ir VP2-1.4-ŪM-02-K priemonę „Inoklaster LT+“ (11 vnt.) pasirašytų projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius.

⁵ Pasiekimo reikšmės nurodytos pagal 1 prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ 1, 3 ir 4 uždavinių pasiekimus, kurie renkami remiantis EAVP prieduose priemonių įgyvendinimo stebėsenai nustatytais papildomais rodikliais (Švietimo ir mokslo ministerija (toliau – ŠMM) (786 vnt.) ir ŪM (1196 vnt.).

⁶ Tikslas yra nustatytas tik ŠMM administruojamo EAVP 1 prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ 1 uždavinio įgyvendinimo stebėsenai.

⁸ 2016 m. buvo nutrauktos dvi sutartys, todėl rodiklio reikšmė sumažėjo.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso ¹
(7) Tiesioginio finansavimo mažoms ir vidutinėms įmonėms (toliau MVĮ) projektų skaičius ⁷	Pradinis taškas	0									
	Pasiekimas	0	0	0	1	168	301	312	333	333	333
(8) Parentų naujai sukurtų įmonių skaičius ⁹	Tikslas										100 ¹⁰
	Pradinis taškas	0									
	Pasiekimas	0	0	52,19	180,70	331,98	667,72	819,51	998,95	1874,18	1894,14
(10) Pritraukta privačių investicijų (mln. eurų)	Tikslas										980
	Pradinis taškas	0									
	Pasiekimas	0	0	16	86	105	160	165	165	165	165
(11) Informacinės visuomenės plėtros projektų skaičius ¹¹	Tikslas										100
	Pradinis taškas	19									
	Pasiekimas	0	16	90	169	222	279	341	341	344	344
(13) Transporto projektų skaičius ¹²	Tikslas ¹³										NA
	Pradinis taškas	NA									
	Pasiekimas	0	323,39	773,91	1059,31	1289,90	1368,80	1473,44	1582,02	1659,61	1659,01
(16) Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų automobilių kelių, įskaitant TEN-T tinklo automobilių kelius (km) ¹⁴	Tikslas										1539
	Pradinis taškas	0									
	Pasiekimas	0	323,39	773,91	1059,31	1289,90	1368,80	1473,44	1582,02	1659,61	1659,01

⁷ Šio rodiklio pasiekimas nurodomas remiantis 2 prioriteto „Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas“ 1 uždavinio produkto rodiklio „Projektų, skirtų verslo produktyvumui didinti, įskaitant MVĮ projektus“ pogrupio „iš jų MVĮ“ reikšmėmis (t. y. pasirašytų projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičius).

⁹ Pasiekimai nurodomi remiantis VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūros pateiktais duomenimis.

¹⁰ Tikslas ir pradinė reikšmė nustatyti tik 1 prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ 4 uždavinio įgyvendinimo stebėsenai.

¹¹ Rodiklio pasiekimai nurodyti pagal 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ pasirašytų projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičių.

¹² Transporto projektų skaičius nurodomas pagal pasirašytų projektų finansavimo ir administravimo sutarčių skaičių, įgyvendinant 4 prioriteto „Esminė ekonominė infrastruktūra“ 3-5 uždavinius ir 5 prioriteto „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“ 1-4 uždavinius.

¹³ Tikslas ir pradinis taškas nenurodomas, nes EAVP nustatytas tikslas ir pradinis taškas yra skirtas tik 5 prioriteto „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“ 3 uždaviniui.

¹⁴ Pasiekimo duomenys yra nurodomi susumavus 4 prioriteto „Esminė ekonominė infrastruktūra“ 4 uždavinio ir 5 prioriteto „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“ 1 ir 4 uždavinių pasiekimus.

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso¹
(19) Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų geležinkelių kelių, įskaitant TEN-T tinklo geležinkelių kelius (km) ¹⁵	Pasiekimas	0	0	0	0,98	1,01	1,13	40,01	175,86	444,98	444,98
	Tikslas										385
	Pradinis taškas	0									

¹⁵ Pasiekimo duomenys yra nurodomi susumavus 4 prioriteto „Esminė ekonominė infrastruktūra“ 4 uždavinio ir 5 prioriteto „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“ 1 uždavinio pasiekimus.

2 lentelė. Pagrindinių rodiklių planuojamų ir pasiektų reikšmių santykis

Rodiklio pavadinimas	EAVP numatyta pasiekti rodiklio reikšmė	Pasiekta rodiklio reikšmė	Rodiklio pasiekimas (proc.)
(1) Sukurtų darbo vietų skaičius	NA	8444,16	NA
(4) MTTP projektų skaičius	880	1444	164
(5) Bendradarbiavimo tarp įmonių ir tyrimų institucijų projektų skaičius	NA	28	NA
(6) Sukurta darbo vietų mokslinių tyrimų srityje	650	1982	304,92
(7) Tiesioginio finansavimo MVĮ projektų skaičius	1000	1458	145,8
(8) Paremtų naujai sukurtų įmonių skaičius	100	333	333
(10) Pritrakta privačių investicijų (mln. eurų)	980	1894,14	193,28
(11) Informacinės visuomenės plėtros projektų skaičius	100	165	165
(13) Transporto projektų skaičius	NA	344	NA
(13 a) Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų automobilių kelių, įskaitant TEN-T tinklo automobilių kelius (km)	1539	1659,01	107,78
(13 b) Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų geležinkelių kelių, įskaitant TEN-T tinklo geležinkelių kelius (km)	385	444,96	115,57

(1) Sukurtų darbo vietų skaičius. Iki 2015 m. pabaigos buvo sukurta 8444,16 darbo vietų. Šie pasiekimai yra nurodyti susumuojant 6 rodiklio „Sukurta darbo vietų mokslinių tyrimų srityje“ pasiekimus (1982 vnt.) bei EAVP priede nustatyto papildomo rodiklio „Sukurtos arba išsaugotos darbo vietos“ pasiekimus (6462,16 vnt.). Pastarasis papildomas rodiklis yra naudojamas Ūkio ministerijos administruojamų 2 prioriteto priemonių įgyvendinimo stebėsenai. Minėtos priemonės yra skirtos didinti įmonių produktyvumą ir gyvybingumą, skatinti jų verslumą. Įgyvendinant šias priemones, skaičiuojamos darbo vietos, sukurtos projektų veiklų vykdymo metu ir išlaikytos mažiausiai vienerius metus (ar ilgiau) po projektų užbaigimo.

(4) MTTP projektų skaičius. EAVP suplanuota įgyvendinti 880 MTTP projektų. Iki 2015 m. pabaigos buvo pasirašytos 1444 moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai (toliau – MTTP) skirtų projektų finansavimo ir administravimo sutartys, kas sudaro 164,09 proc. nuo EAVP plano. Minėtas skaičius apima MTTP infrastruktūros, MTTP veiklų, MTTP galimybių studijas ir inovacijų aplinkos gerinimo projektus, kurie skaičiuojami pagal EAVP nustatytus rodiklius. Šie projektai finansuojami pagal 1 prioritetą, kuriuo siekiama sustiprinti viešą MTTP bazę, tokiu būdu padidinant viešo sektoriaus MTTP veiklos efektyvumą ir prieinamumą įmonėms; padidinti MTTP veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje; pagerinti žinių ir technologijų sklaidos terpę, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą MTTP srityje. Detalesnę informaciją apie pasiektą pažangą įgyvendinant MTTP projektus žr. Ataskaitos 3.1.1 ir 3.1.2 dalyse.

(5) Bendradarbiavimo tarp įmonių ir tyrimų institucijų projektų skaičius. Iki 2015 m. pabaigos buvo įgyvendinamas 28 bendradarbiavimo tarp įmonių ir tyrimų institucijų projektai. Šis

skaičius nurodomas remiantis projektų finansavimo ir administravimo sutartimis, pasirašytais įgyvendinant Ūkio ministerijos administruojamas 1 prioriteto 4 uždavinio priemonės. Konkurso būdu įgyvendinant priemonę „Inoklaster LT“ buvo vykdoma 17 bendradarbiavimo tarp įmonių ir tyrimų institucijų projektų, o įgyvendinant konkursinę priemonę „Inoklaster LT+“ buvo vykdoma 11 tokių projektų. Šių priemonių ir jų lėšomis finansuojamų projektų tikslas – skatinti ir spartinti Lietuvos pramonės šakų ir sektorių bendradarbiavimą, didinti jų tarptautinį konkurencingumą, sukuriant reikiamą infrastruktūrą žinių ir technologijų sklaidai užtikrinti. Detalesnę informaciją apie pasiektą pažangą įgyvendinant šiuos projektus žr. Ataskaitos 3.1.2 dalyje.

(6) Sukurta darbo vietų mokslinių tyrimų srityje. EAVP suplanuota sukurti 650 darbo vietų mokslinių tyrimų srityje įgyvendinant Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos administruojamą 1 prioriteto 1 uždavinį. Įgyvendinant šį uždavinį iki 2015 m. pabaigos projektų įgyvendinimo metu buvo sukurta 786 nuolatinė arba laikina darbo vieta mokslininkams arba pagalbiniam personalui, kuris tiesiogiai dalyvavo MTTP veikloje. Taip pat įskaičiuoti įgyvendinant Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos administruojamus 1 prioriteto 3 uždavinį pasiekti rezultatai, skaičiuojami naudojant EAVP priede nustatytus nacionalinius papildomus rodiklius. Pagal šį uždavinį buvo sukurta 894 tyrėjų ir pagalbinių personalo darbo vietos. Įgyvendinant projektus, kurių metu buvo sukurtos darbo vietos mokslinių tyrimų srityje, yra siekiama šių uždavinių: sustiprinti viešą MTTP bazę, tokiu būdu padidinant viešo sektoriaus MTTP veiklos efektyvumą ir prieinamumą įmonėms; padidinti MTTP veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje; pagerinti žinių ir technologijų sklaidos terpę, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą MTTP srityje. Detalesnę informaciją apie pasiektą pažangą įgyvendinant šiuos projektus žr. Ataskaitos 3.1.1 ir 3.1.2 dalyje.

(7) Tiesioginio finansavimo MVĮ projektų skaičius. Iki 2015 m. pabaigos buvo pasirašyta 1458 tiesioginio finansavimo mažoms ir vidutinėms įmonėms skirtų projektų finansavimo ir administravimo sutarčių. Šie pasiekimai renkami naudojant EAVP nustatyto pasiekti produkto rodiklio „Projektų, skirtų verslo produktyvumui didinti, įskaitant MVĮ projektus“ pogrupį „iš jų MVĮ“ (EAVP suplanuota įgyvendinti 1000 projektų). Tiesioginio finansavimo mažoms ir vidutinėms įmonėms projektai yra finansuojami 2 prioriteto 1 uždavinio lėšomis. Detalesnę informaciją apie pasiektą pažangą įgyvendinant šiuos projektus žr. Ataskaitos 3.2.1 dalyje.

(8) Finansuotų naujai sukurtų įmonių skaičius. Iki 2015 m. pabaigos įgyvendinant Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos administruojamų 1 prioriteto ir 2 prioriteto projektus buvo finansuota 333 naujai sukurtų įmonių. Šie pasiekimai nurodomi remiantis VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūros duomenimis. Vadovaujantis Lietuvos teisės aktais, nauja įmone laikoma įmonė, sukurta ne vėliau kaip per 2 metus nuo jos sukūrimo. Detalesnę informaciją apie pasiektą pažangą įgyvendinant šiuos projektus žr. Ataskaitos 3.1.2 ir 3.2 dalyje.

(10) Pritraukta privačių investicijų (mln. eurų). Iki 2015 m. pabaigos įgyvendinant projektus pritraukta 1894,14 mln. eurų privačių investicijų, o tai sudaro 193,28 proc. nuo EAVP plano. EAVP suplanuota pritraukti 980 mln. eurų privačių investicijų. Privačios investicijos daugeliu atvejų suprantamos kaip projektų vykdytojų nuosavas įnašas į tinkamas ir netinkamas projekto išlaidas. Pasiekimai yra skaičiuojami pagal EAVP nustatytus rodiklius, skirtus 1 prioriteto 3 uždaviniui, 2 prioriteto 1 uždaviniui, 3 uždaviniui ir 4 uždaviniui, taip pat 4 prioriteto 1 uždaviniui. Daugiau informacijos apie pasiektą pažangą atitinkamai galima rasti Ataskaitos 3.1.2, 3.2.1 ir 3.4.1 dalyje.

(11) Informacinės visuomenės plėtros projektų skaičius. Iki 2015 m. pabaigos įgyvendinant 3 prioritetą buvo pasirašytos 165 informacinės visuomenės plėtros projektų finansavimo ir administravimo sutartys, tai sudaro 165 proc. nuo EAVP plano. EAVP suplanuota įgyvendinti 100 informacinės visuomenės plėtros projektų. Šie projektai yra skirti plėtoti elektroninius sprendimus didinant viešojo sektoriaus institucijų efektyvumą, sukurti tolygią ir saugią elektroninių tinklų infrastruktūrą šalyje. Detalesnę informaciją apie pasiektą pažangą įgyvendinant informacinės visuomenės projektus žr. Ataskaitos 3.3.1 dalyje.

(13) Transporto projektų skaičius. Iki 2015 m. pabaigos buvo pasirašytos 344 transporto projektų finansavimo ir administravimo sutartys. Šie projektai finansuojami Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojamų 4 prioriteto ir 5 prioriteto lėšomis. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojamo 4 prioriteto lėšomis finansuojamų projektų uždaviniai yra: eismo saugos inžinerinių priemonių diegimas; valstybinės ir regioninės reikšmės transporto

infrastruktūros techninių parametru gerinimas; regioninės vandens transporto infrastruktūros plėtra. 5 prioriteto lėšomis finansuojamų projektų uždaviniai yra: nepakankamų sausumo transporto infrastruktūros jungčių su kitomis ES valstybėmis ir trečiųjų šalių transporto tinklais išplėtojimas, TEN-T tinklo pritaikymas augančiam eismo intensyvumui; svarbiausio šalies tranzito mazgo – Klaipėdos jūrų uosto – potencialo geresnis panaudojimas ir konkurencingumo didinimas; tarptautinių oro uostų infrastruktūros pajėgumo išvystymas; transporto avaringumo ir grūsčių TEN-T tinkle mažinimas. Detalesnę informaciją apie pasiektą pažangą įgyvendinant transporto projektus žr. Ataskaitos 3.4.2 ir 3.5.1 dalyse.

(13 a) Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų automobilių kelių, įskaitant TEN-T tinklo automobilių kelius (km). Iki 2015 m. pabaigos įgyvendinant Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojamus transporto projektus buvo nutiesta 1659,01 km naujų arba rekonstruota esamų automobilių kelių (iš kurių 391,53 km TEN-T tinklo automobilių kelių). Tai sudaro 107,78 proc. nuo EAVP plano. EAVP suplanuota nutiesti arba rekonstruoti 1539 km automobilių kelių, įskaitant TEN-T tinklo kelius (315 km). Pasiekimai skaičiuojami pagal EAVP nustatytą pasiekti produkto rodiklį, skirtą 4 prioriteto 4 uždavinio bei 5 prioriteto 1 uždavinio ir 4 uždavinio stebėsenai. Detalesnę informaciją apie šio rodiklio pasiekimus žr. Ataskaitos 3.4.2 ir 3.5.1 dalyse.

(13 b) Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų geležinkelių kelių, įskaitant TEN-T tinklo geležinkelių kelius (km)¹⁶. Iki 2015 m. pabaigos įgyvendinant Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos administruojamus transporto projektus buvo nutiesta 444,98 km naujų arba rekonstruota esamų geležinkelių kelių, įskaitant TEN-T tinklo geležinkelių kelius (409,61 km). Tai sudaro beveik 115,57 proc. nuo EAVP plano. EAVP suplanuota nutiesti naujų arba rekonstruoti esamų 385 km geležinkelių kelių (iš jų 350 km TEN-T tinklo kelių). Pasiekimai skaičiuojami pagal EAVP nustatytą pasiekti produkto rodiklį, skirtą 4 prioriteto 4 uždavinio bei 5 prioriteto 1 uždavinio stebėsenai. Detalesnę informaciją apie šio rodiklio pasiekimus žr. Ataskaitos 3.4.2 ir 3.5.1 dalyse.

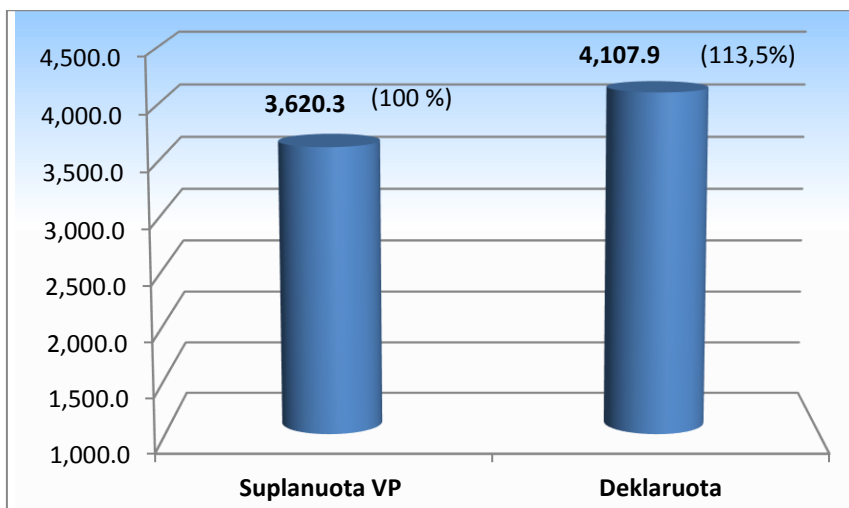
EAVP įgyvendinimo finansinė informacija pateikiama kaupiamuoju būdu pagal EAVP įgyvendinimo prioritetus kaupiamuoju būdu nuo programavimo laikotarpio pradžios iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos (2015 m. gruodžio 31 d.).

¹⁶ Pasiekimo duomenys yra nurodomi susumavus 4 prioriteto 4 uždavinio ir 5 prioriteto 1 uždavinio pasiekimus.

3 lentelė. Informacija apie EAVP finansinis įgyvendinimas (eurais)

	Bendras EAVP finansavimas (ES ir nacionalinis)	ES įnašo (viešojo ar bendrojo) apskaičiavimo pagrindas	Bendra investicijų gavėjų sumokėta finansavimo reikalavimus atitinkančių patvirtintųjų išlaidų suma	Atitinkamas viešasis įnašas	Įgyvendinimas (proc.)
	a	b	c	d	e=c/a (jei bendros išlaidos) arba d/a (jei viešosios išlaidos)
1 prioritetas: „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ Europos regioninės plėtros fondas	602.458.076,00	bendrasis	645.039.345,22	541.290.986,91	107,1%
2 prioritetas: „Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas“ Europos regioninės plėtros fondas	705.572.640,00	bendrasis	938.467.686,67	622.217.811,54	133,0%
3 prioritetas: „Informacinė visuomenė visiems“ Europos regioninės plėtros fondas	282.455.148,00	viešasis	280.274.882,24	280.274.882,24	99,2%
4 prioritetas: „Esminė ekonominė infrastruktūra“ Europos regioninės plėtros fondas	690.304.400,00	bendrasis	855.658.922,40	685.301.423,72	124,0%
5 prioritetas: „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“ Sanglaudos fondas	1.306.669.993,00	bendrasis	1.357.867.148,65	1.252.454.138,70	103,9%
6 prioritetas: „Techninė parama EAVP įgyvendinti“ Sanglaudos fondas	32.817.728,00	viešasis	30.592.812,95	30.592.812,95	93,2%
Iš viso:	3.620.277.985,00		4.107.900.798,13	3.412.132.056,06	113,5%

1 paveikslas. EAVP įgyvendinimo analizė įgyvendinimas pagal VP suplanuotas ir faktiškai panaudotas lėšas (mln. eurų/proc., ES ir nacionalinės lėšos)

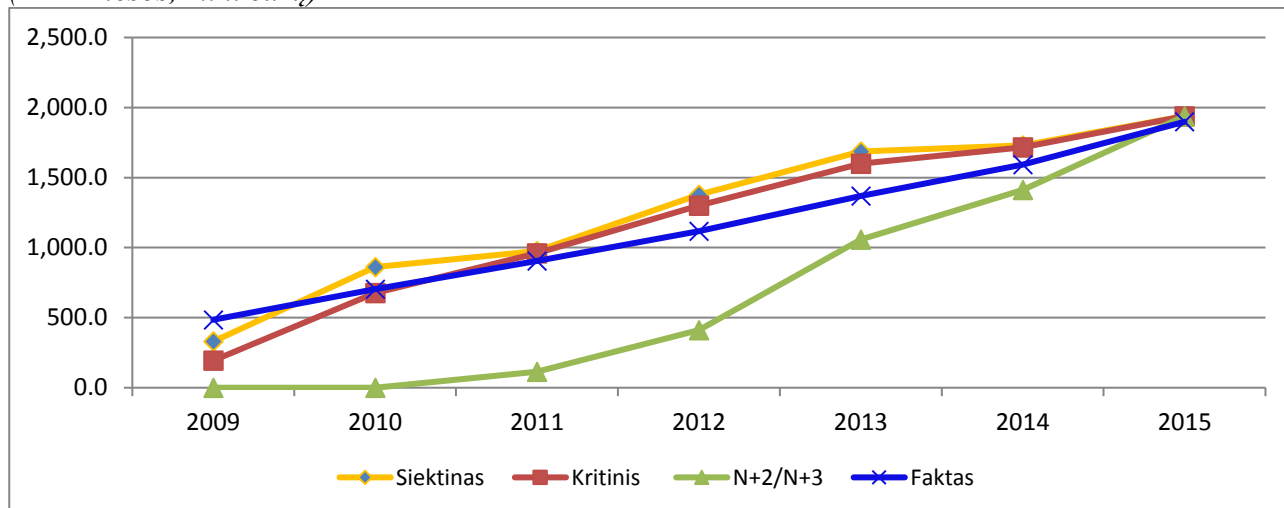

EAVP įgyvendinimui iš viso buvo suplanuota 3.620,28 mln. eurų ES struktūrinių fondų ir nacionalinių lėšų. Deklaruotų Europos Komisijai tinkamų išlaidų suma sudarė 4.107,90 mln. eurų, 113,5 proc. EAVP finansiniame plane numatytos tinkamų išlaidų sumos.

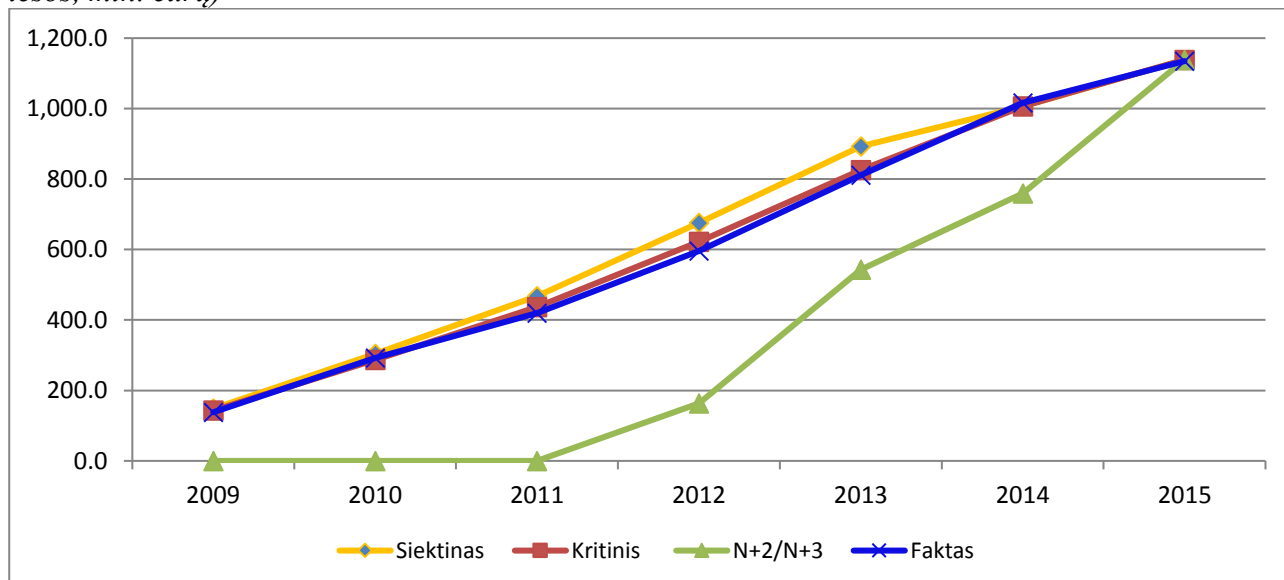
ES fondų lėšų panaudojimas buvo stebimas pagal 2009 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtiną ES fondų lėšų naudojimo planą 2008–2015 m., kuriame pagal veiksmų programas, veiksmų programų prioritetus bei už veiksmų programų prioritetų įgyvendinimą atsakingus valstybės biudžeto asignavimų valdytojus, buvo nustatyta siektina (įvertinus maksimalias institucijų galimybes panaudoti ES fondų lėšas) ir kritinė (minimalus leistinas ES fondų lėšų panaudojimo lygis atitinkamuose prioritetuose sudarytas siekiant išvengti N+2 taisyklės pažeidimo) pripažintų deklaruotinomis ES fondų lėšų suma pagal metus ir kurio pagrindinis tikslas buvo užtikrinti, kad 2007–2013 m. veiksmų programoms numatytos ES fondų lėšos nebūtų prarastos pagal 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 93 straipsnį. 2012 m. ES fondų lėšų naudojimo planas buvo iš esmės atnaujintas, atsižvelgiant į veiksmų programų įgyvendinimo eigą. Paskutinį kartą šis planas buvo keistas 2014 m., atsižvelgiant į 2007–2013 metų veiksmų programų ir jų priedų finansinių planų pakeitimus, kuriais ES fondų lėšos buvo perskirstytos tarp veiksmų programų prioritetų ir (arba) ministerijų.

Informacija apie ES fondų lėšų naudojimo plano vykdymą įgyvendinant EAVP 2009–2015 m. laikotarpiu pateikiama 2 ir 3 paveiksle. 2 paveiksle pateikiamos Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF) lėšų naudojimas, o 3 paveiksle – SF lėšų naudojimas.

2 paveikslas. EAVP ES fondų lėšų naudojimo plano ir N+2 taisyklės vykdymas 2009–2015 m. (ERPF lėšos, mln. eurų)

3 paveikslas. EAVP ES fondų lėšų naudojimo plano ir N+2 taisyklės vykdymas 2009–2015 m. (SF lėšos, mln. eurų)

Iki 2014 m. EAVP prioritetai finansuojami iš ERPF atsiliko nuo numatomo įgyvendinimo plano, tačiau 2015 m. jį pasivijo. Nors ir didesnį laiko tarpą faktinis ERPF lėšų panaudojimas atsiliko nuo kritinio lėšų naudojimo plano, rizikos, kad lėšos nebus panaudotos laiku nebuvo. Siektiną lėšų panaudojimą padėjo užtikrinti ministerijų ir kitų valstybės institucijų, pagal kompetenciją atsakingų už iš ES fondų lėšų bendrai finansuojamus ūkio sektorius, vykdoma nuolatinė įgyvendinamų projektų stebėseną ir esant poreikiui nutraukiamos projektų finansavimo ir administravimo sutartys bei perskirstomos lėšos kitiems projektams. Taip pat pagal EAVP prioritetus, finansuojamus ERPF lėšomis, buvo sukauptas nacionalinis viešųjų ir privačių lėšų perteklius, kuris atskaitiniu laikotarpiu sudarė apie 22 proc. nuo visų EAVP skirtų lėšų. Šis nacionalinių lėšų perteklius sumažino rizikas prarasti lėšas skirtas EAVP prioritetams, finansuojamiems ir ERPF lėšų.

Pagal EAVP prioritetą, finansuojamą Europos sanglaudos fondo (toliau SF) lėšomis, ES fondų lėšų naudojimas pasiekė siektiną ir kritinį planą dar 2014 m. Plano laikytis pavyko ir 2015 m. Užtikrinti siektiną lėšų panaudojimą padėjo nuolatinė projektų, finansuojamų SF lėšomis, stebėseną ir lėšų perskirstymas kitiems projektams, atsiradus sutaupymams ar nutraukus projektų finansavimo ir administravimo sutartis.

1.2 EAVP INDĖLIS DIDINANT UŽIMTUMĄ, ĮGYVENDINANT LISABONOS STRATEGIJĄ IR ES BALTIJOS JŪROS REGIONO STRATEGIJĄ

1.2.1 EAVP indėlis didinant užimtumą (darbo vietų kūrimui)

2007–2013 m. ES fondų investicijos (visų veiksmų programų) reikšmingai prisidėjo didinant užimtumą ir sprendžiant nedarbo problemą Lietuvoje. Remiantis stebėsenos duomenimis, *bendras* ES fondų lėšų poveikis užimtumui yra daugiau nei 266 tūkst. darbo vietų, kurios buvo tiesiogiai sukurtos ar išlaikytos finansuotuose projektuose. *Grynasis* investicijų poveikis užimtumui buvo apskaičiuotas atlikus 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinimą¹⁷, taikant ekonometrinio modeliavimo analizės metodą. Vertinimo rezultatai rodo, kad dėl ES fondų lėšų 2015 m. Lietuvoje buvo sukurta ir išlaikyta 33 tūkst. papildomų sąlyginių darbo vietų. Dėl to 2015 m. užimtumo lygis tarp 15–64 metų gyventojų buvo 1,4 proc. punktais didesnis, o nedarbo lygis šalyje 2,3 proc. punktais mažesnis. Didžiausią įtaką užimtumo rodikliams 2007–2013 m. ES fondų intervencijos turėjo 2012 m., kuomet grynasis poveikis užimtumui buvo 40,2 tūkst. papildomai sukurtų ir išsaugotų darbo vietų. Tai lėmė 1,7 proc. punkto aukštesnį užimtumo lygį tarp 15–64 metų gyventojų ir 2,7 proc. mažesnį nedarbo lygį.

Įgyvendinant EAVP buvo kuriamos tiesioginės ir netiesioginės darbo vietos. Tiesioginės darbo vietos – tai darbo vietos, kurios buvo planuotos kaip tiesioginė ES fondų intervencijų įgyvendinimo pasekmė. Informacija apie tiesiogiai projektuose sukurtas ar išlaikytas darbo vietas buvo renkama, vykdant finansuotų projektų stebėseną. Remiantis stebėsenos duomenimis, iš viso įgyvendinant EAVP iki 2015 m. pabaigos buvo sukurtos 8444,16 tiesioginės darbo vietos, iš jų 1982 darbo vietos – mokslinių tyrimų srityje. Prie šių rezultatų pasiekimo daugiausiai prisidėjo pirmieji du EAVP prioritetai: „Ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ ir „Verslo produktyvumo didinimas ir verslo aplinkos gerinimas“. Pagal pirmąjį prioritetą darbo vietos buvo kuriamos įgyvendinimo metu (statant mokslinių tyrimų infrastruktūrą, aprūpinant ją reikiama įranga, baldais ir t.t.), o sukūrus mokslo darbuotojų poreikius atitinkančią infrastruktūrą buvo įdarbinti mokslininkai ir kiti tyrėjai. Taip pat pirmojo prioriteto priemonės darbo vietas kūrė privačiame sektoriuje. Įmonės buvo skatinamos investuoti į inovatyviems gaminiams, paslaugoms ar procesams kurti reikalingus taikomuosius mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą. Investuojant į šias veiklas reikėjo papildomų tyrėjų. Įgyvendinant 1 prioriteto priemones daugiausiai darbo vietų sukūrė projektai, vykdyti pagal priemonę „Intelektas LT“, kuri skatino šalies įmones investuoti į mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau MTEP) veiklas. ES struktūrinės poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinime¹⁸ atlikta įmonių lygio analizė, išnagrinėjant, kaip pasikeitė tyrėjų darbo vietų skaičius ir jų darbo užmokestis finansavimą moksliniams tyrimams ir plėtrai gavusiose įmonėse, lyginant su finansavimo šioje srityje siekusiomis, bet nefinansuotomis įmonėmis, patvirtino reikšmingą ES fondų lėšų efektą tyrėjų darbo vietų privačiame sektoriuje augimui. Subsidijas gavusiose įmonėse pasibaigus projektų įgyvendinimui vidutiniškai dirbo 7,1 tyrėjas, o tai yra 2,5 karto daugiau, nei subsidijų negavusiose įmonėse. Taip pat buvo nustatytas reikšmingas poveikis tyrėjų darbo užmokesčio augimui: subsidiją MTEP veiklai gavusios įmonės vienam sąlyginiam MTEP darbuotojui per metus vidutiniškai skyrė 13 079,8 eurų daugiau nei būtų skyrusios tuo atveju, jei nebūtų gavusios subsidijos.

Antrasis EAVP prioritetas skatino tiesiogines vidaus ir užsienio investicijas į didelės pridėtinės vertės gamybos ir didelės pridėtinės vertės paslaugų verslo pradžių ir plėtrą. Taip pat buvo teikiamos paslaugos smulkiems ir vidutiniams subjektams (toliau SVV) ir organizuojami informaciniai renginiai, skatinantys visuomenės verslumą. Dėl šių investicijų besiplečiantys ir besisteigiantys verslo subjektai kūrė darbo vietas, taip prisidedami prie užimtumo didinimo. Taip pat dalis antrojo prioriteto priemonių buvo skirtos tarptautiškumui ir tarptautiniam žinomumui didinti bei informacinių technologijų diegimui įmonėse. Tai padidino įmonių eksportą ir apyvartą, todėl jos turėjo samdyti

¹⁷ UAB „ESTEP Vilnius“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinimas, 2016 m.

¹⁸ Ten pat.

naujus darbuotojus ir taip prisidėjo prie užimtumo didinimo. Didžioji dalis naujų darbo vietų buvo sukurta įgyvendinant antrojo prioriteto priemones „Invest LT+“ ir Invest LT-2“, kurios finansavo tiesiogines užsienio investicijas (toliau TUI) į didelės pridėtinės vertės gamybos ir didelės pridėtinės vertės paslaugų verslo pradžia ir plėtrą. Pagal šias priemones buvo kuriamos ilgalaikės darbo vietos ir jas buvo įsipareigota išlaikyti ne trumpiau kaip 5 m. po projekto.¹⁹

Analizuojant EAVP poveikį darbo vietų kūrimui, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinime pabrėžiama, kad didžioji dalis (65 proc.) darbo vietų, sukurtų įgyvendinant EAVP finansuotas priemones, buvo įmonėse, kurių pagrindinė veikla priskiriama aukštų ir vidutiniškai aukštų technologijų sektoriams. Todėl daroma išvada, kad ES fondų lėšos reikšmingai prisidėjo prie aukščiausios kvalifikacijos darbo vietų kūrimo šalyje.

EAVP investicijos turėjo ir netiesioginį poveikį užimtumo augimui. Pagal 4 prioriteta „Esminė ekonominė infrastruktūra“ ir 5 prioriteta „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“ buvo vykdomos investicijos energetikos ir transporto sektoriuose. Pagal šių prioritetų priemones buvo finansuojamas stambios infrastruktūros kūrimas ar atnaujinimas. Tai prisidėjo prie darbo vietų kūrimo, tačiau ne sektoriuose, gavusiuose finansavimą, o kaip netiesioginis efektas paslaugų ir prekių teikėjų sektoriuose (statybų ir didmeninės prekybos sektoriuose). Pavyzdžiui, įgyvendinant SF ir ERPF lėšomis finansuotus infrastruktūros plėtos projektus buvo sukurta daug netiesioginių laikinų darbo vietų statybų sektoriuje. Kaip parodė 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinimo rezultatai, būtent statybų sektorius trumpalaikėje perspektyvoje (tol, kol buvo finansuojami didieji infrastruktūriniai projektai) labiausiai pajuto ES struktūrinių investicijų naudą: 2012–2015 m. apie 15–17 proc. visų darbo vietų statybų sektoriuje buvo sukurta ar išlaikyta netiesiogiai ES struktūrinių fondų lėšomis, o vidutinis darbo užmokestis šiame sektoriuje dėl investicijų efekto paaugo apie 14 proc. (90,5 eurų).

1.2.2 EAVP indėlis įgyvendinant Lisabonos strategiją

Vadovaujantis Tarybos 2006 m. liepos 11 d. Reglamento Nr. 1083/2006 9 straipsnio 3 dalies nuostatomis, Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos Konvergencijos tikslui įgyvendinti 2 priede yra išskirtas ES struktūrinių investicijų panaudojimas Lisabonos strategijos įgyvendinimo tikslais. Pagal 2007 m. balandžio 26 d. EK sprendimą, patvirtinantį tam tikras Lietuvos nacionalinio strateginių krypčių plano dalis (CCI 2007LT16UNS001), daugiau nei pusė 2007–2013 m. ES struktūrinių investicijų (54,6 proc.) buvo numatyta sritims, susijusioms su pagrindiniais atnaujintos Lisabonos strategijos prioritetais. Per visą laikotarpį šiems prioritetams įgyvendinti panaudota ir deklaruota ES struktūrinių fondų lėšų dalis sudarė **4,013 mlrd. eurų**, t. y. **59,23 proc.** visų 2007–2013 m. ES struktūrinių investicijų, skirtų Lietuvai.

Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje Lisabonos strategijos įgyvendinimo tikslams, susijusiems su EAVP finansuojamomis išlaidų kategorijomis, buvo numatyta **2,621 mlrd. eurų** (arba **38,7 proc.** visų 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai). Per visą laikotarpį panaudota ir EK deklaruota **2,684 mlrd. eurų** suma, t. y. **39,62 proc.** visų 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai.

Daugiausia EAVP lėšų, įgyvendinant Lisabonos strategijos tikslus, per visą laikotarpį panaudota ir deklaruota pagal šias išlaidų kategorijas:

- (21) Greitkeliai (TEN-T) – 526.820.237 eurais (7,78 proc. visų 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai, arba 17 proc. EAVP lėšų);
- (17) Geležinkeliai (TEN-T) – 475.197.939 eurų (7,01 proc. visų 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai, arba 15,33 proc. EAVP lėšų);

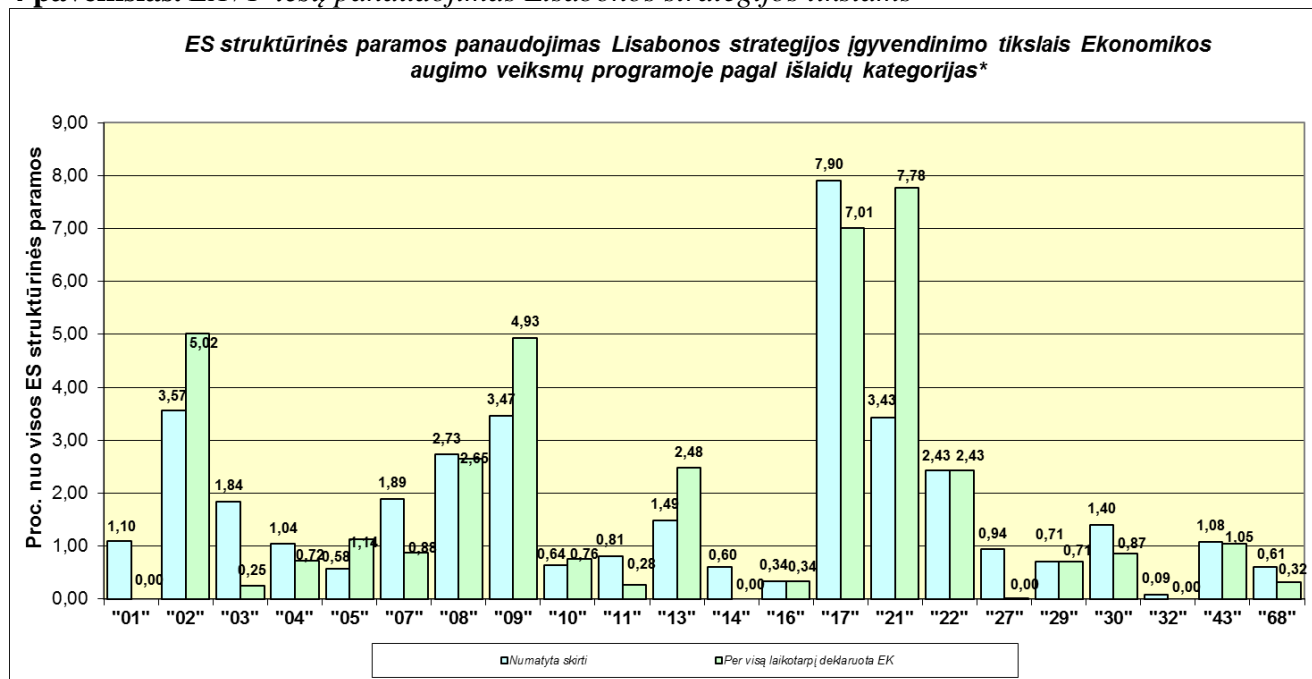
¹⁹ Ten pat.

- (09) Kitos priemonės, skirtos skatinti mokslinius tyrimus ir inovacijas bei verslumą MVI – 334.312.682 euras (4,93 proc. visų 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai, arba 10,79 proc. EAVP lėšų);

- (02) MTTP infrastruktūra (įskaitant pačią įmonę, prietaisus ir didelės spartos kompiuterinius tinklus, jungiančius mokslinių tyrimų centrus) ir konkrečios technologijos kompetencijos centrai – 340.380.752 eurai (5,02 proc. visų 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai, arba 10,98 proc. EAVP lėšų).

Išsamesnė informacija apie EAVP lėšų panaudojimą Lisabonos strategijos tikslams pateikta 4 paveiksle.

4 paveikslas. EAVP lėšų panaudojimas Lisabonos strategijos tikslams

*EAVP išlaidų kategorijos, skirtos Lisabonos strategijos tikslams:

„01“ – MTTP veikla mokslinių tyrimų centruose
„02“ – MTTP infrastruktūra (įskaitant pačią įmonę, prietaisus ir didelės spartos kompiuterių tinklus, jungiančius mokslinių tyrimų centrus) ir konkrečios technologijos kompetencijos centrai
„03“ – Technologijų perdavimas ir mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI), mažų įmonių ir kitų įmonių bei universitetų, visų rūšių aukštesniojo švietimo įstaigų, regionų valdžios institucijų, mokslinių tyrimų centrų ir mokslo bei technologijų polių (mokslo ir te
„04“ – Finansavimas MTTP, visų pirma MVI (įskaitant galimybę naudotis MTTP paslaugomis mokslinių tyrimų centruose)
„05“ – Aukšto lygio finansavimas bendrovėms ir bendrovių grupėms paslaugos
„07“ – Investicijos į bendroves, tiesiogiai susijusias su moksliniais tyrimais ir inovacijomis (novatoriškos technologijos, naujų bendrovių prie universitetų steigimas, esami MTTP centrai ir bendrovės ir t. t.)
„08“ – Kitos investicijos į bendroves
„09“ – Kitos priemonės, skirtos skatinti mokslinius tyrimus ir inovacijas bei verslumą MVI
„10“ – Telefoninio ryšio infrastruktūros (įskaitant plačiajuosčio interneto tinklus)
„11“ – Informacijos ir ryšio technologijos (prieiga, saugumas, sąveika, rizikos prevencija, moksliniai tyrimai, inovacijos, e. turinys ir t. t.)
„13“ – Paslaugos ir taikomios programos piliečiams (e. sveikata, e. vyriausybė, e. mokymasis, e. įtrauktis ir t. t.)
„14“ – Paslaugos ir taikomios programos MVI (e. komercija, švietimas ir mokymas, tinklai ir t. t.)
„16“ – Geležinkeliai
„17“ – Geležinkeliai (TEN-T)
„21“ – Greitkeliai (TEN-T)
„22“ – Nacionaliniai keliai
„27“ – Įvairiarūšis transportas (TEN-T)
„29“ – Oro uostai
„30“ – Uostai
„32“ – Vidaus vandens keliai (TEN-T)
„43“ – Energijos efektyvumas, bendra gamyba, energijos valdymas
„68“ – Finansavimas savarankiškam darbui ir verslo kūrimui

1.2.3 EAVP indėlis įgyvendinant ES Baltijos jūros regiono strategiją

Nuo EAVP įgyvendinimo pradžios iki 2015 m. gruodžio 31 d. iš 3 258 projektų **2 192 projektai** tiesiogiai²⁰ prisidėjo prie ES Baltijos jūros regiono strategijos (toliau – ES BJRS) įgyvendinimo. Šie projektai finansuoti Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo lėšomis. Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos projektų įgyvendinimui skirta **2 475,33 mln.** eurų arba **77,07 proc.** ES fondų lėšų pagal EAVP.

Daugiausiai projektų pagal EAVP įgyvendinta *verslo sektoriuje*, ieškant naujų rinkų, plėtojant eksporto mastus, didinant tarptautinį konkurencingumą. Šiais projektais prisidėta prie ES BJRS veiksmų plane²¹ numatytos prioritetinės srities *Mažos ir vidutinės įmonės* ir tikslo *Didinti gerovę* uždavinio *Geresnis globalus konkurencingumas Baltijos jūros regione* įgyvendinimo.

Didžiausios apimties projektai, reikalaujantys didžiausių investicijų, įgyvendinti *transporto, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP)* bei *inovacijų* srityse. *Transporto srityje* įgyvendinti projektai, kuriais buvo padidintas eismo saugumas, sumažintas poveikis aplinkai, pagerinti transeuropinės ir valstybinės reikšmės kelių ir geležinkelių techniniai parametrai, išplėta infrastruktūra geresniam keleivių ir krovinių aptarnavimui, nutiesti aplinkkeliai, sukurtos ir įdiegtos intelektualios valdymo sistemos. *Transporto srityje* įgyvendinti projektai prisidėjo prie ES BJRS veiksmų plane numatytos prioritetinės srities *Transporto jungtys* ir tikslo *Sujungti regioną* uždavinio *Geros transporto sąlygos* įgyvendinimo.

MTEP ir *inovacijų srityse* įgyvendintais projektais buvo skatinami tarptautinės reikšmės aukšto lygio moksliniai ir taikomieji tyrimai (įskaitant jiems reikalingos infrastruktūros (materialinės, technologinės ir informacinės) sukūrimą), sustiprintas Lietuvos pramonės šakų ir sektorių bendradarbiavimas, padidintas Lietuvos pramonės tarptautinis konkurencingumas, sustiprinta Lietuvos inovacijų sistema, sukurta naujų inovatyvių produktų ir paslaugų, remtos įmonių pradinės investicijos į *MTEP* infrastruktūrą, išplėta mokslo ir technologijų parkų infrastruktūra (pavyzdžiui, technologijų verslo inkubatoriai ir jų atviros prieigos *MTEP* laboratorijos, ir kt.), sustiprinta inovacijų partnerystė, išpopuliarintos modernios technologijos ir inovacijos ir kt. Šie projektai prisidėjo prie ES BJRS veiksmų plane numatytos prioritetinės srities *Inovacijos* ir tikslo *Didinti gerovę* uždavinio *Geresnis globalus konkurencingumas Baltijos jūros regione* įgyvendinimo.

Energetikos srityje įgyvendintais projektais modernizuotos ir išplėtos elektros ir gamtinių dujų perdavimo ir elektros skirstymo sistemos, siekiant didinti elektros ir gamtinių dujų tiekimo patikimumą ir sudaryti sąlygas integruotis į bendrą ES rinką. Taip pat pakeista dalis energetikos tinklų infrastruktūros, sudarant sąlygas optimaliai plėtoti viešąją infrastruktūrą ir užtikrinti darnią urbanistinę ir regioninę plėtrą. Projektais *aplinkosaugos srityje* modernizuota šilumos tiekimo sistema, siekiant didinti šilumos tiekimo patikimumą ir kokybę. Įgyvendinant šiuos projektus prisidėta prie ES BJRS veiksmų plane numatytos prioritetinės srities *Energetika* ir tikslo *Sujungti regioną* uždavinio *Patikimos energetikos rinkos*.

4 lentelė. EAVP indėlis įgyvendinant ES BJRS: projektai ir lėšos²²

Šalis:	Lietuva
Tikslas:	Konvergencijos
Programa:	2007–2013 m. EAVP)\

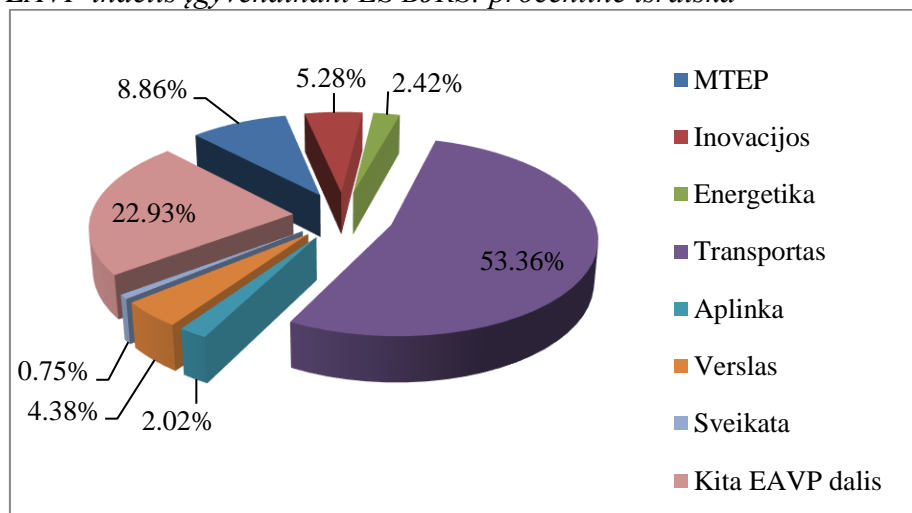
²⁰ Kaip tiesioginį indėlį turintys projektai priskirti tie projektai, kurie turi aiškias sąsajas su ES BJRS ir jos veiksmų plano prioritetinėmis sritimis ir apima arba 1) tam tikras bendradarbiavimo formas su kita šalimi, tarptautiškumo aspektą arba 2) turi suminį poveikį (angl. *cumulative effect*), kuomet jų rezultatai yra susumuojami su panašaus pobūdžio projektais, įgyvendinamais kitose šalyse (pavyzdžiui, nuotekų tvarkymas).

²¹ Veiksmų programos indėlis įgyvendinant ES BJRS vertinamas pagal 2013 m. vasario mėn. patvirtintą ES BJRS veiksmų planą, galiojusį iki 2015 m. birželio.

²² Finansinis indėlis apima projektus, finansuojamus ES struktūrinės paramos lėšomis, kurie prisideda prie ES BJRS veiksmų plane įvardytų pavyzdinių iniciatyvų įgyvendinimo, taip pat kitus projektus, kurie tiesiogiai prisideda prie ES BJRS įgyvendinimo.

Sritis	Projektų, tiesiogiai prisidedančių prie ES BJRS, skaičius	ES lėšos, skirtos pagal pasirašytas sutartis (mln. eurų)
MTEP	51	284,56
Inovacijos	442	169,53
Energetika	34	77,86
Transportas	358	1 713,80
Aplinka	148	64,84
Verslas	1 130	140,70
Sveikata	29	24,06
Iš viso pagal sritis:	2 192	2 475,35
Iš viso EAVP:		3 211,78

5 paveikslas. EAVP indėlis įgyvendinant ES BJRS: procentinė išraiška

1.3 EAVP PRIORITETŲ REZULTATYVUMO IR POVEIKIO ANALIZĖ

1.3.1 EAVP 1 prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ rezultatyvumas ir poveikis

1.3.1.1 Uždavinys Nr. 1 „Sustiprinti viešą ir privačią mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bazę, siekiant padidinti viešo sektoriaus MTTP veiklos efektyvumą ir prieinamumą įmonėms“

Igyvendinant uždavinį „Sustiprinti viešą ir privačią mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bazę, siekiant padidinti viešo sektoriaus MTTP veiklos efektyvumą ir prieinamumą įmonėms“ valstybės planavimo būdu buvo vykdomos 5 priemonės. Iki 2014 m. pabaigos buvo pasirašytos 53 projektų finansavimo ir administravimo sutartys, pagal kurias buvo sėkmingai baigti įgyvendinti 53 projektai.

Projektų metu buvo finansuojamas MTEP infrastruktūros kūrimas, atnaujinimas ir modernios mokslinės įrangos įsigijimas mokslo ir studijų institucijose. Taip pat finansuotas studijoms skirtos mokymo ir mokymosi aplinkos modernizavimas universitetuose bei mobiliųjų mokslinių – demonstracinių laboratorijų kūrimas, skirtas mokslo populiarinimui tarp moksleivių.

Į uždavinio investicijos leido mokslo ir studijų institucijoms sukurti ir atnaujinti mokslinių tyrimų infrastruktūrą – tokių investicijų nebuvo nuo pat 1990 m. Buvo įsigyta įranga ir pastatytos laboratorijos, leisiančios atlikti aukšto lygio mokslinius tyrimus. Taip pat buvo sukurti atviros prieigos mokslo centrai, sudarantys sąlygas kitoms MTEP institucijoms ir įmonėms naudotis sukurta infrastruktūra. Tokiu būdu įgyvendintas Lietuvos aukštojo mokslo sistemos plėtros 2006–2010 metų plano uždavinys: atnaujinti mokslinių tyrimų bei studijų mokomąją bazę.

Atlikta analizė²³ nustatė, kad atviros prieigos mokslo centrams (slėniams) iš viso teko 263 mln. eurų. Remiantis trišalių finansavimo sutarčių, slėnių projektų verslo planų ir ketvirtinių stebėsenos ataskaitų duomenimis, iki 2015 pabaigos įgyvendinant slėnių projektus buvo sukurtos 592 darbo vietos mokslinių tyrimų srityje; pasirašytos 145 sutartys su MVI; sukurtos ir (arba) atnaujintos 173 laboratorijos, skirtos moksliniams tyrimams, sukurtos ir (arba) atnaujintos 55 laboratorijos, skirtos studijoms, sukurta 21 mokslinių tyrimų centras.

Kadangi kai kurių finansuotų slėnių projektų įgyvendinimas vėlavo, didžiausių biudžetų projektų veiklos buvo baigtos tik 2015 m. pabaigoje, sukurtų centrų poveikis MTEP ir mokslo-studijų-verslo bendradarbiavimui negalėjo visapusiškai pasireikšti. Atliktame vertinime²⁴ teigiama, kad investicijos turėtų leisti pasiekti tvarų ilgalaikį poveikį devyniose srityse. Numatomas poveikis pateiktas lentelėje žemiau.

Lentelė 12. Numatomas investicijų į atviros prieigos centrus (APC) poveikis²⁵

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Pokytis
Mokslininkų (išskyrus doktorantus), dirbančiųjų APC skaičius (etatai)	1.104	1.121	1.140	1.160	1.178	1.195	1.223	11 %
Rengiamų doktorantų skaičius	778	776	785	790	786	794	796	2 %

²³ MOSTA, Technopolis ir Ernst and Young, „Galutinė Slėnių stebėsenos projekto ataskaita, įskaitant galutinę MTEP infrastruktūros projektų stebėsenos ataskaitą“, 2014.

http://mosta.lt/images/Sleniai/Sleniu_projektu_pazangos_ir_rezultatu_ivertinimo_ir_galimu_sprendimu_Lietuvos_MTEP_sektoriaus_issukiams_siulymo_galutine_ataskaita.pdf

²⁴ Ibid.

²⁵ MOSTA, Technopolis ir Ernst and Young, „Galutinė Slėnių stebėsenos projekto ataskaita, įskaitant galutinę MTEP infrastruktūros projektų stebėsenos ataskaitą“, 2014.

Išorės vartotojų, ataskaitiniu laikotarpiu pasinaudojusių APC ištekliais, įrangos apkrautumas	20 %	21 %	25 %	25 %	27 %	28 %	29 %	9 %
Vidutinis APC įrangos apkrautumas ataskaitiniu laikotarpiu	62 %	69 %	68 %	77 %	79 %	83 %	86 %	24 %
Lėšų suma, gauta iš nacionalinių konkursinio finansavimo programų, tūkst. eurų	10.567,8	11.538,3	12.493,3	13.513,3	14.637,7	15.686,7	16.796,8	59 %
Lėšų suma, gauta iš tarptautinių konkursinio finansavimo programų, tūkst. eurų	1,278	1.511,7	1.709,11	1.915,60	2.155,44	2.405,79	2.690	110 %
Lėšų suma, gauta iš verslo subjektų įgyvendinamų projektų, licencijų išdavimo, patentų, tyrimų vykdymo ir pan., tūkst. eurų	3.447,64	3.821,83	4.276,24	4.563,83	5.082,25	5.556,36	5.995,42	74 %
Paskelbta mokslinių publikacijų svarbiausiuose tarptautiniuose mokslo žurnaluose skaičius („Thomson ISI“, „Web of science“)	599	618	637	663	676	701	713	74 %
Publikacijų / mokslininkų santykis	0.54	0.55	0.56	0.57	0.57	0.59	0.58	7 %

Šis uždavinys taip pat prisidėjo prie strateginių konteksto rodiklių reikšmių kaitos. Tai aptariama žemiau, nagrinėjant visų prioriteto uždavinių poveikį bendrai.

Vertinimuose pastebėta, kad užsitęsė šio uždavinio intervencijų programavimas ir įgyvendinimas.²⁶ Dėl šių priežasčių buvo rekomenduojama projektų vykdytojams plačiau naudoti išorinę pagalbą, kuri kompensuotų kompetencijų, reikalingos didelės apimties statybų projektų vykdymui, stoką. Tokiu būdu būtų užtikrinama geresnė statybos darbų kokybė.²⁷

Apibendrinant, galima teigi, kad 1 prioriteto 1 uždavinys įgyvendintas sėkmingai. Jo įgyvendinimo metu buvo sukurta ir atnaujinta mokslinių tyrimų ir studijų infrastruktūra, sudaranti prielaidas ateityje aktyviai plėtoti mokslo-studijų ir verslo bendradarbiavimą, sukurtos 786 darbo vietos mokslinių tyrimų srityje. Ilgalaikėje perspektyvoje tai turėtų paskatinti tiek verslo suinteresuotumą bendrauti su mokslo ir studijų institucijomis, tiek pačių mokslo ir studijų institucijų galimybes atlikti aukšto lygio mokslinius tyrimus. Sukurta ir įrengta MTEP infrastruktūra sudarys sąlygas mokslo rezultatų komercinimui ir MTEP veiklos aktyvumui tiek viešajame sektoriuje, tiek

²⁶ ESTEP, „2007-2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumo vertinimas“, 2015. BGI Consulting, „Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų 2007–2013 m. veiksmų programų prioritetų ir juos įgyvendinančių ministerijos programų įgyvendinimo tarpinis vertinimas: galutinė ataskaita“, Vilnius, 2011. BGI Consulting, „Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio žmogiškųjų išteklių plėtrai poveikio vertinimas“, Vilnius, 2015.

²⁷ BGI Consulting, „Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų 2007–2013 m. veiksmų programų prioritetų ir juos įgyvendinančių ministerijos programų įgyvendinimo tarpinis vertinimas: galutinė ataskaita“, Vilnius, 2011.

versle. Jau projektų įgyvendinimo metu buvo pasirašytos 208 bendradarbiavimo sutartys tarp tyrimų institucijų ir MVI.

Gerosios praktikos pavyzdys

Projekto vykdytojas: Vilniaus universitetas

Projekto pavadinimas: „Nacionalinio fizinių ir technologijos mokslų centro kūrimas“

Projekto vertė: 69 195,9 tūkst. eurų

Įgyvendinant projektą pastatytas unikalus pastatas – Nacionalinis fizinių ir technologijos mokslų centras (NFTMC), kuriame įgyvendinamas seniai puoselėtas siekis tikslingai suderinti fundamentinio mokslo progresą su moksliniais tyrimais ir eksperimentine plėtra (MTEP), kartu pasiūlant kokybiškai naujas bendros veiklos galimybes pramonės įmonėms ir inovacijų kūrėjams. Projekto sėkme galima laikyti neformalų trijų institucijų – Fizinių ir technologijos mokslų centro (FTMC), Vilniaus universiteto (VU) ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto (VGTU),- susivienijimą bendromis pastangomis įveikinti šią po vienu stogu esančią infrastruktūrą. Taigi, Nacionalinis fizinių ir technologijos mokslų centras sudaro unikalaus Saulėtekio slėnio branduolį, kuriame yra didžiausia MTEP ir aukštojo mokslo koncentracija Baltijos šalyse. Slėnis apima daugiau kaip 62 ha ploto, kur greta mokslininkų ir tyrėjų dar studijuoja per 20 000 studentų. Per studijų programų mokslines ir praktikos darbų užduotis studentai jau dabar yra įtraukiami į slėnio ir NFTMC veiklas, siūlomas tiesioginis priėjimas prie aukštųjų technologijų esmės, skatinama iniciatyva ieškoti savęs ateities technologijose ir jų vystyme. Pačiame NFTMC dirba daugiau kaip 750 mokslininkų ir tyrėjų. NFTMC pastate aukštosioms technologijoms plėtoti specialiai įrengta daugiau kaip 4175 kv. m laboratorijų, iš kurių ISO 7 klasės švaros reikalavimus atitinka 385 kv. m. ploto.

NFTMC sukurtos sąlygos leidžia vykdyti aukščiausio lygio, naujos kartos mokslinius tyrimus ir užtikrinti aukščiausios kokybės studijas keliose pagrindinėse kryptyse: lazerių, šviesos technologijų, medžiagotyros, nanotechnologijų, puslaidininkinių fizikos ir elektronikos. Siekiant kuo platesnio unikaliuos įrangos ir šiuolaikinės technologinės infrastruktūros panaudojimo, sukurti net keli specializuoti atviros prieigos centrai, kurie sudaro galimybes NFTMC infrastruktūra pasinaudoti kitų mokslo bei studijų institucijų darbuotojams, studentams, įmonėms.

Vienas iš projekto partnerių, Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Fizinių ir technologijos mokslų centras (FTMC) 2013 m. registravo 9 patentines paraiškas, 2014 m. – 10 tarptautinių patentinių paraiškų, o 2015 m. – pateikė 2 patentines paraiškas. Minėto centro išspausdintų straipsnių vidurkis aukšto citavimo indekso lygio leidiniuose siekė 303,5 straipsnių per metus. FTMC pajamos iš ūkio subjektų ir konkursinio mokslo finansavimo projektų vien 2015 metais sudarė apie 3,7 milijonus eurų²⁸. FTMC užsienio partneriai yra: LAM Research Corp, Silicio slėnis (Palo Alto, JAV), Atotech Deutschland GmbH (Vokietija), Ramidus AB (Lundas, Švedija), Princeton BioMolecular Research (JAV) ir kitos kompanijos. Lietuvoje bendradarbiaujama su UAB MGF „Šviesos konversija“, UAB „Ekspla“, UAB „Standa“, UAB „Sparnai“, UAB „Stevila“, UAB „Precizika Metrology“ ir kitos. FTMC įkurtos mažos įmonės, tokios kaip „Teravil“, Ferentis“ ir kitos.

Kitas projekto partneris – VU – greta studijų taip pat plėtoja MTEP veiklas. VU įkurtas atviros prieigos centras Lietuvos ir užsienio įmonėms suteikė paslaugų už daugiau negu 110 tūkst. eurų. Veikia taip pat ir VU TMI įsteigti startuoliai „Ledigma“, HortiLED“, „FyneSynthesis“, Fotonija“. Jau pradėjusi veikti naujoji NFTMC infrastruktūra sudarė pagrindą koordinuoti ir jungti pastangas aukštųjų technologijų MTEP veiklose, kuri atsispindi jungtiniuose FTMC ir VU infrastruktūros projektuose „Spektrometrinio medžiagų ir elektroninių/ molekulinų vyksmų charakterizavimo centras (SPECTROVERSUM)“, „Nacionalinės ir tarptautinės prieigos didelio intensyvumo ir plataus bangų ruožo ultratrumpųjų lazerinių impulsų mokslinių tyrimų infrastruktūra (Laser IR)“, „Puslaidininkinių technologijų centras (PTC)“. Šie techniniai-technologiniai junginiai, sutelkiantys NFTMC infrastruktūrą prioritetinėse veiklų kryptyse, sudaro ne tik patrauklią aplinką potencialiems vartotojams vienoje vietoje rasti paskirų ir kompleksinių uždavinių sprendimo priemones, bet ir

²⁸ VMTI FTMC 2015 metų veiklos ataskaita.

sujungia VU fundamentinių tyrimų ir studijų vykdymo patirtį su FTMC praktiniu įdirbiu MTEP veiklose, tuo atveriant naujas galimybes inovacijoms kurti ir pasitikti iššūkius, keliamus jau įsibėgėjančiomis gyvenimo kokybės naujovėmis „IoT“ („Internet-of-Things“) bei „Industry 4.0“.

1.3.1.2 Uždavinys Nr. 3 „Padidinti mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje“

Įgyvendinant uždavinį „Padidinti mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje“ buvo vykdomos 4 priemonės. Visos jos buvo organizuojamos konkurso būdu. Iki 2016-02-01 buvo pasirašyta 564 projektų finansavimo ir administravimo sutarčių, iš kurių baigti įgyvendinti 563 projektai.

Finansavimas skirtas MTEP projektų techninių galimybių studijoms, įmonių MTEPI veikloms ir investicijoms, leidusioms sukurti naujas žinioms imlias įmones ar išplėsti esamų įmonių MTEP infrastruktūrą. Taip pat buvo finansuojami inovaciniai čekiai, už kuriuos įmonės galėjo pirkti MTEP paslaugas iš MSI.

Vertinimo²⁹ metu nustatyta, kad šio uždavinio įgyvendinimas turėjo didžiausią poveikį privačių investicijų pritraukimui į MTEP ir inovacijų projektus, naujų produktų bei paslaugų kūrimui bei tobulinimui. Tokiu būdu prisidėta prie inovacijų versle 2009–2013 m. programos tikslo „Didinti inovacijas diegiančių įmonių dalį pramonės ir paslaugų sektoriuose“. Vertinimo metu atlikta naudos gavėjų apklausa nustatė, kad finansuotos priemonės taip pat prisideda prie įmonių apyvartos didėjimo, naujų darbo vietų kūrimo, įmonės produktų ar paslaugų kokybės gerėjimo, vidinių procesų tobulinimo, tarptautinių MTEP projektų inicijavimo, naujų tinklų, bendradarbiavimo ryšių su MSI stiprinimo³⁰. Poveikį įmonių inovacinei veiklai sustiprino tai, kad finansavimas buvo teikiama visam inovacijų diegimo ciklui įmonėse – nuo idėjos testavimo, parengiant techninę galimybių studiją, iki MTTP reikiamos infrastruktūros sukūrimo įmonėje ir konkrečių MTTP projektų finansavimo ar mokslinių tyrimų paslaugų iš mokslo institucijų įsigyti finansavimo.³¹ Tikėtina, kad išstūmimo efektas nebuvo didelis, o poveikis tęstinis. ESTEP atliktoje apklausoje³², beveik pusė pagal šį uždavinį finansavimą gavusių įmonių teigė, kad finansavimas paskatino juos investuoti į MTEP. 60 proc. apklaustųjų įmonių, gavusių finansavimą inovacijų diegimui ir plėtrai, teigė planuojantys toliau investuoti į MTEP net jei tam nebūtų skiriamos ES investicijos.

Poveikio užimtumui vertinimas³³ nustatė, kad priemonės „Intelektas LT“ ir „Intelektas LT+“ sukūrė bene daugiausiai aukštos kokybės darbo vietų. Pagal šias priemones buvo finansuojamos įmonių MTEPI veiklos ir investicijos, leidusios sukurti naujas žinioms imlias įmones ar išplėsti esamų įmonių MTEP infrastruktūrą. Kitas vertinimas³⁴ tyrė priemonės „Intelektas LT“ poveikį užimtumui apskirtai. Nustatyta, kad vienas iš vykdytų kvietimų leido kiekvienoje įmonėje sukurti nuo 28,7 iki 36,1 daugiau darbo vietų. Kitų kvietimų poveikis statistiškai nereikšmingas. Šis uždavinys taip pat prisidėjo prie strateginių konteksto rodiklių reikšmių kaitos. Tai aptariama žemiau, nagrinėjant visų prioriteto uždavinių poveikį bendrai.

Apibendrinant galima teigti, kad 1 prioriteto 3 uždavinys įgyvendintas sėkmingai. Investicijos paskatino įmones steigti darbo vietas, intensyviau investuoti į MTEPI, amortizavo neigiamą krizės poveikį MTEPI veikloms. Investicijos taip pat leido užmegzti ryšius tarp verslo ir mokslo institucijų, skatino įmonių MTEP kultūros formavimąsi, kuris turėtų duoti teigiamų rezultatų ilgajame laikotarpyje.

²⁹ VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas ir asociacija „Žinių ekonomikos forumas“, „Lietuvos mokslo ir verslo sričių bendradarbiavimo efektyvumo bei finansavimo galimybių koordinavimo vertinimas“, 2011.

³⁰ Ibid, 31-35.

³¹ ESTEP, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumo vertinimas, 2015.

³² Ten pat.

³³ ESTEP, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiais rodikliams vertinimas: galutinė ataskaita, Vilnius, 2016

³⁴ MOSTA, Visionary Analytics, Social and Economic Return on Investment in Research and Development, Vilnius, 2015.

Gerosios praktikos pavyzdžiai

Projekto vykdytojas: UAB „Sprana“

Projekto pavadinimas: „Spektroskopinių UV-Vis-NIR analizatorių daugiaparametriniam dispersinių srautų charakterizavimui kūrimas ir vystymas“

Projekto finansavimas: 283 tūkst. eurų

Aukštųjų technologijų įmonė „Sprana“ vysto ir gamina pramoninius srautinius (angl. on-line) spektroskopinius, UV-Vis-NIR diapazono analizatorius, skirtus dispersiniams srautams/terpėms, stipriai sklaidantiems šviesą, analizuoti (t. y. cheminių junginių koncentracijoms juose nustatyti) ir charakterizuoti (t. y. įvertinti jų fizikines savybes ir charakteristikas, tokias kaip dispersinių dalelių dydis ar jų skirstinys). Projekto metu buvo sukurti 3 prototipai: 1. Erdviškai paskirstytų matavimų technologijos, paremtos šviesolaidinėmis technologijomis prototipas; 2. Erdviškai paskirstytų matavimų technologijos, paremtos 2D detektorių technologijomis prototipas; 3. Matavimo technologijos su dviem integruojančiom sferom prototipas. Projektas prisidėjo prie uždavinio „Padidinti mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje“, kadangi projekto įgyvendinimo metu į rinką pateikti unikalūs pramoniniai analizatoriai, kurie padės įmonei šioje srityje sėkmingai konkuruoti pasaulinėje rinkoje (buvo pritraukta 0,19 mln. eurų privačių investicijų). Naujai kuriamu analizatoriumi galima matuoti daugiau parametru nei tą leidžia bet kurio šiuo metu rinkoje siūlomo pramoninio analizatoriaus galimybės. Pagrindinis potencialus vartotojas galėtų būti biochemijos bei chemijos pramonei priklausančios įmonės visame pasaulyje, nes didžioji dauguma įmonės gaminamos produkcijos yra eksportuojama. 2014 m. UAB „Sprana“ buvo apdovanota Inovacijų prizų, o 2015 m. pateko į finalą ir buvo nominuota sėkmingiausia aukštųjų technologijų įmone „Žinių ekonomikos įmonių“ apdovanojimuose.

1.3.1.3 Uždavinys Nr. 4 „Pagerinti žinių ir technologijų sklaidos terpę, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą MTTP srityje“

Siekiant uždavinio „Pagerinti žinių ir technologijų sklaidos terpę, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą MTTP srityje“ buvo įgyvendintos 5 priemonės. 3 iš jų įgyvendintos konkursinio finansavimo būdu, 2 – valstybės planavimo būdu. Iki 2016-02-01 buvo pasirašyta 56 projektų finansavimo ir administravimo sutarčių, iš kurių baigti įgyvendinti 56 projektai.

Projektų metu buvo finansuojama klasterių infrastruktūra ir klasterių plėtros veiklos (tyrimai, mokymai, rinkodara, infrastruktūros valdymas ir administravimas). Taip pat buvo finansuojama mokslo ir technologijų parkų infrastruktūros objektų statyba, rekonstravimas ir įrengimas. Buvo finansuojamos ir inovacijų paramos paslaugos verslo subjektams, pagalba ir konsultacijos apie tarptautines MTEP ir inovacijų programas bei mokslo ir verslo bendradarbiavimas bei partnerystės skatinimas ir plėtra. Galiausiai 4 uždavinio priemonės rėmė modernių technologijų ir inovacijų populiarinimo visuomenėje veiklas bei informacijos apie MTEP ir inovacijų programas sklaidą ir Lietuvos pasiekimų populiarinimą.

Kaip rodo atlikti vertinimai, uždavinio intervencijos prisidėjo prie naujų technologinių įmonių kūrimo ir klasterizacijos procesų skatinimo. Įgyvendinant 4 uždavinio projektus sukurta 215 naujų technologinių įmonių. Didėjant naujų technologinių įmonių skaičiui, auga ir jose samdomų tyrėjų skaičius bei verslo investicijos į MTEP. Be to, veikiantys 52 klasteriai ir 9 mokslo ir technologijų parkai turėtų prisidėti prie jų narių tolesnio augimo.

Lietuvos mokslo ir verslo sričių bendradarbiavimo efektyvumo bei finansavimo galimybių koordinavimo vertinime³⁵, remiantis naudos gavėjų apklausomis, buvo vertinama priemonė „Inogeb LT-1“. Pagal šią priemonę buvo teikiamos inovacijų paslaugos konkreitiems naudos gavėjams ir technologijų ir inovacijų populiarinimas visuomenėje. Ši priemonė vertinama kaip turinti poveikį

³⁵ VŠĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas ir Asociacija „Žinių ekonomikos forumas“, „Lietuvos mokslo ir verslo sričių bendradarbiavimo efektyvumo bei finansavimo galimybių koordinavimo vertinimo paslaugų galutinė vertinimo ataskaita.“ Vilnius, 2011.

naujų MTEP projektų skatinimui. Naudos gavėjų teigimu, priemonė prisideda prie produktų ir paslaugų kokybės, procesų tobulinimo, naujų tinklų, klasterių kūrimosi ir skatina inicijuoti naujus tarptautinius MTEP projektus.³⁶

Apibendrinant galima teigti, kad 1 prioriteto 4 uždavinys įgyvendintas sėkmingai. Investicijos paskatino naujų technologinių įmonių kūrimą, klasterių bei mokslo ir technologijų parkų kūrimą ir plėtrą kartu ir tyrėjų įmonėse augimą.

Gerosios praktikos pavyzdžiai

Projekto vykdytojas: UAB "Clear Digital World"

Projekto pavadinimas: Klasterio CLEAR DIGITAL WORLD plėtra, kompetencijų stiprinimas ir konkurencingumo didinimas

Projekto finansavimas: 254,8 tūkst. eurų

Projektas vykdymo metu klasteris ES ir Baltijos šalyse atliko 12 rinkos, technologinių ir teisinių tyrimų. Buvo paruoštos unikalios klasterio specialistų metodinės mokymo programos. Buvo organizuota 20 konferencijų piratavimo, duomenų saugumo ir šiuolaikinių informacinių technologijų temomis. Konferencijos sulaukė didelio populiarumo ir subūrė intelektinės nuosavybės srityje dirbančius teisininkus, autorinių ir gretutinių teisių turėtojus, ministerijų ir kitų valstybinių institucijų bei kolektyvinio teisių administravimo agentūrų atstovus, IT kompanijų vadovus ir specialistus, universitetų ir kolegijų dėstytojus, studentus. Iš viso buvo surengta virš 50 renginių. Klasteris per trumpą laikotarpį pasiekė itin aukštą žinomumo lygį. Atliktų tyrimų rezultatai leis atitinkamai koreguoti klasterio vystymosi strategiją ir kurti naujus technologinius sprendimus atsižvelgiant į klasterio narių interesus ir galutinių vartotojų poreikius. Prie klasterio projekto įgyvendinimo metu prisijungė 5 nauji nariai. Projektas prisidėjo prie 1 prioriteto 4 uždavinio įgyvendinimo, kadangi klasterį sudaro ne tik privatūs juridiniai asmenys (kino rodytojai, platintojai, programinės įrangos ir sprendimų kūrėjai, žinomų pasaulinių prekių ženklų atstovai, muzikos leidybos įmonės, teisininkų kontoros), bet ir mokslo įstaigos bei kitos viešosios institucijos, kurie kartu siekia dalintis žiniomis ir sukurti technologijas ir sprendimus, galinčius užkirsti kelią neteisėtam intelektinės nuosavybės naudojimui skaitmeninėje erdvėje bei nukreipti vartotojų srautus į teisėto turinio platformas bei platinimo tinklus.

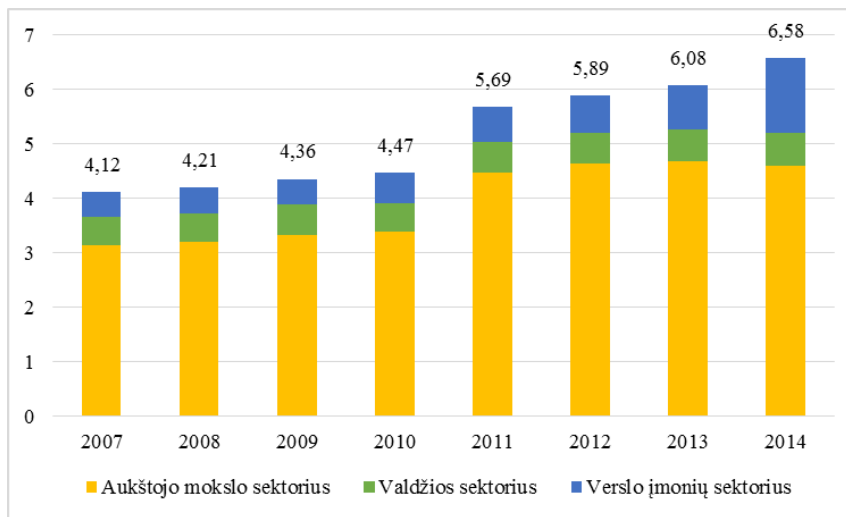
1 prioriteto uždaviniai prisidėjo prie **strateginio konteksto rodiklio „Tyrėjų skaičius, tenkantis tūkstančiui užimtųjų/dalis įdarbinta versle“** dedamosios „Tyrėjų skaičius tenkantis tūkstančiui užimtųjų“. Įgyvendinant pirmo uždavinio projektus buvo sukurta mokslinių tyrimų infrastruktūra, ji aprūpinta reikiama įranga, baldais, atnaujintos ir/ar naujai sukurtos reikiamos patalpos mokslinės veiklos vykdymui. Sukūrus mokslo darbuotojų poreikius atitinkančią infrastruktūrą, buvo įdarbinti mokslininkai ir kiti tyrėjai. Trečio uždavinio veiklos taip pat prisidėjo prie šio strateginio konteksto rodiklio kaitos. Pagal priemones „Intelektas LT“ ir „Intelektas LT+“ iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos iš viso buvo sukurtos 894 naujos ilgalaikių tyrėjų ir pagalbinių personalo (kuris tiesiogiai dalyvauja MTEP veiklose) darbo vietos, o pagal sutartyse suplanuotus projektų vykdytojų įsipareigojimus iš viso planuojama sukurti 1544 naujų ilgalaikių tyrėjų ir pagalbinių personalo darbo vietų. Taip pat ketvirto uždavinio investicijos prisidėjo prie tyrėjų skaičiaus augimo teikiant finansavimą naujų technologinių įmonių kūrimuisi, kuriant kitą verslumo ir inovacijų „kietąją“ ir „minkštąją“ infrastruktūrą.

Tyrėjų skaičius tenkantis tūkstančiui gyventojų augo nuo 2007 m. ir 2014 m. siekė 6,58. Taigi, strateginio konteksto rodiklio tikslas – 6,2, buvo pasiektas jau 2014 m. Tai lėmė augantis tyrėjų skaičius aukštojo mokslo sektoriuje (3337 tyrėjų priešais) ir verslo įmonių sektoriuje (2574 tyrėjų priešais).

35 paveikslas. Tyrėjų skaičius tenkantis tūkstančiui gyventojų³⁷

³⁶ Ibid. 42-43.

³⁷ Lietuvos statistikos departamentas.

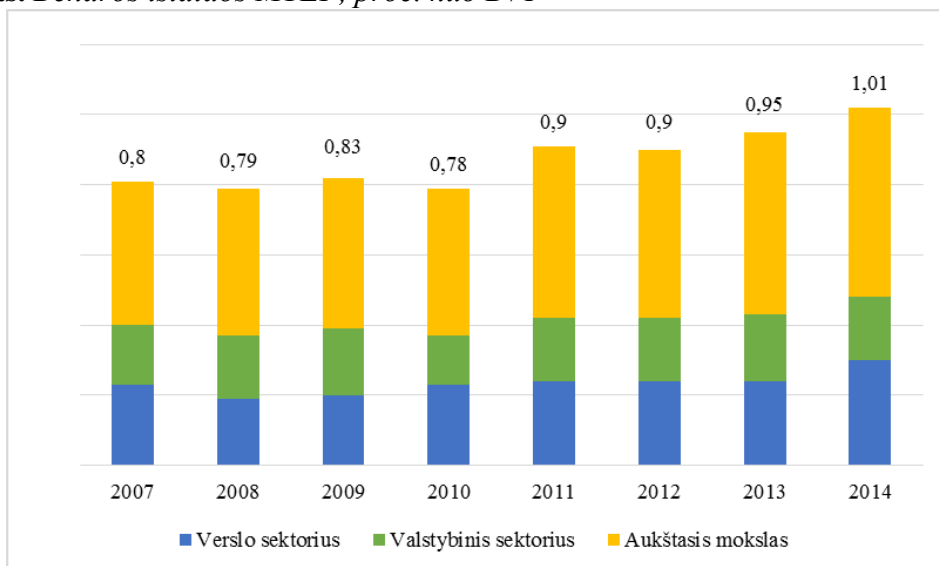
Kontrafaktinio poveikio vertinimo metu buvo nustatytas statistiškai reikšmingas priemonių poveikis metiniam darbo užmokesčiui, tenkančiam vienam sąlyginiam MTEP darbuotojui. Finansavimą gavusios įmonės vienam sąlyginiam MTEP darbuotojui per metus vidutiniškai skyrė 13 079,8 eurų daugiau nei būtų skyrusios tuo atveju, jei nebūtų gavusios finansavimo pagal vertinamas priemones.³⁸

Visi 1 prioriteto uždaviniai prisidėjo prie **strateginio konteksto rodiklio „Bendros išlaidos MTTP (proc. nuo BVP)“**. Iš viso 2007–2014 m. verslo sektorius į MTEP investavo 665,2 mln. eurų. Taigi, 1 prioriteto priemonėmis pritrauktos privačios investicijos (127,57 mln. eurų) sudarė net 19 proc. visų verslo investicijų į MTEP 2007–2014 m. Tai rodo svarbų šių priemonių indėlį į augančias verslo MTEP investicijas. Vertinimo metu³⁹ taip pat nustatyta, kad intervencijos turėjo stiprų poveikį valdžios išlaidoms MTEP ir vidutinį poveikį verslo išlaidoms MTEP. Nepaisant to, planuota rodiklio reikšmė 2015 m. (2,2 proc. nuo BVP) pasiekta nebus, kadangi 2014 m. MTEP išlaidos sudarė 1,01 proc. BVP. Pagrindinė žemų investicijų į MTEP priežastis – itin žemos verslo investicijos į MTEP. Verslo išlaidos nuo 2007 m. neženkliai augo ir 2014 m. siekė 109,3 mln. eurų bei sudarė 0,3 proc. BVP, kai ES28 vidurkis 1,3 proc. BVP. Šiuos rezultatus paaiškina trys priežastys. Pirmą, verslo investicijų į MTEP lygis priklauso nuo šalies ūkio struktūros – Lietuvoje vyrauja žinioms neimlios įmonės, o MTEP veiklas nuolat vykdančių įmonių skaičius yra labai mažas. Todėl daugumai įmonių vykdytos priemonės buvo neaktualios – jos neturi nei gebėjimų, nei strategiškai siekia vykdyti MTEP veiklą. Tuo tarpu įmonėms, kurių konkurencingumas yra grįstas MTEP rezultatais, skirtos ES fondų investicijos buvo labai aktualios, tačiau tikėtina, kad jos būtų investavusios į MTEP ir be ES finansavimo. Antra, ekonominė krizė turėjo esminį neigiamą poveikį verslo išlaidoms MTEP – 3 uždavinio priemonių investicijos neleido įmonių MTEP investicijoms drastiškai nukristi per krizę ir leido išlaikyti tokį patį verslo investicijų į MTEP lygį. Trečia, dalis verslo įmonių vykdo MTEP veiklas, tačiau jų nedeclaruoja kaip MTEP veiklą. Siekiant spręsti šią problemą Ūkio ministerija parengė metodines rekomendacijas, kurios padės lengviau identifikuoti MTEP veiklas. Taip pat Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra teikia verslo įmonėms konsultacijas dėl MTEP veiklų deklaravimo ir ragina verslą deklaruoti MTEP veiklas. Apibendrinant, 3 uždavinio priemonės turėjo teigiamą poveikį verslo MTEP kultūros formavimuisi. Tai turėtų padidinti verslo investicijas į MTEP ilgesnėje perspektyvoje.

³⁸ ESTEP, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiais rodikliams vertinimas: galutinė ataskaita, Vilnius, 2016.

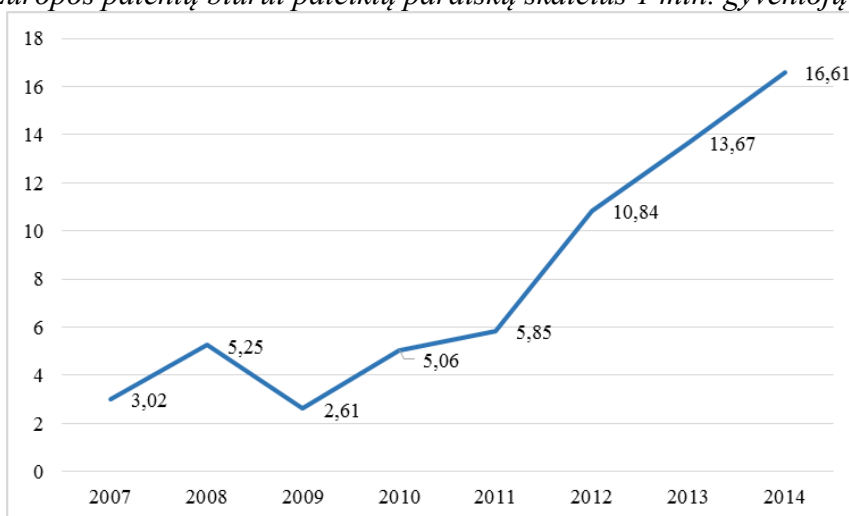
³⁹ ESTEP, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumo vertinimas, 2015.

36 paveikslas. Bendros išlaidos MTEP, proc. nuo BVP⁴⁰

1 prioriteto uždaviniai prisidėjo prie **strateginio konteksto rodiklio „Europos patentų biurui pateiktų paraiškų skaičius 1 mln. gyventojų“** pokyčių. Pirmo uždavinio priemonės sukūrė sąlygas suinteresuotoms MTEP institucijoms ir įmonėms atlikti aukšto lygio mokslinius tyrimus bei didino ir efektyvino mokslo ir verslo bendradarbiavimą. Tai padidino mokslinių tyrimų komercializavimo galimybes ir tiesiogiai prisidėjo prie patentinių paraiškų pateikimo augimo. Trečio uždavinio priemonės tiek kūrė sąlygas patentavimo veiklai (pvz., investuojant į įmonių MTEP infrastruktūrą), tiek skyrė finansavimą įmonių MTEP veiklų vykdymui.

37 paveikslas. Europos patentų biurui pateiktų paraiškų skaičius 1 mln. gyventojų⁴¹

Europos patentų biurui pateiktų paraiškų skaičius 1 mln. gyventojų nuo 2009 m. nuolat augo ir 2014 m. siekė 16,61. Nepaisant to, strateginio konteksto rodiklio planuota reikšmė – 30, nebuvo pasiekta. Tai galėjo lemti vėlyva pagrindinių didžiausius mokslo centrų sukūrusių projektų pabaiga. Šie projektai buvo baigti įgyvendinti 2015 m. pabaigoje, todėl mokslo centrų įveiklinimo ir darbų mastas 2014 m. nebuvo didelis. Nepaisant to, vertinimo rezultatai⁴² rodo, kad finansuotų intervencijų

⁴⁰ Eurostat duomenys.

⁴¹ Eurostat „Patent applications to the EPO by priority year“ <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do> [žiūrėta 2016 07 14]

⁴² ESTEP, 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumo vertinimas, 2015.

(ypač priemonės „Intelektas LT“) poveikis buvo vidutinis. Didesnis poveikis patentinių paraiškų skaičiui turėtų būti ilgesniajame laikotarpyje.

1.3.2 EAVP 2 prioriteto „Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas“ rezultatyvumas ir poveikis

1.3.2.1 Uždavins Nr. 1 „Padidinti įmonių produktyvumą“

Įgyvendinant uždavinį „Padidinti įmonių produktyvumą“ buvo vykdomos 5 priemonės konkurso būdu ir 1 priemonė valstybės planavimo būdu. Iki 2016 vasario mėn. buvo pasirašytos 1795 finansavimo ir administravimo sutartys, iš kurių visos baigtos įgyvendinti.

Projektų metu buvo skiriamos subsidijos verslo įmonėms technologijų atnaujinimui ir diegimui, valdymo sistemų, vadybos metodų, informacinių technologijų diegimui, tiesioginių užsienio ir vidaus investicijų pritraukimui, tarptautiškumui ir tarptautiniam žinomumui didinti.

Eksportuojančių įmonių konkurencingumo ir pasirengimo eksportuoti skatinimas prisidėjo prie Lietuvos Respublikos 2009–2013 metų eksporto plėtros strategijos uždavinio – sušvelninti ekonomikos nuosmukio poveikį eksportuojančioms įmonėms, įgyvendinimo ir Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategijos 1.5 uždavinio – plėtoti didelės pridėtinės vertės produktų ir paslaugų eksportą ir verslo internacionalizaciją. 2 prioriteto 1 uždavinio priemonėmis remiami technologijų inovacijų diegimo, pažangių valdymo ir vadybos sistemų diegimo ir tarptautinės rinkodaros projektai prisidėjo prie Inovacijų versle 2009–2013 metų programos, 3 uždavinio, užtikrinti finansinių paskatų inovacijoms versle prieinamumą ir įvairovę, įgyvendinimo.

ES struktūrinės paramos poveikio smulkiajam ir vidutiniam verslui vertinimo⁴³ metu buvo atliktas atskirų priemonių kontrafaktinis poveikio vertinimas, kuris parodė, kad:

- priemonė „Lyderis LT“, pagal kurią buvo finansuojamas įmonių technologijų atsinaujinimas ir diegimas, turėjo teigiamą poveikį (+ 12 proc.) įmonių apyvartos augimo tempui, darbuotojų skaičiaus augimo tempui (+ 11 proc.), tačiau neturėjo teigiamo poveikio pelningumui;
- priemonė „Naujos galimybės“, pagal kurią buvo finansuojamas įmonės ir jos produkcijos pristatymas užsienyje vykstančiose tarptautinėse parodose, neturėjo statistiškai reikšmingo poveikio įmonių apyvartos augimo tempui, darbuotojų skaičiaus pokyčiams ir pelningumui. Tačiau tikėtina, kad poveikis gali pasireikšti ilgesniame periode.

Vertinimo metu taip pat atlikta projektų vykdytojų apklausa, kuri parodė, kad priemonė „E-verslas“ naudos gavėjų nuomone turi teigiamą poveikį pelningumui (+ 8 proc.), tačiau priemonės „Procesas LT“ poveikis pagrindiniams įmonių rodikliams yra ribotas. Pagal priemonę „E-verslas“ buvo finansuojamas informacinių technologijų diegimas įmonėse, o pagal priemonę „Procesas LT“ – valdymo sistemų ir vadybos metodų diegimas įmonėse.

Poveikio konkurencingumui vertinimas⁴⁴ taip pat rodo, kad teigiami investicijų efektai, tikėtina, išliks ir ateityje. Daugiau nei 55 proc. apklaustų įmonių, gavusių finansavimą veiklos produktyvumo didinimui, nurodė, jog planuoja toliau investuoti į veiklos tobulinimą, o pagrindinės investicijų sritys bus tęstinis darbuotojų kvalifikacijos kėlimas ir naujų įmonės veiklos valdymo metodų ar sistemų diegimas. Įmonės taip pat yra pasirengusios investuoti į e. verslo iniciatyvų diegimą bei esamų gamybos įrenginių modernizavimą.⁴⁵

Šio uždavinio investicijos taip pat prisidėjo prie strateginių konteksto rodiklių kaitos. Tai aptariama žemiau, nagrinėjant visų antro prioriteto uždavinių bendrą poveikį.

Apibendrinant, galima teigti, kad 2 prioriteto 1 uždavinys įgyvendintas sėkmingai. Jo įgyvendinimo metu verslo įmonės atnaujino ir diegė naujas gamybos technologijas, valdymo sistemas, vadybos metodus, informacinių technologijų sprendimus. Taip pat buvo remiamas jų

⁴³ BGI Consulting, ES struktūrinės paramos poveikio smulkiajam ir vidutiniam verslui vertinimas, Vilnius, 2014.

⁴⁴ ESTEP, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumo vertinimas, 2015.

⁴⁵ ESTEP, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumo vertinimas, 2015, p. 102-103.

žinomumo tarptautiniu mastu didinimas bei TUI pritraukimas. Visai tai sudarė sąlygas augti įmonių produktyvumui ir eksportui.

1.3.2.2 Uždavinys Nr. 2 „Padidinti veikiančių įmonių gyvybingumą ir paskatinti verslumą“

Igyvendinant uždavinį „Padidinti veikiančių įmonių gyvybingumą ir paskatinti verslumą“ buvo vykdomos 2 priemonės konkurso būdu ir 2 priemonės valstybės planavimo būdu. Buvo pasirašyta 59 finansavimo ir administravimo sutartis, iš kurių baigti įgyvendinti 58 projektai.

Projektų metu buvo remiamas įmonių verslo pradžia, verslo augimui, darbo vietų kūrimui, užsienio rinkų plėtrai, TUI pritraukimui reikalingų paslaugų teikimas ir renginių organizavimas. Taip pat buvo organizuojami informaciniai renginiai, skatinantys visuomenės verslumą, naujų SVV subjektų steigimąsi ir plėtrą, verslo partnerystės tinklų susidarymą, franšizę. Galiausiai, buvo investuojama į menų inkubatorių pastatų statybą, rekonstravimą ir įrengimą. Uždavinys įgyvendintas sėkmingai. Planuoti pasiekti rezultato ir produkto rodikliai pasiekti, arba juos planuojama pasiekti praėjus numatytam laikui po projektų įgyvendinimo.

Poveikio smulkiam ir vidutiniam verslui vertinimas parodė, kad priemonė „Asistentas 3“, pagal kurią buvo teikiamos paslaugos SVV subjektams, reikšmingai prisidėjo prie įmonių gyvybingumo, tarptautinio konkurencingumo, verslumo ir geros kokybės užsienio investicijų pritraukimo. Pagal priemonę „Asistentas 1“ buvo finansuojamos paslaugos SVV subjektams, o pagal priemonę „Asistentas 2“ – menų inkubatorių pastatų statybą, rekonstravimas ir įrengimas. Intervencijos sušvelnino neigiamas ekonominės krizės pasekmes. Tikėtina, kad investicijų poveikis pasireiškė ilgesnėje perspektyvoje.⁴⁶

Antro uždavinio investicijos taip pat prisidėjo prie strateginių konteksto rodiklių kaitos. Tai aptariama žemiau, nagrinėjant visų antro prioriteto uždavinių bendrą poveikį.

Apibendrinant, galima teigti, kad 2 prioriteto 2 uždavinys įgyvendinamas sėkmingai, palaiapsniui didėja veikiančių įmonių gyvybingumas ir verslumas. 3 uždavinio priemonės taip pat prisidėjo prie verslumo lygio augimo. 3 uždavinio priemonių poveikis pasireiškia greičiau, todėl yra greičiau ir lengviau matomas, tuo tarpu 2 uždavinio priemonių poveikis pasireiškė ilgesnėje perspektyvoje.

Gerosios praktikos pavyzdžiai

Projekto vykdytojas: Lietuvos inžinerinės pramonės asociacija „LINPRA“

Projekto pavadinimas: „Lietuvos inžinerinės pramonės įmonių konkurencingumo didinimas“

Skirtas finansavimas: 270,27 tūkst. eurų

Lietuvos inžinerinės pramonės asociacija „LINPRA“, vienydama mechatronikos, elektrotechnikos, elektronikos ir panašias gamybos įmones bei susijusias mokslo ir mokymo institucijas, sistemingai siekia didinti šio sektoriaus konkurencingumą ir internacionalizavimą. Apie 70 proc. sektoriaus produkcijos yra eksportuojama, todėl tolimesnis sektoriaus kuriamos pridėtinės vertės augimas didžiąja dalimi priklauso nuo įmonių sėkmės užsienio rinkose. Kita vertus, užsienio partneriai – tiekėjai ir pirkėjai – yra vienas pagrindinių inovacijų šaltinių Lietuvos įmonėms, todėl įmonių integracija į pridėtinės vertės kūrimo grandines bei tarptautinius MTTP tinklus yra svarbiausias konkurencingumo didinimo uždavinys. Šio projekto metu buvo organizuotas įmonių dalyvavimas 9 aktualiausiose tarptautinėse parodose įvairiuose inžinerinės pramonės subsektoriuose bei buvo suorganizuotas inžinerinės pramonės renginys Lietuvoje „Balttechnika 2013“. Taip pat 2014 m. suorganizuotas renginys „Mokslo ir inovacijų alėja“. Dalyvavimą parodose bei renginiuose papildė narystė Europos inžinerinės pramonės asociacijoje ORGALIME. Tai leido asociacijai visateisio nario teisėmis dalyvauti šios organizacijos darbo grupėse, renginiuose ir iniciatyvose tarptautinės prekybos reguliavimo, verslo sąlygų gerinimo ir MTTP finansavimo bei inovacijų skatinimo klausimais ir perimti ORGALIME narių gerąją patirtį. Projekto metu organizuotuose

⁴⁶ BGI Consulting, ES struktūrinės paramos poveikio smulkiajam ir vidutiniam verslui vertinimas, Vilnius, 2014.

renginiuose dalyvavo 90 Lietuvos įmonių, parodose dalyvavo 39 įmonės, tuo buvo sudarytos sąlygos įmonių verslo plėtrai, eksporto, produkcijos apimčių didinimui, naujų darbo vietų kūrimui bei esamų išsaugojimui. Praėjus 2 m. po projekto užbaigimo, sukurta arba išsaugota 1019 darbo vietų (planuota 1000 darbo vietų, už rodiklio pasiekimus atsiskaitoma praėjus 3 metams po projekto užbaigimo, todėl rodiklio reikšmė dar augs). Projektas prisidėjo prie 2 prioriteto 2 uždavinio, kadangi projekto verslumo skatinimo veiklose dalyvavo daug įmonių, kurių eksporto rodikliai 44,3 proc. išaugo.

1.3.2.3 Uždavinys Nr. 3 „Pagerinti MVĮ priėjimą prie finansavimo šaltinių“

Įgyvendinant uždavinį „Pagerinti MVĮ priėjimą prie finansavimo šaltinių“ buvo vykdomos 3 priemonės finansų inžinerijos būdu. Iki 2016 vasario mėn. buvo pasirašytos 4 finansavimo ir administravimo sutartys, iš kurių baigti įgyvendinti 4 projektai.

Projektų metu buvo įsteigti trys investiciniai fondai (JEREMIE kontroliuojantysis fondas, INVEGOS fondas ir Garantijų fondas) bei vykdoma priemonė „Dalinis palūkanų kompensavimas“. Naudojant šiuos fondus siekta gerinti SVV subjektų galimybes gauti išorinį finansavimą. Tai daroma šiems fondams investuojant į ankstyvosios vystymosi ir augimo stadijos SVV įmones, turinčias didelį augimo potencialą. Taip pat šio uždavinio priemonėmis iš dalies finansuojamos paskolų palūkanos bei prisiimama dalis garantijų išmokų rizikos už SVV subjektų įsipareigojimų vykdymą. Uždavinys įgyvendintas sėkmingai. Visi produkto ir rezultato rodikliai pasiekti ir viršyti.

Per JEREMIE kontroliuojantįjį fondą pradėtos įgyvendinti finansų inžinerijos priemonės praplėtė SVV subjektų galimybes gauti išorinį finansavimą jų veiklos plėtrai. Per fondą pradėta įgyvendinti pasidalintos rizikos paskolų priemonė leido sumažinti pasiūlos ir paklausos atotrūkį finansų rinkoje, ypač finansų krizės metu. Pirmo nuostolio portfelinių garantijų paskoloms ir portfelinių garantijų lizingui finansinė priemonė pagerino SVV subjektų galimybes gauti finansavimą. Rizikos kapitalo priemonės ypač prisidėjo prie šios rinkos formavimosi ir pradedančiųjų įmonių ekosistemos plėtros, taip pat buvo paskatinta verslo angelų investavimo veikla. Rizikos kapitalo ir verslo angelų veiklą rekomenduojama ir toliau stiprinti, t. y. jai skirti ne mažesnes lėšų apimtis negu 2007–2013 m. periode⁴⁷. Atsižvelgiant į šią rekomendaciją ir Verslo finansavimo 2014–2020 metų ES fondų lėšomis išankstinio vertinimo (toliau – Išankstinis vertinimas) rezultatus, naujuoju periodu rizikos kapitalo ir verslo angelų priemonėms bus skirta dar daugiau lėšų, nei 2007–2013 m. periodu. Numatoma naujų rizikos kapitalo ir verslo angelų priemonių įgyvendinimui skirti iki 97,7 mln. eurų ES fondų ir nacionalinių (grįžusių) lėšų. JEREMIE kontroliuojančiojo fondo priemonės prisidėjo ir prie Inovacijų versle 2009–2013 metų programos, 3 uždavinio – užtikrinti finansinių paskatų inovacijoms versle prieinamumą ir įvairovę – įgyvendinimo ir Lietuvos inovacijų 2010–2020 m strategijos 3.4 uždavinio – didinti mažų ir vidutinių įmonių prieinamumą prie įvairių finansavimo šaltinių įgyvendinimo.

Rizikos kapitalo Lietuvoje rinkos apžvalga rodo, kad⁴⁸:

- Lietuvoje rizikos kapitalo rinka plėtojasi daugiausiai ES investicijų dėka. Be ES lėšų rizikos kapitalo rinka nebūtų gyvybinga. ES kilmės investicijos sudaro net 69,3 proc. pritraukto kapitalo.
- Nuo 2010 iki 2016 m. įmonės, į kurias buvo investuotos JEREMIE rizikos kapitalo fondų lėšos, sumokėjo 35,5 mln. eurų mokesčių, investavo 13,3 mln. eurų į MTEP, sukūrė 1300 naujų darbo vietų (26 darbo vietos už 1 mln. eurų investiciją).

INVEGOS fondas buvo įsteigtas atsižvelgiant į sumažėjusią SVV subjektų kreditavimo pasiūlą Lietuvoje ir siekiant paskatinti SVV subjektų kreditavimą (padidinti SVV subjektų kreditavimo pasiūlą), sumažinti SVV subjektams dėl kreditavimo išaugusią finansinę naštą trumpuoju laikotarpiu bei skatinti SVV subjektų plėtrą ir naujų SVV subjektų steigimąsi ilguoju laikotarpiu. Per fondą įgyvendintos finansų inžinerijos priemonės didino finansinių šaltinių SVV subjektams pasiūlą ir

⁴⁷ BGI Consulting, ES struktūrinės paramos poveikio smulkiajam ir vidutiniam verslui vertinimas, Vilnius, 2014.

⁴⁸ Lietuvos rizikos ir privataus kapitalo asociacija, „Lithuanian Private Equity and Venture Capital Market“, 2016 http://vca.lt/wp-content/uploads/2016/06/LT-PE_VC-market-overview_2016.pdf

palengvino SVV subjektų kreditavimo finansinę naštą bei tuo pačiu užtikrino investuotų kontroliuojančiojo fondo lėšų grąžą.

Poveikio smulkiąjam ir vidutiniam verslui vertinimas rodo, kad priemonė „Mažų kreditų teikimas – 2 etapas“ turėjo poveikį įmonių gyvybingumui. Kreditai apsaugojo su laikinomis likvidumo problemomis susidūrusias įmones nuo bankroto. Didžioji dalis kreditų buvo suteikti apyvartinėms lėšoms, o ne naujoms investicijoms.

Šio uždavinio investicijos taip pat prisidėjo prie strateginių konteksto rodiklių kaitos. Tai aptariama žemiau, nagrinėjant visų antro prioriteto uždavinių bendrą poveikį.

Apibendrinant, 2 prioriteto 3 uždavinio priemonės padidino MVĮ priėjimą prie finansavimo šaltinių. Dėl šių priemonių Lietuvoje susikūrė ir pradėjo vystytis rizikos kapitalo rinka, sustiprėjo pradedančiųjų įmonių kultūra, atsirado daugiau galimybių verslui gauti finansinių išteklių ir pritraukti investicijų.

Kaip gerosios 3 uždavinio praktikos projektų pavyzdį galime įvardinti „Practica Capital“ fondo (kurio dalį sudaro JEREMIE kontroliuojančiojo fondo lėšos) investicijos į startuolį „Trafi“. „Trafi“ kuria produktus viešojo transporto vartotojams ir augantiems miestams. Pagrindinis jų produktas viešojo transporto maršrutų planavimo programėlė. Jos išskirtinės savybės – maršrutų planavimas realiu laiku (tai yra naudojant informaciją apie tai, kur yra viešojo transporto priemonės realiu laiku), maršrutų sudarymas remiantis save mokančiu ir nuolat tobulėjančiu algoritmu, galimybė vartotojams kelti informaciją apie įvairius trikdžius ir kitą svarbią informaciją (šią informaciją programos algoritmas filtruoja ir naudoja maršrutų sudarymui). Taip pat yra galimybė naudoti programėlę be interneto ryšio.⁴⁹ „Trafi“ sulaukė dėmesio ne tik iš JEREMIE kontroliuojančiojo fondo investuotojų, tačiau ir iš JAV investuotojų bei kitų investicinių fondų. Įmonė plečiasi ir šiuo metu teikia paslaugas Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Turkijoje, Rusijoje, Indijoje, Taivane ir Brazilijoje. „Trafi“ programėlė taip pat buvo išrinkta oficialia Rio De Žaneiro olimpinė žaidynių keliavimo programėle.

1.3.2.4 Uždavinys Nr. 4 „Pritaikyti viešąsias teritorijas investicijoms pritraukti“

Įgyvendinant uždavinį „Pritaikyti viešąsias teritorijas investicijoms pritraukti“ valstybės planavimo būdu buvo vykdoma 1 priemonė. Iki 2016 vasario mėn. buvo pasirašyta 16 finansavimo ir administravimo sutarčių ir visos jos sėkmingai baigtos vykdyti.

Projektų metu buvo remiamos investicijos į pramoninių parkų inžinerinius tinklus ir susisiekimo komunikacijas. Taip pat buvo investuojama į pramoninių parkų rinkodaros veiklas ir šalies verslo sąlygų įvaizdžio gerinimą. Uždavinys įgyvendintas sėkmingai. Pasiiektas ir viršytas produkto rodiklis, o rezultato rodiklį tikimasi pasiekti praėjus šiek tiek laiko po projektų pabaigos.

Poveikio smulkiąjam ir vidutiniam verslui vertinime⁵⁰ teigiama, kad pagal šį uždavinį finansuotai priemonei būdingas aukštas tikslų pasiekimo laipsnis, t. y. sudarytos sąlygos tiesioginių užsienio investicijų (TUI) pritraukimui. Poveikio konkurencingumui vertinime teigiama, kad šio bei kitų uždavinių poveikis TUI pritraukimui buvo didelis. Dėl „skirtos ES paramos 2007–2013 m. TUI santykis su BVP buvo 15,78 proc. punkto didesnis, lyginant su scenarijumi be finansavimo, o 2007–2015 m. – 16,87 proc. punkto didesnis, lyginant su scenarijumi be finansavimo.“⁵¹ Tai atitinka Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategijos uždavinį – skatinti tiesiogines užsienio investicijas į didelės pridėtinės vertės produktus ir paslaugas. Pritauktos TUI taip pat leido Lietuvoje kurti naujas darbo vietas. Minėto vertinimo metu atliktoje apklausoje dalyvavusios įmonės nurodė, kad priemonės lėšomis paremta infrastruktūra (pramoninei parkai, laisvosios ekonominės zonos) buvo vienas iš veiksnių, paskatinusių jas investuoti Lietuvoje. Remiantis EAVP priede numatytais papildomų rodiklių pasiekimais, paremta 10 pramoninių parkų, į Lietuvą pritraukti 34 investuotojai.

⁴⁹ <http://www.trafi.com/>

⁵⁰ BGI Consulting, ES struktūrinės paramos poveikio smulkiąjam ir vidutiniam verslui vertinimas, Vilnius, 2014.

⁵¹ ESTEP, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumo vertinimas, 2015, p. 110.

Šio uždavinio investicijos taip pat prisidėjo prie strateginių konteksto rodiklių kaitos. Tai aptariama žemiau, nagrinėjant visų antro prioriteto uždavinių bendrą poveikį. Apibendrinant galima teigti, kad 2 prioriteto 4 uždavinys įgyvendamas sėkmingai – išaugus investicijoms pritraukti paruoštų viešųjų teritorijų plotui, pavyko pritraukti daugiau užsienio ir Lietuvos įmonių investicijų.

Gerosios praktikos pavyzdžiai

Projekto vykdytojas: Šiaulių miesto savivaldybės administracija

Projekto pavadinimas: „Šiaulių pramoninio parko infrastruktūros plėtra“

Skirtas finansavimas: 9.261,7 tūkst. eurų

Įgyvendinus projektą, Šiaulių pramoniniame parke įsikūrė įmonės vykdančios gamybą, savo veikloje naudojančios naujas technologijas, kuriančios didelę pridėtinę vertę bei vartotojui patrauklius produktus. Projekto metu paruošta investuotojams 132,90 ha teritorijos. Į Šiaulių pramoninį parką buvo pritraukta 10,8 mln. eurų investicijų iš 3 investuotojų, dar 8 investuotojai planuoja investuoti 15,23 mln. eurų (6 iš jų jau yra sudarę žemės nuomos sutartis).

Projekto vykdytojas: Marijampolės savivaldybės administracija

Projekto pavadinimas: „Marijampolės laisvosios ekonominės zonos infrastruktūros statyba. I etapas“

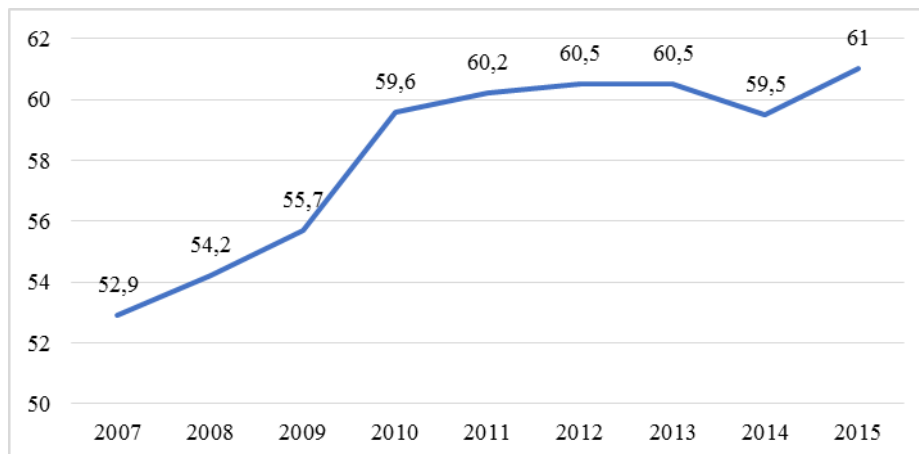
Projektui skirtas finansavimas – 3.816 tūkst. eurai.

Projektu siekta skatinti verslo ir pramonės plėtrą Marijampolės savivaldybės teritorijoje, padidinti Marijampolės savivaldybės teritorijoje veikiančių įmonių konkurencingumą, sukurti daugiau naujų, aukštos kvalifikacijos reikalaujančių darbo vietų, paskatinti Marijampolės regiono įmonių tarpusavio bendradarbiavimą bei sudaryti sąlygas įmonėms plėtoti savo verslą Marijampolės savivaldybėje.

Projekto metu suprojektuota ir įrengta inžinerinė infrastuktūra suteikia galimybę Marijampolės LEZ investuotojams panaudoti 47,11 ha teritorijos. Marijampolės LEZ pasiekė pirmosios didesnės investicijos. Marijampolės LEZ įsikursianti Danijos kapitalo langų ir durų gamintoja „Dovista“ per ateinančius ketverius metus planuoja investuoti iki 50 mln. eurų ir sukurti apie 300 naujų darbo vietų, o ilgalaikėje perspektyvoje – pastatyti didžiausią gamybos kompleksą Lietuvoje.

2 prioritetas reikšmingai prisidėjo prie strateginio konteksto rodiklio „**Lietuviškos kilmės prekių eksportas, išskyrus rafinuotus naftos produktus (parduota kasybos, karjerų eksploatavimo ir apdirbamosios gamybos, išskyrus rafinuotus naftos produktus, produkcijos ne Lietuvos rinkoje, procentais nuo visos parduotos atitinkamos produkcijos)**“. Investicijos prie šio rodiklio kaitos prisidėjo tiek tiesiogiai (skiriant finansavimą įmonėms ieškoti užsienio partnerių ir didinti pardavimus užsienio rinkose), tiek netiesiogiai, investuojant į įmonių produktyvumą ir konkurencingumą.

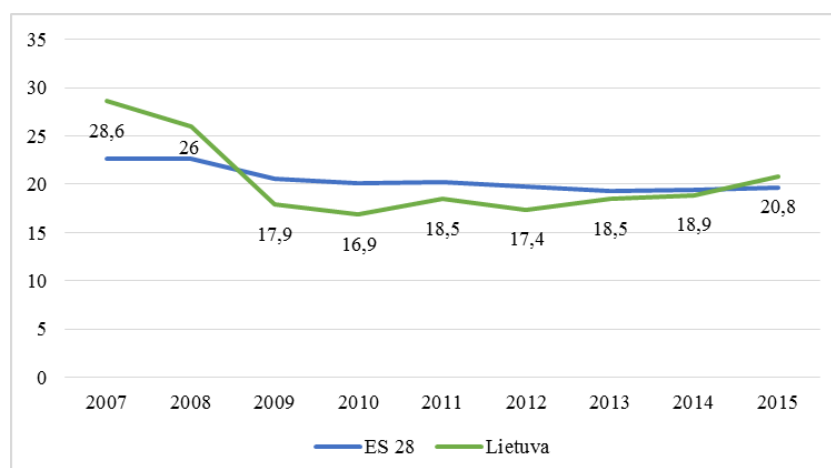
39 paveikslas. *Pardavimas ir paslaugos (be PVM ir akcizo) ne Lietuvos rinkoje, proc. (Kasyba ir karjerų eksplotavimas; apdirbamoji gamyba (be rafinuotų naftos produktų gamybos)) 2007–2015 m.*

Eksporto vertė ir lietuviškos kilmės prekių eksporto rodiklis nuo 2007 m. augo ir (žr. 39 paveikslą) 2015 metais pasiekė 61 proc. (planuota reikšmė – 60 proc. 2015 m.). 2014 m. smukimas sietinas su rugpjūčio mėn. Rusijoje įvestu draudimu importuoti lietuviškų prekių grupes.

2 prioritetas prisidėjo prie strateginio konteksto rodiklio „**Investicijų į pagrindinio kapitalo formavimą dalis BVP struktūroje (proc. nuo BVP)**“. Intervencijos prie šio rodiklio prisidėjo tiesiogiai (pvz., skatinant įmones investuoti į veiklos produktyvumo didinimą, skatinant TUI augimą ir kt.). Poveikio konkurencingumui vertinime⁵² nurodoma, kad šių investicijų poveikis rodiklio kaitai buvo stiprus. Investicijos į bendrojo pagrindinio kapitalo formavimą 2007–2013 m. buvo 1,81 mlrd. eurų didesnės, nei būtų be ES investicijų. Vertinime taip pat teigiama, kad ES investicijų poveikis yra tvarus ir išsilaikys iki 2020 m. Tačiau artimiausiu metu suplanuotos rodiklio reikšmės (30 proc.) pasiekti nepavyks. Taip yra dėl ilgalaikių neigiamų 2008 m. finansinės ir ekonominės krizės pasekmių ir santykinai lėto ekonomikos atsigavimo. Be aptartų intervencijų investicijos į pagrindinio kapitalo formavimą būtų kritusios stipriau. 2 prioriteto investicijos padėjo sumažinti šį nuosmukį ir sudarė prielaidas tolesniam rodiklio kilimui.

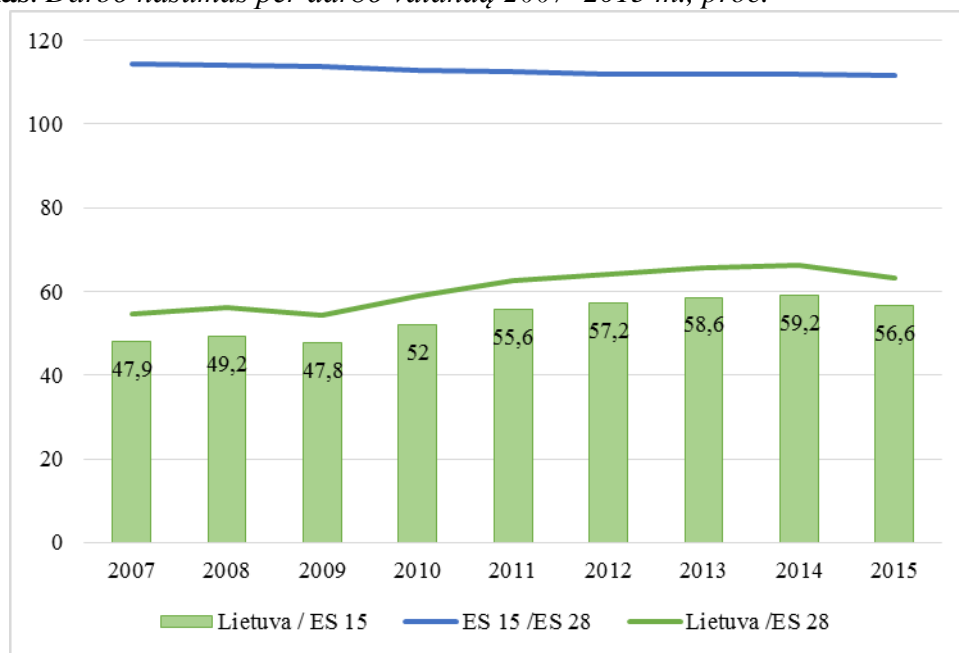
40 paveikslas. *Investicijų į pagrindinio kapitalo formavimą dalis BVP struktūroje (proc. nuo BVP) 2004–2015 m.*

⁵² ESTEP, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumo vertinimas, 2015

2 prioriteto intervencijos prisidėjo prie rodiklio „**Darbo našumas per darbo valandą, proc. nuo ES-15 vidurkio**“ kaitos. Intervencijos prie našumo augimo prisidėjo tiesiogiai (pvz., skatinant investicijas į našesnes technologijas, verslo procesus) ir netiesiogiai (pvz., pritrauktos kokybiškos TUI taip pat turėtų prisidėti prie produktyvumo augimo).

41 paveikslas. Darbo našumas per darbo valandą 2007–2015 m., proc.⁵³

Darbo našumas per darbo valandą nuo 2009 m. nuolat augo ir 2014 m. siekė 59,2 proc. ES-15 vidurkio. 2015 m. darbo našumas šiek tiek nurito (iki 56,6 proc. nuo ES-15 vidurkio), todėl numatytos rodiklio reikšmės (65 proc. ES-15 vidurkio) pasiekti nepavyko. Tam įtakos turėjo darbo našumą trumpam sumažinusi finansinė ir ekonominė krizė bei neigiami darbo našumo pokyčiai atskiruose ūkio sektoriuose. Poveikio konkurencingumui vertinime nurodoma, kad šio uždavinio priemonės prisidėjo prie išaugusio darbo našumo. Makroekonometrinio modelio rezultatai atskleidė, kad dėl ES finansavimo darbo našumas per valandą 2007–2013 m. buvo 0,3 eurų didesnis nei būtų buvęs be ES finansavimo (darbo našumas 2013 m. šalyje buvo 10,6 eurų, kai be finansavimo būtų buvęs 10,3 eurų). Tai taip pat pagrindžia ES struktūrinės paramos poveikio smulkiąjam ir vidutiniam verslui vertinimo metu atliktos finansavimą gavusių įmonių apklausos rezultatai: apie 65 proc. apklaustų įmonių, gavusių finansavimą veiklos produktyvumui didinti, teigė, jog dėl ES fondų lėšų darbo našumas išaugo. Taip pat šios priemonės leido įmonėms susipažinti su vadybos sistemomis ir paskatino jomis naudotis. Tai turėtų duoti teigiamą poveikį ilgesnėje perspektyvoje.

⁵³ Eurostat: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

1.3.3 EAVP 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ rezultatyvumas ir poveikis

1.3.3.1 Uždavinys Nr. 1 „Plėtoti elektroninius sprendimus, didinant viešojo sektoriaus institucijų efektyvumą ir skatinant elektroninio verslo iniciatyvas šalyje“

Įgyvendinant uždavinį „Plėtoti elektroninius sprendimus, didinant viešojo sektoriaus institucijų efektyvumą ir skatinant elektroninio verslo iniciatyvas šalyje“ 11 priemonių buvo vykdoma valstybės planavimo būdu, 2 priemonės – konkurso būdu ir 1 priemonė - regionų projektų planavimo būdu. Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos buvo skirtas finansavimas 157 projektams ir visi jie sėkmingai baigti įgyvendinti.

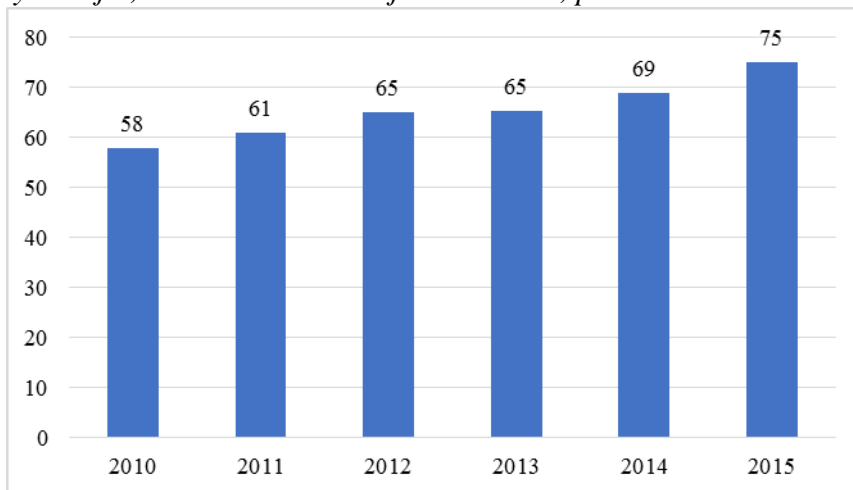
Projektų metu buvo finansuojamas elektroninių paslaugų, elektroninės sveikatos paslaugų, elektroninio mokymosi paslaugų, intelektualių valdymo sistemų kūrimas. Taip pat investicijos skirtos skaitmeninės televizijos plėtrai, elektroninės priemonių demokratijos plėtrai, mokslinių duomenų bei lietuvių kalbos ir kultūros archyvų plėtojimui. Galiausiai, buvo finansuojama valstybės institucijų informacinių sistemų ir registrų integracija. Buvo siekiama, kad sukurtos valstybės institucijų informacinės sistemos naudotų vieningą standartizuotą duomenų apsikeitimo modelį. Uždavinys įgyvendintas sėkmingai. Produkto ir rezultato rodikliai pasiekti arba juos tikimasi pasiekti 2016 m. pabaigoje.

3 prioriteto 1 uždavinio projektai prisidėjo prie strateginio konteksto rodiklio „**Pagrindinių viešųjų paslaugų perkėlimo į internetą lygis**“. Siektina reikšmė 2015 m. siekia 95 proc. 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų investicijų laikotarpiu, internetu pasiekiamų viešųjų paslaugų dalis padidėjo nuo 37 proc. iki 95 proc.⁵⁴ Visa tai prisideda prie Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2011–2019 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. kovo 16 d. nutarimu Nr. 301, tikslo – skatinti gyventojus naudotis elektroniniu būdu teikiamomis viešosiomis ir administracinėmis paslaugomis, užtikrinti duomenų perdavimo kokybę, funkcionuojančių paieškos sistemų infrastruktūrą, taip prisidėti prie elektroninės demokratijos plėtros įgyvendinimo.

3 prioriteto 1 uždavinio projektai taip pat prisidėjo prie strateginio konteksto rodiklio „**Nuolatiniai interneto vartotojai**“. 2015 m. pasiekta šio rodiklio reikšmė 75 proc., kai siektina reikšmė buvo 70 proc., taigi rodiklis sėkmingai pasiektas. Finansuoti IRT sprendimai ir infrastruktūros gerinimo intervencijos prisidėjo prie šio rodiklio pasiekimo, nes gyventojams buvo sudaryta daugiau galimybių įvairias valstybės paslaugas ir iškilusias problemas susitvarkyti internetu. Vis dėlto, remiantis 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimu, didesnę įtaką išaugusiam nuolatiniam interneto vartotojų skaičiui turėjo augantis šalies gyventojų kompiuterinis raštingumas, išplitęs interneto tinklas, išplitęs mobilus internetas, dėl interneto ryšio operatorių konkurencijos sąlyginai žema interneto kaina ir informacijos bei paslaugų perkėlimas į internetą bankininkystės, elektroninės prekybos, žiniasklaidos priemonių ir kitose srityse.

⁵⁴ IVPK, „Informacinės visuomenės plėtros apžvalga 2015“, 2015. ESTEP, „2007-2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumo vertinimas“, 2015.

44 paveikslas. Gyventojai, kurie nuolat naudojami internetu, proc.⁵⁵

Apibendrinant galima teigti, kad 3 prioriteto 1 uždavinio rodikliai ir tikslai yra sėkmingai pasiekti, t. y. dėl elektroninių sprendimų ir paslaugų plėtros sparčiai didėjo viešojo sektoriaus institucijų efektyvumas ir daugėjo elektroninio verslo iniciatyvų šalyje.

Gerosios praktikos pavyzdys

Projekto vykdytojas: Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos

Projekto pavadinimas: „Viešojo administravimo institucijų informacinių sistemų interoperabilumo (sąveikumo) sistemos (toliau VIISP) saugos ir funkcionalumo plėtra“

Projekto vertė: 4,2 mln. eurų

Projektas tiesiogiai prisidėjo prie 1 uždavinio įgyvendinimo ir įtakoją 1 uždaviniui nustatytą EAVP rezultato ir produkto bei strateginių konteksto rodiklių pasiekimą. VIISP sukurta tam, kad valstybės informacinės sistemos ir registrai galėtų keistis duomenimis, o elektronines paslaugas kuriančios institucijos – naudotis šioje platformoje įdiegtais bendro naudojimo IT sprendimais. Ši platforma leidžia elektronines paslaugas sukurti daug greičiau ir pigiau, nes atskiroms institucijoms nebereikia diegti savų sprendimų, tokių kaip paslaugos gavėjo tapatybės nustatymas, apmokėjimas už paslaugas, keitimosi duomenimis standartizavimas ir kt. Projekto metu įdiegtos naujovės dokumentų valdymo srityje – institucijos turi galimybę talpinti savo dokumentus atskiroje srityje. Taip pat įdiegta centralizuota programinės įrangos licencijų valdymo paslauga, skirta valstybės institucijose naudojamos programinės įrangos licencijų tvarkymui ir kiti nauji funkcionalumai, kurie leis kur kas patogiau naudotis Elektroninės valdžios vartų portalu. Tai – atnaujintas portalo programinis sprendimas ir dizainas, įdiegta nauja paieškos sistema, paremta lietuvių kalbos sintaksine-semantine analize, kuri padės vartotojams elektronines paslaugas rasti lengviau ir greičiau, apmokėti už suteiktas paslaugas naujais mokėjimo būdais (kredito kortelėmis, per „PayPal“ sistemą ar SMS žinutėmis). Nauja pagalbos tarnyba leis vartotojams kreiptis ir į portalą administruojančią instituciją, ir į patį paslaugos teikėją jiems patogiausiu būdu – telefonu, el. paštu ar „pokalbių kambario“ pagalba. Be to, Lietuvos gyventojams bus suteikta galimybė gauti elektronines paslaugas ir užsisakyti reikiamas pažymas, naudojantis mobiliąja aplikacija eGOV.lt. Naudojantis elektroninės valdžios vartais Lietuvos gyventojai neišeidami iš namų ar būdami gydymo įstaigoje turi galimybę vienu prisijungimu prie elektroninių valdžios vartų portalo iš karto užsisakyti vaiko gimimo registravimo Gyventojų registre paslaugą, deklaruoti vaiko gyvenamąją vietą, pateikti prašymą vienkartinę išmoką gimus vaikui gauti, taip pat pateikti prašymą tėvystės pašalpai skirti, o darbdaviui – pranešti, kad vaiko tėvas išsina tėvystės atostogų ir kt.

⁵⁵ IVPK duomenys: <http://statistika.ivpk.lt/>

Projekto įgyvendinimo metu VIISP buvo sukonstruotos, naujai perkeltos į elektroninę erdvę ir visose šalies savivaldybėse pradėtos teikti bei administruoti 65-ios pagrindinės savivaldybių paslaugos. Taip pat 14-os valstybės institucijų pradėtos teikti 29 paslaugos bei sukurta 111 naujų elektroninių prašymų šių institucijų paslaugoms suteikti.

Iš viso Elektroninių valdžios vartų portale šiuo metu jau galima pasiekti daugiau kaip 600 elektroninių paslaugų, kurias teikia apie 200 institucijų. Elektroninės paslaugos yra teikiamos gyventojams, verslui ir viešajam sektoriui. 2015 metais Elektroninių valdžios vartų portalo (www.epaslaugos.lt) unikalių naudotojų buvo apie 1,8 mln.

1.3.3.2 Uždavins Nr. 2 „Sukurti tolygią ir saugią elektroninių tinklų infrastruktūrą šalyje“

Įgyvendinant uždavinį „Sukurti tolygią ir saugią elektroninių tinklų infrastruktūrą šalyje“ 1 priemonė buvo vykdoma valstybės planavimo būdu ir 1 priemonė konkurso būdu. Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos buvo skirtas finansavimas 8 projektams, visi jie sėkmingai baigti įgyvendinti.

Projektų metu buvo finansuojama plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtra kaimo vietovėse, kuriose privatūs paslaugų teikėjai paslaugų neteiktų, bei kuriamos ir diegiamos priemonės, skirtos valstybės institucijų informacinių technologijų saugos didinimui. Uždavins įgyvendintas sėkmingai. Pasiekti visi planuoti produkto ir rezultato rodikliai.

3 prioriteto 2 uždavinio projektai prisidėjo prie strateginio konteksto rodiklio „**Nuolatiniai interneto vartotojai**“ pasiekimo. Prie plačiajuosčio ryšio prijungus 982 miestelius ir kaimus, gyventojams sudarytos galimybės įsivesti spartesnę internetą, kas turėjo paskatinti nuolat naudotis internetu. Šis strateginis konteksto rodiklis buvo pasiektas ir viršytas (žr. aprašymą, kuriame aptariamas 1 uždavinio poveikis).

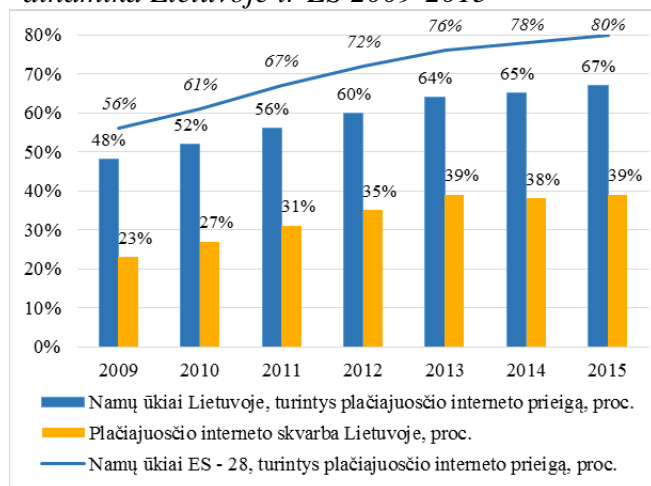
Taip pat 2 uždavinio projektai prisidėjo prie strateginio konteksto rodiklio „**Plačiajuosčio ryšio skvarba**“. Pagal šį uždavinį įgyvendintų projektų metu buvo tiesiamos naujos šviesolaidinės kabelinės linijos bei prie plačiajuosčio ryšio prijungta 982 miesteliai ir kaimai. Tai sudarė sąlygas gyventojams tapti plačiajuosčio ryšio vartotojais, o tai didina plačiajuosčio ryšio skvarbos rodiklį. Siektina šio rodiklio reikšmė iki 2015 m. buvo 50 proc. Ryšių reguliavimo tarnybos duomenimis, fiksuotųjų plačiajuosčio ryšio linijų skvarba 2015 m. pasiekė 28,8 proc., skaičiuojant fiksuotojo ir judriojo ryšio technologijas kartu – 41,1 proc. Pažymėtina, kad skaičiuojant skvarbą, įtraukti visi interneto prieigos abonentai, kurie naudojami fiksuotojo ryšio technologijomis, ir tie 3G, 4G judriojo ryšio interneto prieigos abonentai, kurie šiomis paslaugomis naudojami kompiuteryje. Faktinė plačiajuosčio ryšio skvarba, Ryšių reguliavimo tarnybos teigimu, galimai yra didesnė, kadangi šis skaičius neapima naudojimosi judriojo ryšio interneto prieigos paslaugomis telefone. Tačiau šios paslaugos paplitimo Lietuvoje įvertinti nėra galimybės. Tuo tarpu ES statistikos agentūros „Eurostat“ atlikto tyrimo duomenimis 2015 m. plačiajuosčio ryšio skvarba Lietuvoje pasiekė net 67 proc., todėl galima teigti, kad šis rodiklis buvo pasiektas. Pasiekta minėto rodiklio reikšmė viršija EAVP numatytą reikšmę. Mažinant skirtumus miestų ir kaimiškųjų vietovių gyventojų galimybių naudotis sparčiu interneto ryšiu, iki pat periodo pabaigos buvo tęsiama kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuosčio tinklo RAIN plėtra.

3 prioriteto 2 uždavinio priemonės darė tiesioginį ir stiprų poveikį plačiajuosčio interneto vartotojų ir skvarbos augimui, kadangi būtent šių priemonių lėšomis buvo tiesiamos plačiajuosčio interneto linijos⁵⁶. Kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuosčio tinklo RAIN plėtra buvo pradėta 2009 m. ir tęsėsi iki 2015 m. lapkričio mėn. Šiuo laikotarpiu fiksuojamas tiek plačiajuosčio interneto vartotojų, tiek plačiajuosčio interneto skvarbos augimas (žr. 45 paveikslą). Taip pat galima pastebėti, kad atskirtis tarp namų ūkių, turinčių interneto prieigą, mieste ir kaime stipriai sumažėjo (žr. 46 paveikslą). Prie to ženkliai prisidėjo projektas „Kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuosčio tinklo RAIN plėtra“, kurio metu prie interneto ryšio kaimo vietovėse buvo prijungtos valstybės, savivaldos, švietimo, kultūros, sveikatos apsaugos, viešojo sektoriaus įstaigos, sudarant galimybę privačioms įmonėms bei vartotojams prisijungti prie interneto.

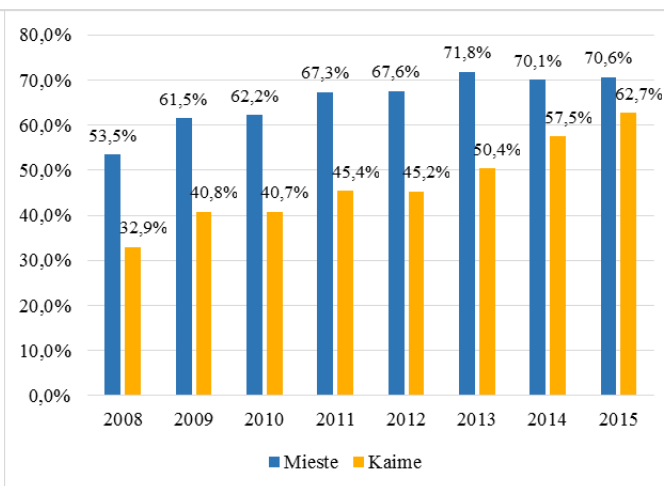
⁵⁶ ESTEP, „2007-2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumo vertinimas“, 2015.

Šis projektas taip pat ženkliai prisidėjo prie Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2011–2019 metų programos uždavinio – užtikrinti plačiajuosčių elektroninių ryšių tinklų infrastruktūros plėtrą vietovėse, kuriose šios infrastruktūros plėtros ir paslaugų teikimo negali užtikrinti rinka, įgyvendinimo. Nepaisant padarytos pažangos, plačiajuosčio interneto prieigos rodiklio atotrūkis nuo ES – 28 išliko.

45 paveikslas. Namų ūkių turinčių interneto prieigą ir plačiajuosčio interneto skvarbos dinamika Lietuvoje ir ES 2009-2015⁵⁷

46 paveikslas. Interneto prieigą turintys Lietuvos namų ūkiai pagal gyvenamąją vietovę (proc.)⁵⁸

Įgyvendinant 3 prioriteto 2 uždavinio priemones buvo stiprinama valstybės institucijų informacinių technologijų sauga. Saugos stiprinimo projektai įgyvendinti 6 institucijose – Muitinės departamente prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijoje, Valstybinė mokesčių inspekcijoje prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyboje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamente. Šie projektai sustiprino minėtų institucijų informacinių technologijų saugą ir taip prisidėjo prie Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2011–2019 metų programos tikslo – užtikrinti elektroninės erdvės saugumą ir patikimumą, didinti gyventojų ir įmonių pasitikėjimą elektronine erdve, įgyvendinimo.

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktą informaciją bei į tai, kad dauguma EAVP nurodytų rodiklių jau yra pasiekti ir kai kurie netgi viršijami, galima teigti, kad 2 uždavinio tikslai buvo pasiekti.

Gerosios praktikos pavyzdys

Projekto vykdytojas: Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija

Projekto pavadinimas: „Kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuosčio tinklo RAIN plėtra“ (toliau – RAIN)

Projekto vertė: 60,5 mln. eurų

Didelės apimties projektas RAIN – didžiausias 3 prioriteto projektas, geriausiai atspindintis 2 uždavinį, tiesiogiai įtakojantis 2 uždaviniui nustatytą EAVP rezultato ir produkto rodiklių pasiekimą, kurie sėkmingai pasiekti ir viršyti. Projektas RAIN taip pat ženkliai prisidėjo prie strateginių konteksto rodiklių „Nuolatiniai interneto vartotojai“ ir „Plačiajuosčio ryšio skvarba“ pasiekimo. Projektas taip pat turėjo įtakos mažinant skirtumus miestų ir kaimiškųjų vietovių gyventojų galimybių naudotis sparčiu interneto ryšiu. Detali informacija apie projekto poveikį ir įtaką 2 uždavinio įgyvendinimui pateikiama 2 uždavinio įgyvendinimo aprašyme. Projekto RAIN metu, siekiant

⁵⁷ Šaltinis: <http://statistika.ivpk.lt/> ir Eurostat.

⁵⁸ IVPK, „Informacinės visuomenės plėtros apžvalga 2015“, 2015.

sudaryti galimybę gyventojams, valstybės ir vietos savivaldos institucijoms bei verslo organizacijoms šalies kaimiškųjų vietovių teritorijose naudotis plačiajuosčio ryšio paslaugomis, sukurti plačiajuosčio ryšio tiekimo sprendimai, plačiajuosčio ryšio infrastruktūra kaimiškose šalies vietovėse, kuriose nepakanka komercinių iniciatyvų, užtikrintas technologinis plačiajuosčio ryšio tiekimo neutralumas bei atvira prieiga visiems norintiems pasinaudoti sukurta infrastruktūra. Prie plačiajuosčio ryšio mazgų Lietuvos kaimiškose seniūnijose prijungtos valstybės, savivaldos, švietimo, kultūros sveikatos apsaugos, viešojo sektoriaus įstaigos, bei sudarytos galimybės pačioms įmonėms bei vartotojams namuose prisijungti prie interneto ryšio kaimo vietovėse. Plačiajuosčio ryšio infrastruktūra yra atvesta į 982 šalies miestelius ir kaimus (EAVP planuota 770) ir yra nutiesta 5775 km šviesolaidinių kabelinių linijų.

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos duomenimis, projekto RAIN įgyvendinimo metu sukurta infrastruktūra pasiekė apie 700 tūkst. gyventojų, o skaičiuojant bendrai su įgyvendintu pirmuoju RAIN projektu, praėjusiam finansavimo laikotarpyje – apie vieną milijoną. 51 ryšio operatorius, naudodamasis RAIN infrastruktūra, teikia paslaugas savo klientams. Europos Komisijos šiemet skelbtame konkurse Europos plačiajuosčio interneto apdovanojimams pelnyti, projektas RAIN įvertintas „Socialinio ir ekonominio poveikio bei prieinamumo“ nominacija.

1.3.4 EAVP 4 prioriteto „Esminė ekonominė infrastruktūra“ rezultatyvumas ir poveikis

1.3.4.1 Uždavinys Nr. 1 „Sudaryti technines galimybes ir aplinkosaugines prielaidas Lietuvos elektros ir dujų rinkų integracijai į vieningą ES elektros ir dujų rinką“

EAVP 4 prioriteto 1 uždavinys buvo skirtas modernizuoti elektros perdavimo sistemą (tiesiant elektros perdavimo linijas, statant ir modernizuojant transformatorines ir pastotes) bei gamtinių dujų perdavimo sistemą (modernizuojant esamus gamtinių dujų perdavimo tinklus ir statant naujus). Siekiant šio uždavinio tikslų, buvo įgyvendinamos priemonės „Elektros perdavimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ bei „Gamtinių dujų perdavimo sistemos modernizavimas ir plėtra“. Pagal šias priemones buvo finansuota 19 projektų, o jiems skirtų lėšų suma siekė 49,961 mln. eurų. Iki 2015 m. pabaigos pagal 1 uždavinį priimtų įsipareigojimų ir deklaruotinių lėšų suma sudarė 98,82 proc.

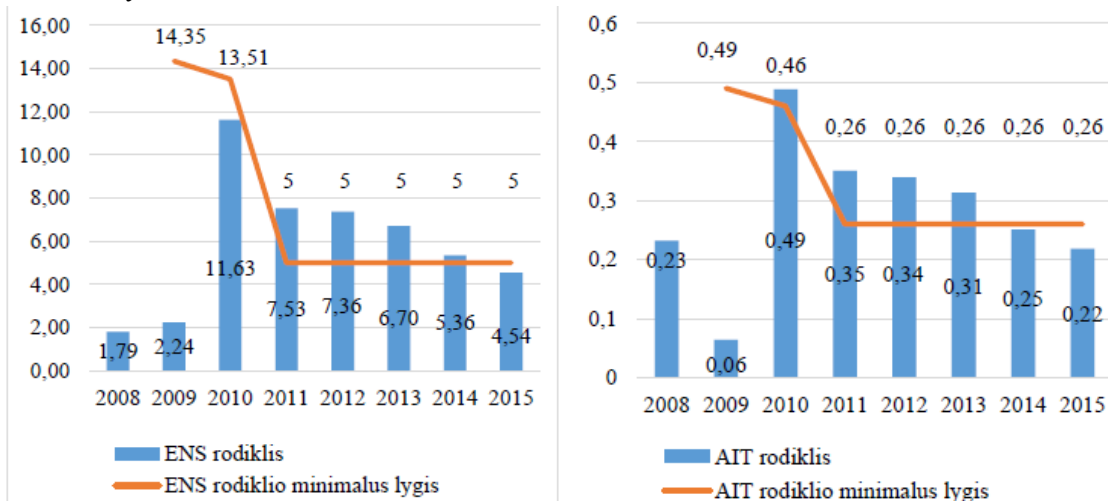
EAVP 4 prioriteto 1 uždavinio įgyvendinimas tiesiogiai prisidėjo prie strateginių šalies uždavinių energetikos sektoriuje įgyvendinimo, nes visi finansuoti projektai buvo numatyti Nacionalinėje energetikos strategijoje arba jos įgyvendinimo priemonių plane.

Atliktos investicijos taip pat turėjo įtakos dalies **strateginio konteksto rodiklių** pasiekimui. Strateginio konteksto rodiklio „**Vidutinis neplanuotų trumpų nutraukimų vienam vartotojui per metus skirstomuose elektros tinkluose (Momentary Average Interruption Frequency index – MAIFI)**“ pradinė reikšmė 2005 m. buvo 0,4. 2015 m. planuojama pasiekti reikšmė – 0,38. MAIFI yra specifinis rodiklis, kurį sunku tiksliai prognozuoti, nes į jo skaičiavimus įeina tokie veiksniai kaip „Force major“ (nenugalima jėga), išorinis poveikis, kurio negalima iš anksto numatyti, ir kiti rodikliai. Vienais metais gali būti neįprastai daug audrų, perkūnijų, o kitais – mažiau. VKEKK nustatyti 2011–2015 m. patikimumo rodikliai perdavimo tinklo operatorių įpareigoja užtikrinti, kad techninė paslaugų kokybė būtų geresnė arba lygi minimaliems reikalavimams: perdavimo tinklu nepersištos elektros energijos kiekis neturėtų būti didesnis nei 5 MWh per metus ir vidutinis nutraukimo laikas neturėtų būti ilgesnis kaip 0,26 min. per metus (išskyrus nutraukimus dėl „Force majeure“ ir išorinio poveikio priežasčių) tik ilgiems ir neplanuotiems nutraukimams. Remiantis VKEKK paskelbta elektros energijos ir gamtinių dujų rinkų metine ataskaita Europos Komisijai,⁵⁹ 2015 m. faktinis perdavimo tinklu nepersištos elektros energijos kiekio (ENS) rodiklis siekė 4,54 MWh/metus, t. y. buvo mažesnis už minimalaus lygio rodiklį 5 MWh. 2015 m. vidutinė elektros

⁵⁹ Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija. Lietuvos Respublikos elektros energijos ir gamtinių dujų rinkų metinė ataskaita Europos Komisijai už 2015 metus. Vilnius, 2016 m. Detalesnė informacija adresu: <<http://www.regula.lt/Puslapiai/naujienos/2016-metai/rugpjutis/skaitykite-elektros-energijos-ir-gamtiniu-duju-rinku-metine-ataskaita-ek.aspx>>.

energijos perdavimo nutraukimo trukmė (AIT) per metus siekė 0,22 min, t. y. buvo mažesnė už minimalaus lygio rodiklį 0,26 min/per metus. VKEKK įvertino faktinį patikimumo lygį už 2015 m. ir nustatė, kad, lyginant su nustatytu minimaliu lygiu, persiuntimo patikimumas pagal ENS rodiklį pagerėjo 9,2 proc., o pagal AIT rodiklį – 15,38 proc.

48 paveikslas. *Elektros energijos kiekio ir vidutinė elektros energijos perdavimo nutraukimo trukmės rodiklių dinamika*⁶⁰

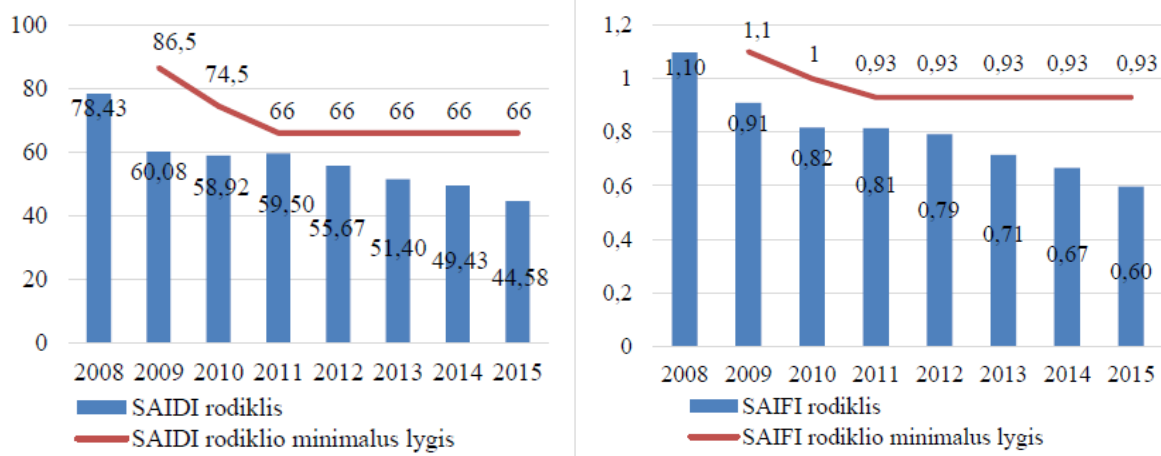

Elektros energijos persiuntimo patikimumas skirstomaisiais tinklais yra vertinamas **SAIDI** (Vidutinė neplanuotų elektros energijos persiuntimo skirstomuoju tinklu nutraukimų trukmė) ir **SAIFI** (Vidutinis elektros energijos skirstomajame tinkle nutraukimų skaičius vartotojui) rodikliais. VKEKK nustatyti patikimumo rodikliai skirstomojo tinklo operatorių įpareigoja užtikrinti, kad techninė paslaugų kokybė būtų geresnė arba lygi minimaliems reikalavimams: vartotojui elektros energijos vidutinė nutraukimo trukmė neturėtų būti ilgesnė nei 66 min. per metus ir vartotojui tenkantis vidutinis nutraukimų skaičius neturėtų būti didesnis nei 0,93 karto per metus (išskyrus nutraukimus dėl „Force majeure“ (nenugalima jėga) ir išorinio poveikio priežasčių) tik ilgiems ir neplanuotiems nutraukimams.

2015 m. faktinis SAIDI rodiklis siekė 44,5 min./vartotojui, t. y. neviršijo minimalaus lygio (VKEKK nustatytas minimalus rodiklio lygis – 66 min. per metus). 2015 m. faktinis SAIFI rodiklis siekė 0,60 karto/vartotojui, t. y. neviršijo minimalaus lygio (VKEKK nustatytas minimalus rodiklio lygis – 0,93 karto/vartotojui). VKEKK įvertino faktinį kokybės patikimumo lygį už 2015 m. ir nustatė, kad, lyginant su nustatytu minimaliu lygiu, persiuntimo patikimumas pagal SAIDI rodiklį pagerėjo 32,45 proc., o pagal SAIFI rodiklį – 35,48 proc.

⁶⁰ Lietuvos elektros energetikos sistemos patikimumo įvertinimo ataskaita už 2015 metus.

49 paveikslas. Vidutinės neplanuotų elektros energijos persiuntimo skirstomuoju tinklu nutraukimų trukmės ir vidutinio elektros energijos skirstomajame tinkle nutraukimų skaičiaus vartotojui rodiklių dinamika⁶¹

Elektros energijos persiuntimo patikimumo rodikliai nuosekliai mažėja, tai reiškia, kad gerėja persiuntimo paslaugų kokybė, trumpėja nutrūkimų laikas vienam vartotojui per metus bei mažėja nutrūkimų skaičius 1 vartotojui. Prie šių rodiklių mažėjimo prisidėjo priemonės „Elektros skirstymo sistemos modernizavimas ir plėtra“ lėšomis finansuojamos investicijos, nes jas įgyvendinus 433.543 elektros vartotojams elektros energija tiekama patikimiau, naujai įrengta ir (arba) modernizuota 18 transformatorių pastočių ir (arba) skirstyklų ir naujai nutiesti 675,66 km elektros linijų.

Analizuojant ES investicijų, skirtų įgyvendinat EAVP 4 prioriteto 1 uždavinį, poveikį svarbu paminėti ir tai, kad įgyvendinus projektą „Magistralinio dujotiekio Jurbarkas – Klaipėda statyba“ (kuris, plačiau pristatomas kaip gerosios praktikos pavyzdys) buvo prisidėta prie Lietuvos energetinės priklausomybės nuo Rusijos rinkos sumažinimo. Šio projekto dėka Klaipėdos SGD buvo prijungtas prie Lietuvos dujotiekių sistemos.

Gerosios praktikos pavyzdžiai

Projekto vykdytojas: AB „Amber Grid“

Projekto pavadinimas: „Magistralinio dujotiekio Jurbarkas – Klaipėda statyba“

Projekto vertė: 20,64 mln. eurų

Projektas buvo skirtas sujungti perdavimo sistemą į žiedinę perdavimo sistemą, taip užtikrinant saugų bei patikimą gamtinių dujų tiekimą, paskirstymą, perdavimą ir laikymą, skatinti gamtinių dujų tiekimo, paskirstymo ir perdavimo vidaus rinkos plėtrą bei sujungti gamtinių dujų sistemas su ES gamtinių dujų sistemomis. Nutiestu dujotiekiu SGD buvo prijungtas prie Lietuvos dujotiekių sistemos. Be to, atsirado galimybė tiekti dujas Tauragės, Šilutės, Šilalės, Pagėgių ir Klaipėdos r. vartotojams.

Projekto rezultatai: suformuoti papildomi gamtinių dujų perdavimo sistemos pajėgumai (tūkst. M³/val.) – 79,00; pritraukta privačių investicijų (mln. eurų) – 34,67; nutiesta naujų magistralinių dujotiekių (km) – 137,88 km. Projektas prisidėjo prie uždavinio „Sudaryti technines galimybes ir aplinkosaugines prielaidas Lietuvos elektros ir dujų rinkų integracijai į Europos Sąjungos bendrąsias elektros ir dujų vidaus rinkas“ tikslų įgyvendinimo ir pasiekė EAVP šio uždavinio įgyvendinimo rodiklius.

⁶¹ Lietuvos elektros energetikos sistemos patikimumo įvertinimo ataskaita už 2015 metus.

Projekto vykdytojas: LITGRID AB

Projekto pavadinimas: „330 kV įtampos elektros perdavimo linijos Klaipėda–Telšiai statyba“

Projekto vertė: 6,58 mln. eurų

Projekto tikslas – padidinti elektros tiekimo patikimumą Klaipėdos regionui, pasirengi jungties tarp Lietuvos ir Švedijos prijungimui prie Lietuvos energetikos sistemos. Šis projektas unikalus tuo, kad per visą atkurtos Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį pastatyta pirmoji 330 kilovoltų (kV) elektros perdavimo oro linija Klaipėda–Telšiai, besidriekianti per Klaipėdos, Plungės ir Telšių rajonus. Linijos ilgis – 89 kilometrai. Tinklo perdavimo galia – 900 MW. Šis projektas itin svarbus Lietuvos elektros energetikos sistemos integracijai į Europos elektros energetikos sistemą ir Europos elektros rinką. Linija reikalinga tam, kad būtų galima išnaudoti visus elektros jungties „NordBalt“ privalumus. 2015 m. pabaigoje pradėjus elektros jungties eksploataciją per elektros liniją Klaipėda–Telšiai į Lietuvą jau galima perduoti iš Skandinavijos tiekiamą elektrą. Iki šiol vakarinėje Lietuvos dalyje veikė tik 330 kV įtampos tarpsteminės jungtys, sujungiančios Klaipėdą su Karaliaučiumi ir Latvija. Klaipėdos, Telšių ir Plungės gyventojams ši linija sustiprins elektros perdavimo patikimumą.

Projektas prisidėjo prie uždavinio „Sudaryti technines galimybes ir aplinkosaugines prielaidas Lietuvos elektros ir dujų rinkų integracijai į Europos Sąjungos bendrąsias elektros ir dujų vidaus rinkas“ tikslų įgyvendinimo, nes sudarė technines galimybes ir aplinkosaugines prielaidas Lietuvos elektros rinkos integracijai į ES elektros vidaus rinką.

1.3.4.2 Uždavinys Nr. 2 „Padidinti energijos tiekimo patikimumą ir saugumą“

EAVP 4 prioriteto 2 uždavinys buvo skirtas modernizuoti elektros skirstymo sistemą (statant elektros skirstymo linijas, transformatorių pastotes, jas modernizuojant, keičiant elektros linijas), šilumos tiekimo sistemą (keičiant susidėvėjusius centralizuoto šilumos tiekimo tinklus naujais, statant naujus centralizuoto šilumos tiekimo tinklus) bei keisti energetikos tinklų infrastruktūrą (rekonstruojant ar perkeltant energetikos objektus). Siekiant šio uždavinio tikslų, buvo įgyvendinamos priemonės „Elektros skirstymo sistemos modernizavimas ir plėtra“, „Šilumos tiekimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ bei „Energetikos objektų rekonstravimas ir perkėlimas“. Pagal 2 uždavinį baigti įgyvendinti 163 projektai, kuriems pagal finansavimo ir administravimo sutartis skirtas finansavimas sudarė beveik 95 proc. 2 uždaviniui skirtų ES fondų lėšų. Deklaruotinių lėšų suma buvo tokia pati, kaip ir skirtų lėšų suma.

EAVP 2 uždavinio įgyvendinimas prisidėjo prie dalies **strateginio konteksto rodiklių** pasiekimo. Strateginio konteksto rodiklio „**Šiluminės energijos transportavimo nuostoliai (proc.)**“ pradinė reikšmė 2005 m. buvo 19,6 proc., o siektina reikšmė 2015 m. – 16,6 proc. Pateiktame grafike stebima šilumos technologinių nuostolių mažėjimo dinamika nuo 1996 iki 2015 m. 2015 m. šilumos technologiniai perdavimo nuostoliai siekė 16,2 proc. t. y. 0,4 proc. geresni rezultatai, nei buvo numatyta pasiekti. Priemonės „Šilumos tiekimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ veiklos tiesiogiai prisidėjo prie šių nuostolių mažėjimo ir ženklaus šilumos energijos tinklo modernizavimo. Tai patvirtino ir 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas, kuriame teigiama, kad priemonė „Šilumos tiekimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ turėjo stiprų poveikį strateginio konteksto rodikliui „Šiluminės energijos transportavimo nuostoliai (proc.)“⁶².

Įgyvendinant 2 uždavinį taip pat buvo modernizuojama ir plečiama elektros skirstymo sistema. Pagal priemonę „Elektros skirstymo sistemos modernizavimas ir plėtra“ naujai įrengtos ir (arba) modernizuotos 774 transformatorių pastotės ir (arba) skirstyklos, naujai nutiesta 675,66 km elektros linijų (apie 0,5% viso elektros skirstomųjų tinklų ilgio). Įgyvendinus priemonės veiklas elektros tiekimo patikimumas padidėjo 239.643 elektros vartotojams (14,2% visų elektros vartotojų 2014 m.). 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinime teigiama, kad EAVP priemonė „Elektros skirstymo sistemos modernizavimas ir plėtra“ darė vidutinio stiprumo

⁶² UAB „ESTEP Vilnius“ ir VšĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas. 2015 m.

poveikį nacionaliniam rodikliui „Vidutinis elektros energijos skirstomajame tinkle nutraukimų skaičius vartotojui“⁶³. Vertinime taip pat pažymima, kad elektros energijos tiekimo patikimumui didelę įtaką daro išoriniai veiksniai, kurių neįmanoma kontroliuoti.

Paminėtina ir tai, kad įgyvendinant 2 uždavinio priemonę „Energetikos objektų rekonstravimas ir perkėlimas“ buvo keičiama energetikos tinklų infrastruktūra, taip sudarant sąlygas optimaliai plėtoti viešąją infrastruktūrą. Iš viso pagal priemonę buvo perkelta 12,09 km elektros perdavimo linijų ir viešosios infrastruktūros plėtrai atlaisvintas 20,35 ha plotas.

Apibendrinant Ūkio ministerijos administruojamų priemonių poveikį, svarbu paminėti, kad energetikos sektorius yra stipriai reguliuojamas valstybės. Tiesioginis ES struktūrinių fondų investicijų poveikis makroekonominiams rodikliams energetikos sektoriuje 2007–2015 m. daugiausiai pasireiškė per materialinių investicijų srautų prieaugį. ES lėšos (taip pat antriniai pagrindinių makroekonominių rodiklių efektai) turėjo įtakos energetikos sektoriaus kuriamai pridėtinei vertei, grynajam eksportui ir užimtumui. 2007–2013 m. energetikos sektoriuje papildomai sukurta apie 15,2 mln. eurų pridėtinės vertės nominaliaja išraiška. Pratęsus poveikio matavimo laikotarpį iki 2020 m., ES fondų poveikis papildomos pridėtinės vertės kūrimui padidėjo iki beveik 69,6 mln. eurų. ES struktūrinių fondų intervencijos taip pat darė poveikį energetikos sektoriaus eksportui, nes 2007–2013 m. dėl ES struktūrinių fondų investicijų sektoriaus eksportas buvo 29,6 mln. eurų didesnis, lyginant su situacija be ES fondų investicijų. Pratęsus poveikio skaičiavimą iki 2020 m., poveikis eksportui padidėja iki beveik 146 mln. eurų. Be to, ES investicijos energetikos sektoriuje darė poveikį ir užimtumui, nes dėl ES intervencijų 2007–2013 m. užimtų asmenų skaičius energetikos sektoriuje padidėjo 46 asmenimis, o 2007–2015 m. – 64 asmenimis, lyginant su situacija, jei ES fondų lėšos nebūtų buvusios išmokėtos. Didžiausias ES fondų investicijų poveikis darbo užmokesčiui pasireiškė 2015 m., kai darbo užmokestis energetikos sektoriuje buvo beveik 16 eurų didesnis, lyginant su situacija be ES fondų investicijų.⁶⁴

Gerosios praktikos pavyzdys

Projekto vykdytojas: AB „Energijos skirstymo operatoriaus“

Projekto pavadinimas: „AB LESTO transformatorių pastočių modernizavimas“

Projekto vertė: 7,5 mln. eurų, projektui skirtas finansavimas – 2,7 mln. eurų

Projekto tikslas – modernizuoti transformatorių pastotes, siekiant užtikrinti saugų, efektyvų ir patikimą elektros energijos tiekimą.

Aktualiausia problema, su kuria susiduriama šalyje modernizuojant elektros skirstomąjį tinklą – pasenusi ir neatnaujinta elektros infrastruktūra. Lietuvoje vyrauja transformatorinės pastotės (toliau – TP), eksploatuojamos net apie 30–40 metų. Didžioji dalis transformatorių pastočių įrangos yra nepatenkinamos arba kritinės/avarinės būklės susidėvėję skirstyklos pastatai, nusidėvėję galios transformatoriai, morališkai pasenę skirstomieji įrenginiai, valdymo pultai, nesaugi aplinka, nesutvarkyta infrastruktūra aplink pastotes.

Projekto įgyvendinimo metu modernizuotos 7 transformatorių pastotės (Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Marijampolės, Plungės raj., Šiaulių raj., Vilniaus miesto ir Vilniaus raj. vietovėse). Transformatorių pastočių modernizavimas garantuoja, kad vartotojams yra užtikrintas kokybiškas, patikimas, nepertraukiamas ir saugus elektros energijos tiekimas, o įrenginiai bus panaudojami efektyviai. Taigi įgyvendintas projektas tiesiogiai prisidėjo prie saugaus, patikimo ir stabilaus elektros energijos tiekimo vartotojams užtikrinimo. Elektros vartotojų, kuriems elektros energija tiekama patikimiau, skaičius siekė 71.049 asmenų.

Projektas prisidėjo prie uždavinio „Padidinti energijos tiekimo patikimumą ir saugumą“ įgyvendinimo, nes projekto metu padidėjo elektros energijos tiekimo patikimumas ir saugumas tiems elektros energijos vartotojams, kurie prijungti prie modernizuotų transformatorinių.

⁶³ UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas. 2015 m.

⁶⁴ UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas. 2015 m.

1.3.4.3 Uždavinys Nr. 3 „Eismo saugos inžinerinių priemonių diegimas“

EAVP 3 uždavinys buvo skirtas investicijoms į eismo saugos inžinerinių priemonių diegimą. Įgyvendinant šį uždavinį, 2007–2013 m. buvo vykdoma priemonė „Kelių ir geležinkelių tinklo tobulinimas gerinant saugų eismą ir mažinant neigiamą poveikį aplinkai“. Pagal šią priemonę buvo finansuoti ir baigti įgyvendinti 4 projektai, kuriems skirtas finansavimas siekė 34,402 mln. eurų. Atsižvelgiant į faktiškai pasiektas šiam uždaviniui numatytas produkto ir rezultato rodiklių reikšmes, galima teigti, kad uždavinys buvo įgyvendintas sėkmingai.

Bendra šalies kelių eismo saugumo situacija 2007–2015 m. gerėjo. Kelių eismo įvykių skaičius sumažėjo nuo 6 448 eismo įvykių 2007 m. iki 3 161 eismo įvykių 2015 m.⁶⁵ Prie eismo saugumo situacijos gerėjimo prisidėjo visos LR susisiekimo ministerijos kompetencijai priskirtos priemonės, tačiau tiesioginę įtaką šiam rodikliui darė tos priemonės, pagal kurias buvo plėtojama saugaus eismo inžinerinė infrastruktūra. Viena iš šių priemonių buvo pagal EAVP 3 uždavinį įgyvendinta priemonė „Kelių ir geležinkelių tinklo tobulinimas gerinant saugų eismą ir mažinant neigiamą poveikį aplinkai“. Įgyvendinant projektus diegtos saugaus eismo inžinerinės infrastruktūros priemonės buvo pėsčiųjų ir dviračių takų nutiesimas, sankryžų rekonstravimas, greitėjimo ir lėtėjimo juostų bei pėsčiųjų perėjų įrengimas. Laikoma, kad efektyviausios iš eismo saugumo priemonių yra sankryžų rekonstravimas į žiedines bei pėsčiųjų ir dviračių takų tiesimas

ES lėšomis pagal 3 uždavinį buvo investuojama ne tik į kelių, bet ir į geležinkelių eismo saugumą bei modernizuojama ekstremalių ir krizinių situacijų padarinių likvidavimo sistema geležinkelyje. Įgyvendinant uždavinį buvo įsigytos 4 techninės priemonės, skirtos geležinkelių transporto eismo įvykių padariniams šalinti (planas – 2 vnt.).

Taigi, apibendrinant galima teigti, kad uždavinys įgyvendintas sėkmingai: siekiant apsaugoti eismo dalyvius, buvo rekonstruotos pavojingos sankryžos, įdiegtas numatytas skaičius saugaus eismo gerinimo ir aplinkosaugos priemonių didesnio avaringumo rizikos ruožuose, panaikintos „juodosios dėmės“, modernizuota ekstremalių ir krizinių situacijų geležinkelyje valdymo sistema. Šios kompleksinės priemonės užtikrina saugesnes, atitinkančias eismo intensyvumo lygį, eismo sąlygas keliuose ir geležinkeliuose, mažina eismo įvykių skaičių ir neigiamą eismo poveikį aplinkai, padeda išsaugoti žmonių sveikatą ir gyvybę. Taip pat pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos užsakymu atlikto vertinimo „ES struktūrinių fondų lėšų, skirtų kelių sektoriaus projektams įgyvendinti, planavimo ir panaudojimo efektyvumo vertinimas“⁶⁶ metu atlikto makroekonometrinio modeliavimo rezultatai rodo, kad dėl analizuojamų investicijų į kelių sektorių 2007–2020 m. sukurtas papildomas BVP 2,3 karto viršija pačias investicijas (iš visų finansavimo šaltinių, išreikštas proc. nuo BVP).

Gerosios praktikos pavyzdys

Projekto vykdytojas: LAKD

Projekto pavadinimas: „Eismo saugos ir aplinkosaugos priemonių diegimas, III etapas“

Projekto vertė: 9,09 mln. eurų

Pagal pasiektus rezultatus šis projektas yra vienas iš reikšmingiausių pagal šį uždavinį įgyvendintų projektų – didesnio avaringumo rizikos ruožuose įdiegtos 23 saugaus eismo gerinimo ir aplinkosaugos priemonės (vienetai, EAVP planas – 87), t. y. rekonstruotos sankryžos, įrengti pėsčiųjų ir dviračių takai. Įdiegus šias priemones tikimasi panaikinti septynias „juodąsias dėmes“ (EAVP planas – 25 vnt.), tačiau šis rezultatas bus vertinamas praėjus 4 metams po projekto baigimo, t. y. tik 2019 m.

⁶⁵ 2007 m. kelių eismo įvykių skaičius siekė 6 448, 2008 m. – 4 796, 2009 m. – 3 805, 2010 m. – 3 530, 2011 m. – 3 266, 2012 m. – 3 391, 2013 m. – 3 391, 2014 m. – 3 255, o 2015 m. – 3 161.

⁶⁶ Detalesnė informacija adresu: <<http://www.esparama.lt/vertinimo-ataskaitos#10transport>>.

1.3.4.4 Uždavins Nr. 4 „Valstybinės ir regioninės reikšmės transporto infrastruktūros techninių parametru gerinimas“

EAVP 4 uždavinys buvo skirtas rekonstruoti valstybinės reikšmės kelius (asfaltuoti žvyrkelius, gerinti automobilių kelių dangą) ir geležinkelius, taip pat plėtoti regioninės reikšmės transporto infrastruktūrą, kelių jungtis su pagrindinėmis magistralėmis, diegti eismo saugos inžinerines ir aplinkosaugos priemones. Siekiant šio uždavinio tikslų, buvo įgyvendinamos priemonės „Valstybinės reikšmės kelių ir geležinkelių infrastruktūros techninių parametru gerinimas“ bei „Savivaldos transporto infrastruktūros modernizavimas ir plėtra“. Pagal šias priemones baigti įgyvendinti 256 projektai, kuriems skirtas finansavimas siekė 449,97 mln. eurų. Atsižvelgiant į faktiškai pasiektas šiam uždaviniui numatytas produkto ir rezultato rodiklių reikšmes, galima teigti, kad uždavinys įgyvendintas sėkmingai.

Per 2007–2014 m. laikotarpį valstybinės reikšmės kelių su patobulinta danga ilgis Lietuvoje padidėjo 824 km, todėl priemonės „Valstybinės reikšmės kelių ir geležinkelių infrastruktūros techninių parametru gerinimas“ įgyvendinimas lėmė apie 90 proc. šio rodiklio pokyčio (valstybinės reikšmės kelių su patobulinta danga ilgio padidėjimo) šalyje. Valstybinės reikšmės žvyrkeliai buvo asfaltuojami 59 savivaldybėse, vienoje savivaldybėje išasfaltuota nuo 1,7 km (Šalčininkų raj. sav.) iki 35 km (Šakių raj. sav.) valstybinės reikšmės žvyrkelių (vidutiniškai 15,7 km).⁶⁷ Priemonė „Savivaldos transporto infrastruktūros modernizavimas ir plėtra“ buvo mažesnio masto, o pagal ją buvo remiamas vietinės reikšmės kelių, gatvių, tunelių (išskyrus geležinkelių tunelius) ir įvairių požeminių perėjimų atnaujinimas ir plėtra, žvyrkelių asfaltavimas ir eismo saugos inžinerinių bei aplinkosaugos priemonių diegimas. Pagal priemonę iš viso buvo įgyvendinti 233 projektai, o bendras nutiestų ir rekonstruotų savivaldybių kelių ir gatvių ilgis siekė 322 km, t. y. mažiau nei 3 proc. viso kelių su patobulinta danga ilgio šalyje.

Gerosios praktikos pavyzdys

Projekto vykdytojas: LAKD

Projekto pavadinimas: „Jungčių su tarptautiniais koridoriais plėtra. Valstybinės reikšmės kelių rekonstrukcija (II etapas)“

Projekto vertė: 42,51 mln. eurų

Projekto įgyvendinimo metu buvo išplėstos jungtys su tarptautiniais koridoriais: jungtis su I koridoriumi (kelio 121 Anykščiai–Troškūnai–Panevėžys ruožo 39,65–48,1 km rekonstrukcija (ilgis 8,45 km); tilto per Nevėžį 44,14 km rekonstravimas (Miežiškiai); kelio 131 Alytus–Simnas–Kalvarija ruožų rekonstrukcija (ilgis 19,05 km)); jungtis su IXB koridoriumi (kelio Nr. 146 Raseiniai–Šilinė ruožo 15,46–20 km rekonstravimas (ilgis 4,54 km, Šimkaičiuose); kelio Nr. 155 Kuršėnai–Mažeikiai 3 ruožų rekonstrukcija (ilgis 19,46 km). Prieš projekto įgyvendinimą visais rekonstruotinais ruožais vyko intensyvus eismas (sunkiojo transporto dalis vidutiniškai sudarė nuo 8 iki 53 proc.), prasilenkdam automobiliai turėdavo užvažiuoti ant žvyro dangos kelkraščio, o tai sukeldavo pavojų saugiam eismui. Ruožuose buvo pažeista 8–25 proc. dangos, dėl nepakankamo dangos stiprumo jos būklė nuolat blogėjo. Projektas net 51,5 km prisidėjo prie uždavinio rodiklio „Nutiesti nauji ir rekonstruoti esami automobilių keliai (valstybinės reikšmės keliai, nepriklausantys TEN-T tinklui) (km)“ pasiekimo, taip pat 0,03 mln. automobilių val. – prie uždavinio rodiklio „Sutrumpėjęs kelionės rekonstruotais automobilių keliais laikas (mln. automobilių val.)“ pasiekimo.

⁶⁷ UAB „ESTEP Vilnius“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas, 2016 m. liepa.

1.3.4.5 Uždavinys Nr. 5 „Regioninės vandens transporto infrastruktūros plėtra“

EAVP 5 uždavinys buvo skirtas regioninės vandens transporto infrastruktūros modernizavimui, keleivių aptarnavimo pajėgumų tobulinimui, laivybos vidaus vandens keliais gerinimui. Siekiant šio uždavinio tikslų, buvo įgyvendinama priemonė „Sąlygų regioninei laivybai gerinimas, keleivių aptarnavimo pajėgumų tobulinimas“. Pagal šią priemonę buvo finansuoti 5 projektai, o jiems skirtų lėšų suma siekė 8,440 mln. eurų.

Transporto sektorius buvo vienas iš ekonomikos sektorių, gavusių daugiausiai ilgalaikės naudos dėl ES struktūrinių fondų investicijų. 2007–2015 m. ES fondų lėšos darė teigiamą įtaką šiame sektoriuje sukurtoms pridėtinės vertės didėjimui ir darbo vietų kūrimui / išsaugojimui, taip pat materialinių investicijų bei paslaugų eksporto apimčių didėjimui, o tai iš esmės lėmė sektoriaus konkurencingumo augimą. Atliktame ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinime⁶⁸ teigiama, kad 2007–2013 m. dėl ES struktūrinių fondų intervencijų transporto sektoriuje sukurta 0,7 mlrd. EUR nominalios pridėtinės vertės, o kartu su prognoze iki 2015 m. – 1,2 mlrd. EUR, lyginant su situacija, jei nebūtų gauta ES struktūrinių fondų investicijų. Darant prielaidą, kad iki 2020 m. transporto sektoriui bus išmokėta 0,6 mlrd. EUR⁶⁹, papildomai sukurta pridėtinė vertė nominaliąja išraiška sudarys 1,5 mlrd. EUR, o ES fondų efektyvumo koeficientas sieks 2.5. Didžiausią poveikį materialinių investicijų ir paslaugų eksporto srityje transporto sektorius pajuto 2013–2015 m., kai investicijų ir eksporto apimtis padidėjo atitinkamai vidutiniškai 20 proc. ir 9 proc., lyginant su scenarijumi be ES fondų investicijų.

ES struktūrinių fondų lėšų, skirtų kelių sektoriaus projektams, efektyvumo vertinime⁷⁰ pažymima, kad transporto projektų įgyvendinimas turėjo teigiamą poveikį BVP augimui. Dėl investicijų į kelių sektorių pagal 5 priemones⁷¹ 2007–2020 m. sukurtas papildomas BVP 2,3 karto viršijo pačias investicijas (iš visų finansavimo šaltinių, išreikštas proc. nuo BVP). Tai rodo, kad investicijos į kelių sektoriaus projektus atsiperks. Vertinant poveikį verslui nustatyta, kad investicijų verslui teikiama nauda ilguoju laikotarpiu pasireiškė per mažėjančias pervežimų sąnaudas ir augantį našumą, šių veiksnių nulemtą Lietuvos įmonių tarptautinio konkurencingumo ir produkcijos apimčių augimą.

Gerosios praktikos pavyzdys

Projekto vykdytojas: Valstybės įmonė „Vidaus vandens kelių direkcija“

Projekto pavadinimas: „Naujos Marvelės krovininės prieplaukos Kaune statyba. Statybos darbai (I etapas)“

Projekto vertė: 2,77 mln. eurų

Marvelės krovininės prieplaukos įrengimas Kaune yra vienas iš prioritetinių vidaus vandens kelio Nemuno upe nuo Kauno iki Klaipėdos infrastruktūros vystymo projektų. Šiuo metu baigtas I statybų etapas, o toliau ieškoma koncesininko veiklai vystyti ir prieplaukai plėsti. Projekto įgyvendinimo metu pastatyta 120 m ilgio krantinė, apie 1,0 ha prieplaukos aikštelė su vidaus keliais, privažiavimo kelias, įrengti vandentiekio, buitinių-ūkinių, paviršinių nuotekų, elektros tinklai. Pastačius krovininę prieplauką Marvelėje skatinamas vidaus vandens kelio transporto vystymas, efektyviai išnaudotas tarptautinės reikšmės vidaus vandens kelias E 41 Kaunas–Klaipėda Nemunu ir Kuršių mariomis bei skatinamas krovinių pervežimas mažiau taršiu ir pigesniu, nei kitos transporto

⁶⁸ UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas, 2015 m.

⁶⁹ Projektų vykdytojams skirta finansavimo suma.

⁷⁰ UAB „BGI Consulting“, „ES struktūrinių fondų lėšų, skirtų kelių sektoriaus projektams įgyvendinti, planavimo ir panaudojimo efektyvumo vertinimas“, 2013 m.

⁷¹ 4 prioriteto priemonės „Kelių ir geležinkelio tinklo tobulinimas gerinant saugų eismą ir mažinant neigiamą poveikį aplinkai“, „Valstybinės reikšmės kelių ir geležinkelių infrastruktūros techninių parametrų gerinimas“, „Savivaldos transporto infrastruktūros modernizavimas ir plėtra“ ir 5 prioriteto priemonės „Transeuropinės reikšmės automobilių kelių infrastruktūros pralaidumo didinimas, techninių parametrų gerinimas“ ir „Saugų eismą gerinančios inžinerinės infrastruktūros diegimas, miestų aplinkkelių tiesimas“.

rūšys, vidaus vandens kelio transportu. Marvelės krovininėje prieplaukoje planuojama vykdyti krovinių iškrovimą ir pakrovimą į laivus. Kroviniai, kuriuos galima gabenti Nemuno upe ir perkrauti Marvelėje: statybinės medžiagos (įskaitant birias medžiagas), mediena, kroviniai konteneriuose, didžiagabaritiniai ir sunkiasvoriai kroviniai.

1.3.5 EAVP 5 prioriteto „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“ rezultatyvumas ir poveikis

1.3.5.1 Uždavinys Nr. 1 „Nepakankamų sausumos transporto infrastruktūros jungčių su kitomis ES valstybėmis ir trečiųjų šalių transporto tinklais išplėtojimas, transeuropinio (TEN-T) tinklo pritaikymas augančiam eismo intensyvumui“

EAVP 5 prioriteto 1 uždavinys buvo skirtas europinio lygio magistralinių kelių tinklo plėtrai, skirtingo lygio sankryžų statybai, kelių dangos stiprinimui ir platinimui, pakelės infrastruktūros kūrimui, eismo saugumo ir aplinkosaugos priemonių įgyvendinimui, geležinkelių transporto infrastruktūros modernizavimui ir plėtrai, geležinkelių linijų pralaidumo didinimui, transportavimo paslaugų ir aptarnavimo kokybės tobulinimui, multimodalinio transporto infrastruktūros plėtrai, viešųjų logistikos centrų steigimo skatinimui. Siekiant šio uždavinio tikslų, buvo įgyvendinamos priemonės „Transeuropinės reikšmės automobilių kelių infrastruktūros pralaidumo didinimas, techninių parametrų gerinimas“ ir „Transeuropinės reikšmės geležinkelio linijų modernizavimas ir plėtra, reikiamos infrastruktūros sukūrimas viešiesiems logistikos centrams steigti“. Pagal šias priemones buvo vykdomi 37 projektai, kuriems skirtas finansavimas siekė 819,981 mln. eurų.

EAVP 5 prioriteto 1 uždavinio priemonės „Transeuropinės reikšmės geležinkelio linijų modernizavimas ir plėtra, reikiamos infrastruktūros sukūrimas viešiesiems logistikos centrams steigti“ įgyvendinimas prisidėjo prie **strateginio konteksto rodiklio „Krovinių pervežimas geležinkeliais“** pasiekimo.⁷² EAVP buvo suplanuota, kad 2015 m. geležinkeliais pervežtų krovinių kiekis turėtų siekti 60 mln. tonų. Vis dėlto svarbu pastebėti, kad beveik visą programavimo laikotarpį krovinių vežimas geležinkeliais siekė vidutiniškai apie 50 mln. tonų per metus. 2009 m. krovinių vežimo geležinkeliais apimtis itin sumažėjo, o 2013 m. ji dar nebuvo sugrįžusi į anksčiau buvusį lygį. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinime⁷³ nurodoma, kad ES struktūrinių fondų lėšomis finansuotas infrastruktūros gerinimas sudarė prielaidas efektyvesniam krovinių gabenimui geležinkeliais, tačiau krovinių gabenimo apimties pokyčius daugiausiai lėmė išoriniai veiksniai. Vienas iš svarbiausių veiksnių, dariusių poveikį krovinių vežimo apimties sumažėjimui 2009 m., buvo ekonominė krizė. 2010 m. geležinkeliais vežamas krovinių kiekis didėjo, tačiau 2012 m. ir 2013 m. vėl smuko. 2014 ir 2015 m. geležinkeliais pervežamų krovinių apimtis išliko panaši. Pastarajam nuosmukiui didelę įtaką darė didėjantys krovinių vežimo tarifai, kurie mažino krovinių gabenimo geležinkeliais patrauklumą potencialiems klientams. Lietuvos geležinkeliais vežamų importuojamų krovinių kiekį mažino užsienio partnerių veiksmai. Pagrindiniai Lietuvos partneriai vežant krovinius geležinkeliais į Klaipėdos uostą yra Baltarusija ir Rusija. 2013 m. kilus ekonominiam konfliktui tarp Baltarusijos ir Rusijos trąšų gamyklų bei pasikeitus AB „Klaipėdos nafta“ tiekėjams sumažėjo per Klaipėdos uostą importuojamų krovinių srautas ir atitinkamai vežimas geležinkeliais⁷⁴ (pavyzdžiui, kroviniams vežti į Kaliningradą Rusija gali naudoti keltus). Krovinių vežimams geležinkeliais įtaką darė ir geopolitiniai veiksniai, pavyzdžiui, Rusijos ir ES santykiai.

EAVP 5 prioriteto 1 uždavinio priemonės „Transeuropinės reikšmės automobilių kelių infrastruktūros pralaidumo didinimas, techninių parametrų gerinimas“ įgyvendinimas prisidėjo ir prie

⁷² Paminėtina, kad prie šio rodiklio pasiekimo prisidėjo ir pagal EAVP 4 prioriteto 3 uždavinį įgyvendinta priemonė „Valstybinės reikšmės kelių ir geležinkelių infrastruktūros techninių parametrų gerinimas“.

⁷³ UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas, 2015 m.

⁷⁴ Lietuvos geležinkeliai. Metinė ataskaita už 2013 m. Detalesnė informacija adresu: <http://www.litrail.lt/documents/10291/19071/LT_19.05_www.pdf/052d58f4-c704-4df5-b288-4e1a6d081295>.

stebėsenos rodiklio „Padidėjęs TEN-T tinklo automobilių keliais gabentų krovinių kiekis“ pasiekimo. Planuota, kad iki 2015 m. pabaigos dėl priemonės įgyvendinimo TEN-T tinklo keliais gabenamų krovinių kiekis padidės 12 mln. t, tačiau jis siekė 3,27 mln. t (suplanuotas rodiklis pasiektas 27 proc.). ES struktūrinių fondų lėšomis gerinant kelių infrastruktūrą, buvo siekiama didinti keliais vežamų krovinių apimtį. Vis dėlto infrastruktūros gerinimas tik sudarė prielaidas efektyvesniam krovinių gabenimui keliais, tačiau krovinių gabenimo apimties pokyčius daugiau lėmė išorės veiksniai. Paminėtina, kad kelių transporto sektorius greičiau atsitiesė po krizės ir krovinių gabenimo apimtis pradėjo didėti dėl palankios šalies geografinės padėties, žemesnių nei Vakarų Europos šalyse darbo užmokesčio bei degalų sąnaudų.⁷⁵

ES struktūrinių fondų lėšų, skirtų kelių sektoriaus projektams įgyvendinti, planavimo ir panaudojimo efektyvumo vertinime bei 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos darniajam vystymuisi vertinime pateiktos rekomendacijos, aktualios EAVP 5 prioriteto 1 uždavinio priemonių įgyvendinimui, detaliau aptartos EAVP 4 prioriteto 3 ir 4 uždavinių įgyvendinimo aprašyme.

Uždavinys įgyvendintas sėkmingai, išplėtos sausumos transporto infrastruktūros jungtys su kitomis ES valstybėmis ir trečiųjų šalių transporto tinklais, transeuropinis (TEN-T) tinklas pritaikytas augančiam eismo intensyvumui.

Gerosios praktikos pavyzdžiai

Projekto vykdytojas: AB „Lietuvos geležinkeliai“

Projekto pavadinimas: „Esamo geležinkelio ruožo Kazlų Rūda–Kaunas rekonstrukcija“

Projekto vertė: 119,31 mln. eurų

Projekto vykdytojas: AB „Lietuvos geležinkeliai“

Projekto pavadinimas: „Esamo geležinkelio ruožo Marijampolė–Kazlų Rūda rekonstrukcija“

Projekto vertė: 39,89 mln. eurų

Vieni reikšmingiausių ir didžiausios vertės pagal šį uždavinį finansuotų projektų, kuriuos įgyvendinus rekonstruotas ištisas „Rail Baltica“ projekto ruožas. Vykdam projektų veiklas rekonstruotas 1520 mm geležinkelis ir pastatyta 1435 mm pločio vėžė atkarpose Marijampolė–Kazlų Rūda ir Kazlų Rūda–Kaunas, kurie yra vieni esminių ruožų, siekiant atvesti europinio standarto geležinkelį iki Kauno centrinės geležinkelio stoties. Įgyvendinus projektus, rekonstruota esamos dvikelės geležinkelio linijos atkarpa ir nutiesta jai lygiagreti 1435 mm linija, rekonstruoti geležinkelio statiniai, rekonstruotos Marijampolės, Vinčų, Kazlų Rūdos, Jurės, Mauručių, Jiesios ir Kauno stotys, modernizuoti esami signalizacijos, ryšių, elektros tinklai. Taip buvo pagerintas infrastruktūros pajėgumas geležinkelių transportui, padidėjo pralaidumas bei greitis. Dėl atliktų darbų yra taupomas kelionės laikas, mažėja triukšmas ir tarša. Įgyvendinti projektai net 114,22 km ir 49,27 km nutiestais naujais ir rekonstruotais esamais TEN-T tinklo geležinkelių keliais prisidėjo prie uždaviniui kelto tikslo pasiekimo.

1.3.5.2 Uždavinys Nr. 2 „Svarbiausio šalies tranzito mazgo – Klaipėdos valstybinio jūrų uosto – geresnis potencialo panaudojimas ir konkurencingumo didinimas“

EAVP 5 prioriteto 2 uždavinys buvo skirtas didinti uosto krovinių ir keleivių srautus, rekonstruoti ir statyti krantines, gerinti uosto sąveiką su kelių ir geležinkelių transportu. Siekiant šių tikslų, buvo įgyvendinama priemonė „Krovinių ir keleivių aptarnavimo infrastruktūros plėtra Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste“. Pagal priemonę buvo finansuota 14 projektų, o jiems skirta lėšų suma siekė 111,469 mln. eurų.

⁷⁵ UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas, 2015 m.

EAVP 5 prioriteto 2 uždavinio projektai prisidėjo prie **strateginio konteksto rodiklio „Ro-Ro krovinių srautas Klaipėdos uoste“** įgyvendinimo. EAVP numatyta šio rodiklio pradinė reikšmė 2005 m. siekė 3 mln. tonų, o buvo suplanuota, kad 2015 m. Ro-Ro krovinių srautas Klaipėdos uoste turėtų siekti 4,5 mln. tonų. Kilus ekonominei krizei 2008–2009 m., krovinių srautas Klaipėdos uoste buvo sumažėjęs, tačiau vėliau pradėjo augti. Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos duomenimis, Ro-Ro krovinių srautas Klaipėdos uoste 2015 m. buvo 4,442 mln. tonų krovinių, t. y. pasiekta 98,7 proc. numatytos pasiekti reikšmės. Galima teigti, kad ES struktūrinių fondų intervencijos infrastruktūros modernizavimo srityje sudarė prielaidas krovinių srauto didėjimui uoste, tačiau krovinių srautą daugiausiai lėmė išorės veiksniai. ES struktūrinės paramos darniam vystymuisi vertinime⁷⁶ teigiama, kad krovinių srautas Klaipėdos uoste priklausė nuo tarptautinės politinės situacijos, vietinės ir nacionalinės valdžios priimamų sprendimų, Rusijos ir Baltijos šalių uostų konkurencijos, krovinių paklausos iš Rusijos.

5 prioriteto 2 uždavinys įgyvendintas sėkmingai, kad įgyvendinant uždavinio intervencijas, pagilintas ir praplattintas Klaipėdos valstybinio jūrų uosto laivybos kanalas, įrengtas naujas keleivinių ir krovinių keltų terminalas, rekonstruotos sausumos jungtys su uostu – Klaipėdos geležinkelio mazgas ir privažiavimo keliai į multimodalinių krovinių terminalus. ES struktūrinių fondų dėka Klaipėdos valstybinis jūrų uostas – neužšalantis uostas, kuriame per metus galima perkrauti iki 60 milijonų tonų įvairių krovinių, tampa didžiausiu transporto centru Lietuvoje, kuriame susijungia jūros, geležinkelio ir automobilių keliai.

Gerosios praktikos pavyzdžiai

Projekto vykdytojas: AB „Lietuvos geležinkeliai“

Projekto pavadinimas: „Klaipėdos geležinkelio mazgo plėtra I etapas. Draugystės stoties kelyno rekonstrukcija“.

Projekto vertė: 24,84 mln. eurų.

Vienas iš reikšmingiausių ir didžiausios vertės pagal šį uždavinį finansuotų projektų, kurį įgyvendinant buvo rekonstruotas Draugystės stoties kelynas – pailginti esami, rekonstruoti seni, nusidėvėję keliai, įrengti nauji keliai, tarp kurių – ir naujas geležinkelio kelias, skirtas netvarkingų vagonų remontui. Rekonstravus stoties kelyną, pagerintas infrastruktūros pajėgumas kroviniam transportui, ženkliai pagerintas traukinių eismo saugumas Draugystės stotyje. Šis projektas 28,47 km pastatytais ir rekonstruotais geležinkelių stočių keliais ir 13,15 mln. t. padidėjusiu Klaipėdos geležinkelio mazgo pajėgumu daugiausiai prisidėjo prie uždavinio įgyvendinimo ir numatytų rodiklių pasiekimo.

Projekto vykdytojas: AB „Lietuvos geležinkeliai“

Projekto pavadinimas: „IX B koridoriaus jungtis su Klaipėdos uostu – Klaipėdos geležinkelio mazgo plėtra III etapas“

Projekto vertė: 9,34 mln. eurų

Projekto įgyvendinimo metu atlikta Klaipėdos geležinkelio stoties Anglinės ir Uosto kelynų rekonstrukcija, įrengta modulinė transformatorinė, kuri užtikrina I kategorijos elektros maitinimą bei elektros tiekimo įrenginius, skirtus stoties signalizacijos įrangai ir kitiems objektams. Taip pat sumontuota traukinių vietos nustatymo įranga, vaizdo stebėjimo sistemos pervažose ir kitose sudėtingose geležinkelio darbo vietose, įdiegti garsiniai bei techniniai ryšiai. Perkėlos kelyne rekonstruoti geležinkelio keliai. Įgyvendinus projektą, Perkėlos kelynas naudojamas vagonų kaupimui ir paskirstymui prieš pakraunant vagonus į keltus – laivus, o geležinkelio kelias Nr. 54 jungia „Draugystės“ stoties lyginį kelyną su „Perkėlos“ kelynu. Pagerintas infrastruktūros pajėgumas kroviniam transportui, ženkliai pagerintas traukinių eismo saugumas, tuo sumažintas neigiamas eismo įvykių poveikis aplinkai.

⁷⁶ UAB „Deloitte“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio darniam vystymuisi vertinimas, 2016 m.

1.3.5.3 Uždavinys Nr. 3 „Tarptautinių oro uostų infrastruktūros pajėgumo išvystymas“

Viena iš prasčiau vertinamų infrastruktūros dalių Lietuvoje yra oro transportas. Šalyje veikia keturi tarptautiniai oro uostai, tačiau ne visuose juose vienodai išvystytos keleivinė ir krovininė funkcijos, o jų plėtrai reikalingos didelės investicijos. Dėl šių investicijų trūkumo neišnaudojamas santykinis Lietuvos oro transporto infrastruktūros pranašumas (oro uostų skaičius). Be to, investuotojai, kuriems svarbūs tiesioginiai skrydžiai iš Lietuvos oro uostų, aplenkia šalį dėl mažo tiesioginių skrydžių į Europos šalis skaičiaus.⁷⁷ EAVP 5 prioriteto 3 uždavinys buvo skirtas tobulinti oro uostų ir oro eismo paslaugų teikimo infrastruktūrą (modernizuoti keleivių terminalus, oro uostų aerodromus), didinti jos pajėgumą, plėtoti teikiamų paslaugų sistemą, modernizuoti skrydžių saugos ir aviacijos saugumo įrangą. Siekiant šio tikslo, buvo įgyvendinama priemonė „Tarptautinių oro uostų keleivių terminalų išplėtimas, skrydžių saugos ir aviacijos saugumo priemonių diegimas“. Pagal šią priemonę finansuota 17 projektų, o jiems skirtų lėšų suma siekė 55,982 mln. eurų.

EAVP 5 prioriteto 3 uždavinio projektai prisidėjo prie **strateginio konteksto rodiklio „Oro uostuose aptarnautų keleivių srautas“** įgyvendinimo. EAVP buvo suplanuota, kad 2015 m. oro uostuose aptarnautų keleivių srautas turėtų siekti 2,61 mln. keleivių. 2005 m. rodiklio reikšmė sudarė 1,45 mln. keleivių. Paminėtina, kad per visą programavimo laikotarpį oro uostuose aptarnautų keleivių skaičius nuosekliai augo (išskyrus 2009–2010 m., kai keleivių srautai buvo sumažėję dėl ekonominės krizės), o 2012 m. pasiekė ir viršijo EAVP planuotą 2015 m. pasiekti rodiklį. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinime⁷⁸ teigiama, kad ES fondų investicijos darė teigiamą poveikį oro uostuose aptarnautų keleivių srautui, tačiau jos turėjo mažiau įtakos nei išoriniai veiksniai, susiję su mokestinėmis lengvatomis ir konkrečiais Lietuvoje 2007–2013 m. vykusiais renginiais. Prie rodiklio didėjimo labiausiai prisidėjo keleivių skaičiaus augimas Tarptautiniame Vilniaus oro uoste, kurį lėmė 2009 m., reaguojant į ekonominę krizę, sumažintas oro uosto mokestis. Iš pradžių mokestis vienam keleiviui buvo sumažintas nuo 19 ar 20 eurų iki 11 eurų, o 2009 m. naujiems reguliariesiems maršrutams keleivio mokestis buvo sumažintas iki 1,15 eurų. Rygoje šis mokestis tuo metu siekė beveik 3 eurus, Taline – 9,19 eurus, o Varšuvoje – beveik 16 eurų. Prie keleivių srauto augimo 2011 m. rugsėjo mėn. prisidėjo Lietuvoje vykęs Europos krepšinio čempionatas, o 2013 m. antrąjį pusmetį – Lietuvos pirmininkavimas ES Tarybai. 2014 m. Vilniaus, Kauno ir Palangos oro uostai buvo sujungti į vieną valstybės įmonę Lietuvos oro uostai. Koordinuotas oro uostų veiklos plėtojimas, naujų skrydžių kryptių atsiradimas padėjo užtikrinti ir išlaikyti aukštą teikiamų paslaugų kokybę ir didinti aptarnaujamų keleivių skaičių. Be to, keleivių srautai augo ir dėl didėjusių Lietuvos gyventojų emigracijos mastų. 2015 m. tarp populiariausių Lietuvos oro uostų skrydžių buvo Jungtinė Karalystė, į kurią buvo nukreipta beveik penktadalis visų skrydžių iš trijų Lietuvos oro uostų.

Užbaigus projektus, finansuotus 5 prioriteto 3 uždaviniui skirtomis ES fondų lėšomis, Vilniaus, Kauno ir Palangos tarptautiniuose oro uostuose rekonstruoti (pastatyti) keleivių terminalai, pritaikyti Šengeno reikalavimams, įvykdyti skrydžių saugos gerinimo, lėktuvų kilimo ir tūpimo bei riedėjimo takų rekonstrukcijos darbai. Įgyvendinant projektus pasiekti rezultatai turi didelę reikšmę tarptautinių oro uostų infrastruktūros pajėgumo išvystymui ir keleivių skaičiaus augimui, oro uostų darbuotojų ir keleivių patogumui, modernizuoti oro uostai tampa vis patrauklesni ir saugesni keleiviams ir oro linijų bendrovėms.

⁷⁷ Baltic Investors Forum ir Ernst & Young, Aukštesnės pridėtinės vertės link: Lietuvos verslo tarptautinės plėtros galimybių studija. 2012 m.

⁷⁸ UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas, 2015 m.

Gerosios praktikos pavyzdžiai

Projekto vykdytojas: Valstybės įmonė „Lietuvos oro uostai“

Projekto pavadinimas: „Kauno oro uosto aerodromo modernizavimas“

Projekto vertė: 17,6 mln. eurų

Šiam projektui keltas tikslas – užtikrinti skrydžių saugą ir didinti oro uosto konkurencingumą. Kauno oro uosto perono plėtros poreikis atsirado, siekiant pritraukti į šį oro uostą daugiau aviakompanijų. Perono išplėtimas, naujų magistralinių riedėjimo takų įrengimas, kilimo–tūpimo takų dangos pakeitimas buvo svarbūs darbai, skirti aviaciniam saugumui užtikrinti. Esant mažam peronui, sumažėja orlaivių manevravimo laukas, o tai trukdo greitam orlaivių judėjimui ir jų pastatymui perone. Plečiant orlaivių stovėjimo peroną ir įrengiant naujus riedėjimo takus, buvo paklota 61 870 kvadratinių metrų dangos, pakeista 3 250 metrų kilimo–tūpimo takų dangos.

Dėl projekto įgyvendinimo Kauno oro uoste buvo papildomai aptarnauta 0,42 mln. keleivių (planuota projektu siekiamo rodiklio reikšmė – 0,28 mln. keleivių). Šis projektas kartu su kitais pagal EAVP 5 prioriteto 3 uždavinį finansuotais projektais prisidėjo prie didesnės nei planuoto rezultato rodiklio tikslinės reikšmės pasiekimo.

Projekto vykdytojas: Valstybės įmonė „Lietuvos oro uostai“

Projekto pavadinimas: „Tarptautinio Palangos oro uosto avarinių gelbėjimo darbų pastato statyba-statybos darbai“

Projekto vertė: 0,81 mln. eurų

Projekto metu pastatytas avarinių gelbėjimo darbų pastatas, skirtas avarinio gelbėjimo darbų tarnybai įsikurti. Iki to avarinių gelbėjimo darbų tarnyba buvo įsikūrusi garažuose, pakankamai toli nuo kilimo ir tūpimo tako. Kad avarinių gelbėjimo darbų tarnyba patektų į aerodromo teritoriją, reikėjo kirsti magistralinį kelią. Dėl tokio tarnybų išsidėstymo Palangos oro uostas neatitiko ICAO reikalavimų, pagal kuriuos avarinių gelbėjimo darbų tarnyba turi būti įsikūrusi kaip įmanoma arčiau kilimo ir tūpimo tako. Be ES finansavimo pats oro uostas finansiškai buvo nepajėgus finansuoti šio projekto. Įgyvendinus projektą, pastatytas 715,61 kvadratinių metrų avarinių gelbėjimo darbų pastatas, kuriame įrengti garažai, sandėliai specialiai įrangai, mokymo klasė. Įgyvendinus projektą, sudarytos sąlygos aviakompanijoms skraidinti keleivius į Vakarų Lietuvos regioną. Tarptautinio Palangos oro uosto pritaikymas kokybiškai ir savalaikiai esant reikalui atlikti avarinius gelbėjimo darbus užtikrina sąlygas tolimesniam transporto infrastruktūros plėtojimui Vakarų Lietuvos regione skatinant šio regiono socialinę ir ekonominę raidą.

1.3.5.4 Uždavinys Nr. 4 „Transporto avaringumo ir grūsčių (TEN-T) tinkle mažinimas“

EAVP 5 prioriteto 4 uždavinys buvo skirtas įrengti saugaus eismo priemones TEN-T tinklo keliuose, tiesti miestų aplinkkelius ir juos integruoti į susiformavusius miestų gatvių tinklus. Siekiant šių tikslų, buvo įgyvendinama priemonė „Saugų eismą gerinančios inžinerinės infrastruktūros degimas, miestų aplinkkelių tiesimas“. Pagal šią priemonę buvo finansuoti 8 projektai, o jiems skirtos paramos lėšos siekė 214,561 mln. eurų.

ES struktūrinės paramos poveikio vietinei ir urbanistinei plėtrai vertinime⁷⁹ nurodoma, kad EAVP investicijos buvo svarbios, gerinant didžiųjų šalies miestų, ypač Vilniaus, taip pat regioninių augimo centrų bei probleminių teritorijų miestų transporto infrastruktūrą. Vilniuje teigiamas poveikis susisiekimui daugiausiai pasireiškė per miesto aplinkkelių ir apvažiavimų įrengimą, IX transporto koridoriaus ir Vilniaus tarptautinio oro uosto jungties suformavimą. Įgyvendinus miestų atgaivinimo kompleksinius plėtros projektus, kompleksiskai tvarkant miestų viešąsias erdves buvo sutvarkytos gatvės. Taip pat buvo įgyvendinti ir atskiri gatvių ar jų grupių rekonstravimo projektai. Atliktos investicijos Lietuvos miestuose ir miesteliuose padidino gatvių tinklo pralaidumą, sumažino aplinkos taršą, transporto keliamų dulkių neigiamą poveikį gyventojams bei gamtinei aplinkai, supaprastino

⁷⁹ UAB „BGCI Consulting“, ES struktūrinės paramos poveikio vietinei ir urbanistinei plėtrai vertinimas, 2013 m.

gatvių priežiūrą, sumažino kelio ir autotransporto priemonių eksploatacines išlaidas bei sumažino autoįvykių tikimybę. Naujos infrastruktūros poveikį gyventojai pajuto, atsiradus galimybėms greičiau pasiekti kelionės tikslą, tačiau taip pat buvo svarbūs tokie aspektai, kaip malonesnis gyvenimas šalia sutvarkytų gatvių, sumažėjęs triukšmas bei oro užterštumas. Gerėjantis susisiekimas su anksčiau ekstensyviai naudotomis miesto zonomis skatino aptarnavimo, prekybos paslaugų verslo plėtrą.

Apibendrinant galima teigti, kad uždavinys buvo įgyvendintas sėkmingai. Įgyvendinus projektus nutiesti ir rekonstruoti keliai (miestų aplinkkeliai ir jungiamieji TEN-T keliai), ženkliai sutaupyta kelionių automobilių keliais laikas gerino eismo sąlygas, mažino eismo įvykių skaičių, transporto priemonių eksploatacines išlaidas, mažino triukšmą ir taršą projektų įgyvendinimo vietose.

Apibendrinant Susisiekimą ministerijos administruotų priemonių poveikį, galima teigti, ES struktūrinių fondų intervencijos prisidėjo prie ekonomikos augimo, nes ES investicijos transporto sektoriuje davė didelę ir ilgalaikę gražą (prisidėjo prie transporto sektoriuje sukuriama BVP ir kitų makroekonominių rodiklių didėjimo). ES struktūrinių fondų lėšomis 2007–2013 m. finansuoti veiksmai darė teigiamą įtaką transporto sektoriaus rodikliams, pavyzdžiui, transporto ir saugojimo daliai bendrosios pridėtinės vertės struktūroje ir transporto paslaugų eksportui, lyginant su BVP. „Transporto ir saugojimo dalies bendrosios pridėtinės vertės struktūroje“ rodiklį veikė ekonominė krizė (2008 m. transporto ir saugojimo dalis bendrosios pridėtinės vertės struktūroje siekė 9,4 proc.), tačiau transporto ir saugojimo veikla po sunkmečio atsigavo gerokai sparčiau nei kitos veiklos sritys, todėl nuo 2009 m. rodiklis didėjo ir 2015 m. siekė daugiau nei 13 proc. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinime⁸⁰ teigiama, kad dėl ES struktūrinių fondų investicijų transporto ir saugojimo dalis bendroje pridėtinės vertės struktūroje 2007–2013 m. buvo 0,52 proc. punkto didesnė, lyginant su scenarijumi be ES fondų investicijų, o 2007–2015 m. – 0,22 proc. punkto didesnė, lyginant su scenarijumi be ES fondų investicijų. „Transporto paslaugų eksporto, lyginant su BVP“ rodikliui įtaką taip pat darė ekonominė krizė (2008 m. transporto paslaugų eksportas sudarė 6 proc. BVP), tačiau transporto paslaugų eksportas po sunkmečio atsigavo pakankamai sparčiai ir nuo 2010 m. ėmė nuosekliai didėti. 2015 m. transporto paslaugų eksportas sudarė beveik 10 proc. BVP. ES struktūrinių fondų investicijos darė teigiamą poveikį transporto paslaugų eksportui (dėl sektoriaus pridėtinės vertės ir materialinių investicijų augimo). Dėl ES investicijų 2007–2013 m. transporto paslaugų eksporto santykis su BVP buvo 0,47 proc. punkto didesnis, lyginant su scenarijumi be ES fondų investicijų, o 2007–2015 m. – 0,46 proc. punkto didesnis, lyginant su situacija be ES fondų investicijų. Atsižvelgiant į tai, kad didžiausią transporto paslaugų eksporto dalį sudaro sausumos eksporto paslaugos, įtaką bendram rodikliui darė krovinių apimtys augimas, palanki geografinė padėtis ir kol kas žemesnės nei Vakarų šalyse darbo užmokesčio ir degalų sąnaudos. Sausumos transporto paslaugų eksportui didelį poveikį turi ir geopolitiniai veiksniai (pavyzdžiui, santykiai su Rusija).

Gerosios praktikos pavyzdžiai

Projekto vykdytojas: LAKD

Projekto pavadinimas: „Transeuropinio tinklo kelias E85. Vilniaus miesto pietinio apvažiavimo tiesimas“

Projekto vertė: 51,15 mln. eurų.

Rytų–Vakarų kryptimi Vilniaus miestą kerta transeuropinio tinklo transporto koridorius IXB (E28 ir E85 keliai), o Šiaurės–Pietų kryptimi – keliai E272 ir E28, priklausantys TEN-T tinklui. Prieš projekto įgyvendinimą transportas, atvykstantis iš Klaipėdos jūrų uosto, vakarinės Lietuvos ar pietvakarinės Latvijos dalies ir vykstantis į Baltarusiją, naudojosi tuo metu esama Vilniaus miesto pietinio aplinkkelio infrastruktūra (Kirtimų gatve). Kirtimų gatvės pralaidumas neužtikrino patogių eismo sąlygų, piko valandomis susidarydavo didelės transporto grūstys, kuriose vietiniai ir tarptautiniai krovinių vežėjai, taip pat netoliese gyvenantys žmonės turėdavo praleisti daug laiko.

⁸⁰ UAB „ESTEP Vilnius“ ir VŠĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas, 2015 m.

Įgyvendinus projektą, esama 7,67 km ilgio gatvė rekonstruota į 4 eismo juostų gatvę su skiriamąja juosta, apšvietimu, lietaus vandens nuvedimu ir apželdinimu, pastatytas geležinkelio viadukas, pastatytos dvi estakados virš geležinkelio bei vienas dviračių takui skirtas viadukas, keturios vieno lygio sankryžos rekonstruotos į skirtingų lygių sankryžas. Kirtimų gatvės rekonstrukcija iš esmės pagerino eismo sąlygas Vilniaus mieste, leido kirsti Vilniaus miestą patogiau ir greičiau. Vilniaus tarptautinis oro uostas, esantis pietrytinėje miesto dalyje, tapo greičiau pasiekiamas keleiviams, atvykstantiems iš vakarinės Lietuvos dalies. Sėkmingai įgyvendintas projektas (rekonstruota 7,67 km ilgio gatvė⁸¹ ir 1,05 mln. automobilių valandų sutaupyta laikas,⁸² keliaujant nauja rekonstruota gatve) prisidėjo prie uždaviniui numatytų stebėsenos rodiklių pasiekimo.

Projekto vykdytojas: LAKD

Projekto pavadinimas: „Transeuropinės reikšmės kelio Nr. 141 (Kaunas–Jurbarkas–Šilutė–Klaipėda) plėtra. Priekulės aplinkkelio tiesimo I etapas“

Projekto vertė: 9,09 mln. eurų

Projekto įgyvendinimo metu kelyje Nr. 141 (Kaunas–Jurbarkas–Šilutė–Klaipėda) nutiestas 6,471 km ilgio Priekulės miestelio aplinkkelis. Tiesiant šią trasą, pastatyti trys tiltai per Gruodės, Agluonos ir Minijos upes, įrengta pralaida per Neknupį. Įgyvendinus projektą, pagerėjo kelių infrastruktūra Klaipėdos rajone. Šis aplinkkelis pagerino susisiekimą tarp Kaliningrado srities ir Klaipėdos uosto, panaikino spūstis kelyje Nr. 141 (Kaunas–Jurbarkas–Šilutė–Klaipėda). Dėl to mažėja eismo įvykių skaičius, transporto priemonių eksploatacinės išlaidos, sumažinta neigiama įtaka aplinkai Priekulės miestelio gyvenamosiose teritorijose. Sumažinus transporto kamščius, mažėja oro tarša ir triukšmas tankiai apgyvendintose teritorijose.

1.3.6 EAVP 6 prioriteto „Techninė parama EAVP įgyvendinimui“ rezultatyvumas ir poveikis

1.3.6.1 Uždavinys Nr. 1 „Užtikrinti efektyvų ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal konvergencijos tikslą, valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą įgyvendinant šią EAVP“

Įgyvendinant EAVP 6 prioriteto 1 uždavinį, buvo finansuojamos veiksmų programos rengimo, įgyvendinimo, valdymo, priežiūros, kontrolės ir audito veiklos, taip pat valstybės tarnautojų ir pagal darbo sutartis dirbančių darbuotojų, atliekančių EAVP administravimo funkcijas, mokymas ir kvalifikacijos tobulinimas (mokymas, suteikiantis ir tobulinantis kvalifikaciją 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos administravimo srityje ir bendruosius įgūdžius). Siekiant šių tikslų, buvo įgyvendinama priemonė „ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimas“, pagal kurią vykdytiems 6 projektams skirtas finansavimas siekė daugiau nei 27,7 mln. eurų.

Transporto investicijų direkcijos vykdytas projektas buvo skirtas valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimui užtikrinti, darbuotojų kvalifikacijai ir gebėjimams stiprinti, siekiant tinkamai įgyvendinti transporto infrastruktūros projektus pagal EAVP 4 ir 5 prioritetus bei užbaigti projektus, finansuotus iš 2000–2006 m. Sanglaudos fondo lėšų. Ženkliai padidėjęs transporto infrastruktūros projektų skaičius ir ES struktūrinė parama reikalavo papildomų ir kvalifikuotų darbuotojų. Jiems buvo organizuoti mokymai Lietuvoje ir užsienyje, sukurta daugiau nei 30 papildomų etatų. VŠĮ „Lietuvos verslo paramos agentūra“ įgyvendintas projektas buvo skirtas tinkamam institucijos kompetencijai priskirtų prioritetų, susijusių su Lietuvos verslo, turizmo ir energetikos sektorių plėtra, įgyvendinimui ir darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, reikiamai materialinei – techninei bazei finansuoti. Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos vykdytas projektas buvo skirtas užtikrinti efektyvų valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą, stiprinti

⁸¹ EAVP planuota rodiklio reikšmė – 24 km.

⁸² EAVP planuota rodiklio reikšmė –1,5 mln. automobilių valandų.

institucijos gebėjimus įgyvendinant EAVP, finansuoti priskirtų funkcijų vykdymo išlaidas. UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ įgyvendintas projektas buvo skirtas gerinti darbuotojų, dirbančių su EAVP priemone „Dalinis palūkanų kompensavimas“, kvalifikaciją ir gebėjimus, finansuoti su šia priemone dirbančių darbuotojų darbo užmokestį, jų darbo vietų įrengimą ir išlaikymą. VŠĮ „Centrinė projektų valdymo agentūra“ vykdytas projektas buvo skirtas institucijai numatytų funkcijų, susijusių su ES struktūrinės paramos administravimu, vykdymo išlaidų finansavimui. Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros vykdytas projektas buvo skirtas užtikrinti tinkamą institucijos kompetencijai priklausančios priemonės „InočekiaiLT“ administravimą.

1 uždavinio produkto rodiklis **„Ekonomikos augimo veiksmų programos įgyvendinimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kurie patobulino kvalifikaciją ne mažiau kaip kartą per metus, skaičius“**: EAVP buvo numatyta, kad ne mažiau kaip 90 darbuotojų, dirbančių EAVP įgyvendinimo srityje, turėtų pakelti kvalifikaciją kiekvienais metais. Per visą EAVP įgyvendinimo laikotarpį 1 uždavinio produkto metiniai rodikliai buvo pasiekti ir viršyti. Paskutiniais programos įgyvendinimo metais kvalifikaciją iš viso kėlė 205 darbuotojai. Šio rodiklio pasiekimui didesnės įtakos turėjo ne EAVP techninės paramos priemonės lėšomis finansuoti projektai, o intervencijos, vykdytos pagal Techninės paramos veiksmų programą (toliau – TPVP). Tolygų produkto rodiklio augimą nuo 2012 m. paskatino vadovaujančiosios institucijos pradėti vykdyti centralizuoti ES struktūrinius fondus administruojančių institucijų gebėjimų stiprinimo ir kompetencijų ugdymo mokymai.

1 uždavinio rezultato rodiklis **„Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kurie patobulino kvalifikaciją ir dirba ne trumpiau kaip vienerius metus Ekonomikos augimo veiksmų programos įgyvendinimo srityje, procentas“**: EAVP nustatyta, kad iš visų darbuotojų, kurie patobulino kvalifikaciją, ne mažiau kaip 90 proc. jų ir toliau liko dirbti EAVP įgyvendinimo srityje ne trumpiau kaip vienerius metus. Analizuojant šio rodiklio pasiekimus per visą finansavimo laikotarpį, matyti, kad 2010 m., 2011 m. ir 2012 m. šio rodiklio pasiekimai nesiekė EAVP nustatytos 90 proc. ribos (2010 m. rezultato rodiklis siekė 83 proc., 2011 m. – 86 proc., 2012 m. – 87 proc.). 1 uždavinio rezultato metinis rodiklis 2010 m., 2011 m. ir 2012 m. nebuvo pasiektas dėl šiek tiek didesnės, nei prognozuota, darbuotojų kaitos. Visais kitais EAVP įgyvendinimo metais šio uždavinio metinis rezultato rodiklis buvo pasiektas ir viršytas. Tikėtina, kad rezultato rodiklio pasiekimui įtakos turėjo nuo 2012 m. pradėta vykdyti aktyvesnė darbuotojų motyvacija ir centralizuoti ES fondų lėšas administruojančių institucijų gebėjimų stiprinimo ir kompetencijų ugdymo mokymai.

ES fondų lėšas administruojančių darbuotojų kompetencija yra viena iš esminių sąlygų, lemiančių efektyvią ES fondų lėšų administravimo sistemą ir veiksmingą lėšų panaudojimą. 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos administravimo sistemos efektyvumo vertinime⁸³ buvo pabrėžta, kad efektyvus viešosios politikos intervencijų įgyvendinimas yra neatsiejamas ne tik nuo gero atskirų viešosios politikos sričių išmanymo, bet ir nuo administravimo gebėjimų, kurie yra sukaupiami praktiškai administruojant ES fondų lėšas. Pagal EAVP 6 prioriteto 1 priemonę „ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimas“ finansuoti projektai, skirti užtikrinti tinkamą institucijoms pavestų ES fondų lėšų administravimo funkcijų vykdymą, prisidėjo prie sėkmingo administravimo sistemos funkcionavimo, paraiškų savalaikio įvertinimo, veiksmingos įgyvendinamų projektų priežiūros, pareiškėjų ir projektų vykdytojų gebėjimų stiprinimo bei administracinės naštos mažinimo.

⁸³ VŠĮ „Viešosios politikos ir vadybos institutas“ ir UAB „PPMI Group“, ES struktūrinės paramos administravimo sistemos efektyvumo vertinimas, 2013 m.

1.3.6.2 Uždavinys Nr. 2 „Gerinti visuomenės informuotumą apie EAVP teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus, vykdyti EAVP vertinimą“

Įgyvendinant EAVP 6 prioriteto 2 uždavinį, buvo finansuojamas informavimo ir viešinimo planų įgyvendinimas, informavimo ir viešinimo gebėjimų stiprinimas, informavimo ir viešinimo stebėseną. Siekiant užtikrinti viešą informacijos apie EAVP pateikimą visoms tikslinėms grupėms plačiai naudojantis įvairiomis komunikacijos priemonėmis, buvo įgyvendinama priemonė „2 VP. Informavimas ir viešinimas“, pagal kurią vykdytiems 3 projektams skirtas finansavimas siekė daugiau nei 0,4 mln. eurų.

Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos įgyvendintas projektas⁸⁴ buvo skirtas šiai institucijai priskirtų informavimo ir viešinimo funkcijų vykdymo išlaidoms finansuoti, siekiant tikslinėms grupėms teikti tinkamą ir aktualią informaciją apie EAVP 3 prioritetą „Informacinė visuomenė visiems“. UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ vykdytas projektas⁸⁵ buvo skirtas informuoti apie priemonę „Dalinis palūkanų kompensavimas“ ir vykdyti priemonės viešinimo veiklas (informuoti apie finansuojamus projektus ir jų rezultatus). Pagrindinės tikslinės grupės buvo pareiškėjai, projektų vykdytojai, socialiniai ir ekonominiai partneriai, žiniasklaida, visuomenės grupės. Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros projektas⁸⁶ buvo skirtas informuoti apie priemonę „InočekiaiLT“, įgyvendintą visuotinės dotacijos būdu, bei vykdyti priemonės viešinimo veiklas (informuoti apie finansuojamus projektus ir jų rezultatus).

2 uždavinys taip pat buvo įgyvendinamas vykdant priemonę „ES struktūrinės paramos vertinimas“, kurios tikslas – gerinti ES fondų, skiriamų EAVP finansuoti, panaudojimo kokybę, veiksmingumą ir nuoseklumą, tobulinti šios veiksmų programos įgyvendinimą. Pagal priemonę buvo finansuojamas veiksmų programos (prioriteto, priemonės) einamasis veiklos vertinimas ir veiksmų programos (prioriteto, priemonės) einamasis strateginis vertinimas. 2008–2015 m. pagal šią priemonę buvo įgyvendinti 5 projektai: 3 vertinimus atliko Ūkio ministerija, o 2 vertinimus – Susisiekimo ministerija. Nors šios priemonės įgyvendinimo stebėsenai EAVP nėra nustatyti uždavinio lygio stebėsenos rodikliai, tačiau vertinimo tikslų įgyvendinimo pažangą atskleidžia lentelėje pateikiami duomenys apie EAVP priede nustatytų papildomų (nacionalinių) rodiklių pasiekimą.

Analizuojant 2 uždavinio įgyvendinimą ir faktinį rodiklių pasiekimą, galima teigti, kad 2 uždavinio tikslai pasiekti.

Įgyvendintos viešinimo ir informavimo veiklos prisidėjo prie ES struktūrinių fondų žinomumo didinimo ne tik tarp potencialių pareiškėjų, bet ir tarp šalies gyventojų. Pavyzdžiui, nuo 2010 m. daugiau nei 70 proc. Lietuvos gyventojų buvo informuoti apie 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų etapą (2010 m. žinančių gyventojų dalis siekė 74 proc., 2011 m. – 75 proc., 2012 m. – 78 proc., 2013 m. – 83 proc.).⁸⁷ Galima teigti, kad bendro ES fondų žinomumo visuomenėje ir tarp potencialių pareiškėjų tikslas buvo pasiektas. Atliktuose vertinimuose pabrėžiama, kad 2007–2013 m. dominavo ES fondų investicijų žinomumo didinimo veiksmai, tačiau nepakankamai dėmesio skirta pagrindinėms komunikacijos kryptims įtvirtinti (pavyzdžiui, pritrūko veiksmų skaidrumo ir naudos aspektų įtvirtinimui, todėl tik trečdalis Lietuvos gyventojų ES struktūrinių fondų investicijų Lietuvai paskirstymo procesą apibūdino kaip skaidrų). Ne visuomet buvo konkrečiai apibrėžtas komunikacijos adresatas ir daugelis viešinimo priemonių bei kanalų buvo adresuojami plačiajai visuomenei, o socialiniams ir ekonominiams partneriams, žiniasklaidai skirtų iniciatyvų trūko.⁸⁸ Taip pat išskiriama,

⁸⁴ Informavimas ir viešinimas apie prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimą.

⁸⁵ Priemonės „Dalinis palūkanų kompensavimas“ informavimas ir viešinimas.

⁸⁶ Priemonės „InočekiaiLT“ informavimas ir viešinimas.

⁸⁷ „Gyventojų apklausa apie 2007–2013 m. ES SF paramą Lietuvai“, 2011 m. rugpjūtis, „Socialinės informacijos centras“; „ES SF paramos Lietuvai bei informacinės kampanijos apie ES paramą žinomumo ir vertinimo tarp Lietuvos gyventojų tyrimas“, 2013 m. gruodis, „Spinter tyrimai“.

⁸⁸ VŠĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“. 2010 m. informavimo ir viešinimo veiklos efektyvumo vertinimas, 2011 m. balandis; UAB „PricewaterhouseCoopers“. Informacijos apie Europos Sąjungos struktūrinę paramą ir jos viešinimo vertinimas, 2012 m. birželis.

kad trūko sinergijos tarp atskirų institucijų įgyvendintų komunikacijos kampanijų, nebuvo vertinamas įgyvendintų kampanijų efektyvumas, nepakankamai užtikrintas socialinių ir ekonominių partnerių įtraukimas į viešinimo veiklas.

EAVP priede nustatytas nacionalinis produkto rodiklis „**Atlikti vertinimai (procentai nuo suplanuotų)**“: 2008–2013 m. metiniuose ES fondų lėšų vertinimo planuose pagal priemonę „ES struktūrinės paramos vertinimas“ buvo suplanuota atlikti 5 priemonės „ES struktūrinės paramos vertinimas“ lėšomis finansuojamus vertinimus, iš jų iki 2014 m. pabaigos atlikti visi 5 vertinimai. Tam buvo panaudotos visos priemonės įgyvendinimui skirtos lėšos (249,32 tūkst. eurų). 2015 m. nebuvo planuota atlikti ir neatlikta EAVP techninės paramos prioriteto lėšomis finansuotų vertinimų. 2008–2015 m. produkto rodiklis „Atlikti vertinimai (procentai nuo suplanuotų)“ pasiektas 100 proc.

EAVP priede nustatytas nacionalinis rezultato rodiklis „**Vertinimo rekomendacijų, priimtų įgyvendinti, skaičius (procentais)**“: siektina rodiklio reikšmė yra 70 proc. Per 2008–2015 m. atliktuose EAVP priemonės „ES struktūrinės paramos vertinimas“ lėšomis finansuotuose vertinimuose pateiktos 65 rekomendacijos, iš jų 61 priimta įgyvendinti, t. y. 94 proc. pateiktų rekomendacijų buvo priimtos įgyvendinti. Detalesnė informacija apie atliktus vertinimus ir vertinimo veiklas pateikiama ataskaitos 2.7 dalyje ir prieduose.

ES fondų lėšų panaudojimo vertinimai prisidėjo prie viešosios politikos tobulinimo 2007–2013 m. Visi vertinimai davė konceptualios naudos, nes juos atliekant buvo sukurtos naujos žinios, kurios buvo taikomos priimamiems sprendimams ar vykdomiems veiksams pagrįsti (legitimuojantis vertinimo rezultatų panaudojimo būdas). Vienas iš svarbiausių vertinimo rezultatų naudojimo būdų buvo ataskaitose pateiktų rekomendacijų, kurios suformuluotos vadovaujantis analizės rezultatais, įgyvendinimas (instrumentinis vertinimo rezultatų panaudojimas). Pavyzdžiui, EAVP lėšomis finansuotų vertinimų atveju buvo priimta įgyvendinti 94 proc. visų vertinimuose pateiktų rekomendacijų.

Vertinimo veiklų įgyvendinimas pagerino ES fondų lėšų panaudojimo kokybę, veiksmingumą ir nuoseklumą. Vertinimų rekomendacijų įgyvendinimo apimtis leidžia teigti, kad vertinimo rezultatai buvo integruojami į sprendimų priėmimo procesą ir veiksnių programų įgyvendinimo tobulinimą, todėl vykdyta vertinimo veikla prisidėjo prie geresnio ES fondų lėšų panaudojimo. 2008–2015 m. EAVP lėšomis atliktuose vertinimuose buvo pateiktos 65 rekomendacijos, iš kurių didžioji dalis – 94 proc. – priimtos įgyvendinti. Lentelėje detaliau pristatomi atskiruose vertinimuose pateikti pasiūlymai bei jų poveikis konkrečiau sektoriaus plėtrai.